לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

על המשמר

יום ב', י"ד בטבת תשמ"ח, 4 בינואר 1988 / שנת מ"ח מס' 13538 / המחיר 1.10 ש"ח כולל מע"מ

ג'יבריל מאיים ב"תגובה נאותה" על הפצצת צה"ל

דמשק. — ארגון "החזית העממית לשחרור פלשתין — המיפקדה הכללית", ארגונו של אחמד ג'יבריל, הצהיר אמש בגילוי דעת שפורסם בדמשק, כי מנוי וגמור עמו להשיב "בדרך נאותה, ל"טבח הברברי" שבוצע במוצאי שבת בדרום לבנון על ידי כוחות מזויינים ישראליים. "האוייב נוקט בדרך של ריכוי נגד אזרחים חסרי נשק, וכדי להסוות את הטבח, מפציצים מטוסי אוייב את עמדות הארגון שלנו" נאמר בגילוי הדעת של הארגון. סוכנויות הידיעות הציגו את הפצצה כתגובה להתקפת ליל הגלשנים שנערכה ב־25 בנובמבר על ידי חוליית קומנדו של ארגונו של ג'יבריל כבסיס צבאי בגליל, וכה נהרגו שישה חיילים ישראליים ושבעה נפצעו. (ע"צ)

צעירה מכפר א־דאם נהרגה מאש סיור צה"ל — אלוף הפיקוד: החיילים חרגו מההוראות

הצעירה, רווקה בת 25, הניה מחמוד סולימאן, נהרגה מירי אחד החיילים במהלך מרדף אחר מיידי אבנים ● עסקה בתליית כביסה על הגג ללא כל קשר לאירוע ● על פי הוראות הפתיחה באש מותר לירות רק בעת סכנת חיים ● אלוף הפיקוד "השעה" קצין וחייל ● המקרה גרם לסערת רוחות ולהפגנות של התושבים

מאת פנחס ענברי
כתב "על המשמר"

צעירה בת 25 הניה מחמוד סולימאן, מכפר א־דאם מצפון לירושלים נהרגה מאש סיור צה"ל במהלך מרדף אחר מיידי אבנים. על פי העדויות היא לא היתה קשורה כלל להפגנות או להפרות סדר ונורתה כאשר תלתה כביסה על הגג.

אתמול בבוקר החלו צעירים מן הכפר ליידות אבנים על הכביש הראשי המוליך מירושלים לרמאללה וחיילי צה"ל החלו לרדוף אחריהם.

(סוף בעמוד 2)

גורמים בצה"ל: החייל איבד לפתע את עשתונותיו

מאת אבי בניהו,
כתבנו הצבאי

אלוף פיקוד המרכז עמרם מצנע הורה להשעות מתפקידים מפקד פלוגה במשמר הגבול ועוד חייל שגרם להריגתה של תושבת כפר א־דאם במזרח ירושלים אתמול. מתחקיר ראשוני קבע האלוף כי השניים פעלו במקום בסתירה להוראות צה"ל. לדברי מקורות צבאיים החייל "איבד לפתע את העשתונות" ובמהלך המרדף אחר הילד שידה בו אבנים פתח באש ופגע באישה שעמדה על גג הבית; היא נפטרה מפצעיה בבית החולים.

ח"א הפציץ בלבנון

בארז'ה לבנון — פלשתינים תושבי המחנה מפנים את הנפגעים לאחר הפצצת ח"א אתמול.
(צילום: אי.פי.)

הכותרות בחו"ל: כובש תוקפן שאינו שולט במצב

מורת־רוח במימשל מהחלטת ישראל על הגירושים

מאת דליה רפאל וארנון יפה,
כתבי "על המשמר" בארה"ב ובצרפת

וושינגטון. — פקידים של המימשל האמריקני הביעו אתמול מורת־רוח מהחלטת ישראל לגרש פלשתינים על חלקם במהומות. הפקידים חזרו על "עמדתם המסורתית", המתנגדת לשימוש בעונש הגירוש, והדגישו, כי על־פי תפיסתם, נוגד עונש הגירוש את אמנת ז'נווה.

(סוף בעמוד 2)

ירדן מכחישה קיום "מיסמך לונדון" בין פרס לחוסיין

מאת פנחס ענברי, כתב "על המשמר"

ראש ממשלת ירדן זייד א־ריפאעי, הכחיש אתמול כי המלך חוסיין ושר החוץ שמעון פרס באו לידי הסכם הידוע בשם "מיסמך לונדון". בראיון משותף ל"בי.בי.סי" ול"וושינגטון פוסט", אמר א־ריפאעי כי היו כמה הבנות, והיו כמה אי־הסכמות, אבל מסמך לא גובש. ארה"ב השתדלה מאוד להשיג מסמך כזה, אבל חקיצוניות הישראלית מנעה זאת. כתבנו מעיר כי חרף ההכחשה, מאשרת ירדן קיום משא־ומתן עם ישראל. בעניין אש"ף ירדן ממשיכה להציג עמדה נוקשה, בכך שאין היא מוותרת בעניין קבלת 242 ו־338.

עשרות הרוגים בהפצצות ח"א בלבנון ● עמ' 3
רמטכ"ל ארגנטינה בא עם סל קניות ● עמ' 4
סופית: ורטהיימר הסתלק מבית־שמש ● עמ' 15

המגורשים

מאת פנחס ענברי,
כתב "על המשמר"

ואלה המגורשים: ● ג'מאל עבדאללה גאבריח מקלקיליה, בן 28, ממשוחררי עיסקת ג'יבריל, עבר כמרסא־שיניים ● מחמוד אבו־סמרה מעזה בן 28, תלמיד האוניברסיטה האיסלאמית, נחשב פעיל מרכזי בג'יהאד האיסלאמי. ● המהנדס פריג' חיירי מעזה, בן 38, שימש סגן יו"ר האיגוד המקצועי של המהנדסים בעזה, היה עצור כמה פעמים בעבר בגלל חברות כפת"ח. ● השייח חליל אליקקא ממחנה שאטי, ליד עזה, בן 40, יו"ר "האגודה האיסלאמית", נחשב פעיל של האחים המוסלמים. ● המאן אבו־שאנקרה מחאן יונס, מורה, נחשב למעיל פונדמנטליסטי איסלאמי ● עזאל בשיר מקלקיליה, כתב "אל־סאג'ר" מן הבטאונים של תומכי אש"ף במזרח־ירושלים, היה עצור בעבר במעצרים מינהליים ● באשיר חיירי מראמאללה, כבן 40, היה אסיר בטחוני במשך 15 שנים ולאחר ששוחרר נעצר פעמיים במעצר אדמיניסטרטיבי. עורך־דין במקצועו ● ג'יבריל מחמוד רג'וב, מן הכפר דורה, שכהר חברון, בן 34, ממשוחררי ג'יבריל, נישפט למאסר־עולם ולאחר ששוחרר נעצר פעמיים במעצר אדמיניסטרטיבי ● חוסאם חאדר, ממחנה הפליטים בלאטה, היה עציר בטחוני בעבר. כוגר אוניברסיטת "נג'אח" בשכם, נפצע כרגלו בגלל ההפגנות האחרון.

האלופים מצנע ומרדכי חתמו על צווי גירוש נגד 9 מתושבי השטחים

לדברי מערכת הבטחון מרובר בפעילים בכירים של אירגוני המחבלים שעסקו ב"הסתה ובחתרנות" ● שמועה בעזה: עומדים לגרש עוד 8 מהרצועה — דובר צה"ל אינו מאשר ואינו מכחיש ● רבין בממשלה: אין סתירה בין שיפוט מהיר לעשיית צדק; המגורשים יכולים לערער לוועדה מייעצת בתוך 48 שעות ואח"כ לפנות לבג"צ בהליך שעשוי לארוך זמן רב

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי, דליה שחורי הכתבת המדינית, וכתב עתי"ם

במערכת הבטחון הוחלט אתמול להוציא צווי גירוש מהארץ נגד תשעה תושבים מהגדה המערבית ומרצועת עזה. על צווי הגירוש חתומים אלוף פיקוד המרכז עמרם מצנע ואלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי. לדברי גורמים במערכת הבטחון מדובר בפעילים בכירים של ארגוני המחבלים שעסקו בפעילות הסתה וחתרנות.

עוד נמסר כי חלק מאלה שנגדם הוצאו צווי גירוש נימנו עם ראשי המסיתים ומארגני הפרות הסדר בחודש האחרון בשטחים. לפי שעה לא ברור אם יש כוונה לגרש תושבים נוספים. במערכת הבטחון מרגישים כי צווי הגירוש הינם חלק ממדיניות ענישה הננקטת בשנים האחרונות נגד אנשים "שפעילותם החתרנית תמורה במיוחד".

(סוף בעמוד 2)

בהתנגדות שרי החינוך והבריאות אושר התקציב: 48.5 מיליארד ש"ח

18 שרים תמכו בתקציב, שניים התנגדו, שניים נמנעו ומודעי לא השתתף בהצבעה ● קיצבת הילד הראשון לא תבוטל, לא יונהגו שכ"ל מודרג ותשלום רופא ואישפוז ● עם זאת לא יונהג חינוך חינם בגילאי 3־4 ולמערכת הבריאות יחסרו 65 מיליון ש"ח ● 300 מיליון ש"ח הוקצו להתיישבות החקלאית

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים, כתבנו לענייני עבודה וכתבנו הכלכלי אורי גושון

קיצבת הילד הראשון תשולם לאזרחים, והם לא יחויבו לשלם בעבור רופא ואישפוז. שכ"ל מודרג בבתי־הספר תיכוניים לא יונהג לתוקפו, גילאי 3־4 לא ילמדו חינם ויותר מ־300 מיליון ש"ח הוקצו להתיישבות החקלאית ולמכום דומה הוקצה לשיפור תשתית הכבישים.

אלה הם כמה מעיקרי תקציב המדינה לשנת 1988, שאישרה אתמול הממשלה ברוב קולות מכריע. 18 שרים הצביעו בעד התקציב, שניים — יצחק נבון ושושנה ארבלי־אלמוזלינו — הצביעו נגדו, שני שרים — אריק

(סוף בעמוד 4)

קריצה לבוחרים האמידים

הדמויות הטרגיות של תקציב המדינה הם שרי המערך והשר יצחק מודעי. מודעי מפגין כבר פעם שנייה כישורים לוליינים ועובר מהתנגדות נמרצת, להימנעות ביישנית או לתמיכה מאולצת. העקרון היחיד, שמנחה אותו: שנאתו ליריבו הפנים־מפלגתי משה ניסים. מאידך עשרת שרי המערך מפגינים את אפסות משקלם בממשלת הליכוד. המערך, שבכיכול מהווה את מחצית בעלי המניות בממשלה, לא מצליח לשנות אפילו סכומים שוליים בהצעת התקציב. המערך ויתר על כל עקרונותיו בקשר למימון הבריאות הציבורית, החינוך, דאגה להתיישבות העובדת ולחלוקת שוויונית של הנטל.

למעשה הוויכוח התנהל בשאלה האם להטיל את נטל איזון התקציב על השכבות העשירות, שזכו להטבות מס ניכרות ברפורמה הקודמת, או על החורים והחולים, שברובם קשישים. בקשר להמשך גביית מס היסף לשנה אחת, המוטל רק על חמשת האחוזים העליונים של מקבלי ההכנסות, ניתן היה לפתור את בעיית תקציב הבריאות והחינוך, אולם שר־האוצר משה ניסים העדיף משקולי בחירות לוותר על גביית המס הנוה מכל הבחירות ולכנסת להנהיג מיסוי שירותים הקשה לגבייה.

אולם פולמוס זה הוא רק הקצפת על פני העוגה. הבעייה העיקרית של עוגת התקציב היא שלא נותרה בה שום סכומים לצמיחת המשק. האוצר השתלט שוב על מלוא שוק ההון ומשתמש בו לכיסוי הוצאותיו השוטפות של התקציב. אשתקד הושאר מיליארד ורבע דולר לסקטור העיסקי והדבר התבטא מייד בעלייה התוצר ב־5־6 אחוזים. בשנה הבאה לא יישאר דבר להשקעות במשק, לכן קלימת סכנה שסימני המיתון, שהופיעו כבר בסוף 1987 ונגלשו ב־88 למיתון חמור חכרוך בהגברת האבטלה. גם בשנה הבאה שרידי העבר הבלתי־מפואר של ממשלות הליכוד יאכלו את העתיד של המשק. שר־האוצר לא מצא את הפתרון לבעייה זו, כמו לבעיות רבות אחרות. הוא העדיף להמשיך בתקציב שמרני זהיר, עם קריצה לשכבות העליונות של החברה המחוות את שכבת מצביעיו. יש בתקציב רקורנות פנימיות סמויות ונפוצות הנטל בסעיפי החזר החזרות. ניתן לקוות כי חברי ועדת הכספים של הכנסת, השכבה המקצועית ביותר בקרב בית־הנבחרים, יבדקו היטב את אותם הסכומים, שבדרך כלל לא מטפלים בהם, כי הם מובנים מאליהם. יתכן כי ימצאו שם 1־2 מיליארד השקלים, שישנו את פני 1988 לכיוון של צמיחה.

ציורמצב

אח"מ/ג'ורג' בסט

לא רוצה כדורגל

ב־11 בינואר, אם יילך הכל כשורה ואם יהיה מספיק פיכח כדי להגיע לשם, יתקיים בבלפאסט משחק־הוקרה לכבודו של אחד הכדורגלנים הגדולים שצמחו באי הבריטי וגם אחד הסיפורים העצובים ביותר בתחום הזה — ג'ורג' בסט. האירי המזוקן היה פעם כוכב מנצ'סטר יונייטד, מהקבוצה הזו,

בסופו של דבר נמאס לי לחיות. החלטתי לבלוע כדורי־שינה עם וויסקי. אגב, אני שונא וויסקי. טילפנתי לאנג'י ואמרתי לה שנמאס לי לחיות. כעבור דקות אחדות התדפקו שוטרים על דלתי, החבאתי את הכדורים. הם שאלו אם הכל בסדר, אמרתי שכן. כשהלכו, הוצאתי את הכדורים והתכוונתי לבלוע,

ג'ורג' בסט בתמונת ארכיון מ־1974

ואז, חזרו השוטרים ואחד מהם אמר לי: אני לא רוצה לקרוא בעתון של מחר, שמצאו את הגופה שלך כאן, משום שיחשבו שאיננו עושים את העבודה שלנו כמו שצריך... צחקתי, ויתרתי על הכדורים."

הוא כבר לא רוצה לשמוע על כדורגל, לא הולך למשחקים, משעמם אותו. "אין שום דבר שכדאי להתאמץ ולהגיע בשבילו לאיצטדיון," אומר בסט. "כאשר שיחקתי כדורגל, חשבתי על עצמי במושגים של ברדון, שמשחק בשביל הקהל, אהבתי את זה."

אגב, לא זכה לקבל משחק־הוקרה וזה מכאיב לו, עד היום. בסט התדרדר מרחי אל רחי הוא התהולל, השתכר, נאסר, פשט את הרגל, ניסה להתאבד חומר טוב למלודרמה תורכית. אבל אלה החיים, חברים. הכל מותחים. שכרותו הבריחה מעליו גם את אשתו אנג'י, גם את בנו וגם את החברה שלו, שאף שמה אנג'י, רוגמנית בלונדית (הוא אוהב אותן כלונדיות ולכן, קרא למועדון־הלילה שלו בלונדרון על שם צבע השיער הזה) "הגעתי לשפל המדרגה," הוא מתוודה. "עד כדי כך שלא היה אכפת לי משום־דבר, אפילו לא הבן שלי. חודשים לא ביקרתי אותו.

עומר דר

"על המשמר"
אומל/תקציץ 88'

תינוקות מול נסים

כשיעלה מר נסים היום את תקציץ 88' על שולחן הממשלה, יעמדו על מצפונו 72 אלף תינוקות רכים ותמימים, שנולדו ב־87'. באותו יום כבר יוולדו התינוקות ראשונים של 88' והללו יהוו מן הסתם

נסים מבשל התקציב

תוספות תקציבית קלה על הסכום של 4,404,000 נפש החיים בישראל, על־פי פרסומי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה. מול התקציב המקוצץ שלך, מר נסים, יצטרך אז כל שר להתמודד עם עוד כמה תינוקות מרטיבים וצרחניים. הוא ייאלץ, המסכן, להאכיל אותם, להלביש אותם ולדאוג לעתידם בארץ הזאת, למרות הקיצוצים שלך, למרות המהומות ועל אף הבחירות הקרבות.

מול מצפונך, מר נסים, יעמדו הנתונים הבאים: 50 אלף תינוקות יהודים נולדו ב־87', לפחות 20 אלף מתוכם הם לבטח מצביעי מערך. מכולבלים ובכיינים אומנם, אך יש לדאוג להם לתעסוקה אצל בלאס או ב"אתא" אצל פיני גרוב. 20 אלף תינוקות אחרים, מכולבלים וצעקנים, יהיו כמובן מצביעי ליכוד, ועל־כן יש לדאוג גם להם לבתים דו־מיפלסיים בשומרון, לעבודה בפרויקט ה"לביא" או לשירות קבע מעניין ברצועת־עזה. כמה אלפי תינוקות ייוולדו שקטים, נקיים ושומרי־מצוות. אך הם יסרבו לעזוב את עריסתם וידרשו לינוק עד 120. לך לא תהיה ברירה, מר נסים. אתה תצטרך לממן אותם מכיסך. לעומת זאת, אלף תינוקות אחרים ייוולדו כשהם לא בוכים בעברית. ואתה יכול להתייחס אליהם כאל מיעוט נאמן שרק לא יודע לצרוח נכון. סמוך עליהם ועל הוריהם שהם יתגלגלו לבד ברחובות. כך על מצפונך, מר נסים, בחלומות הלילה שלך, יופיעו כל התינוקות הממורמרים, הרעבים והבלתי מתוכנים של המדינה — יצרחו לך באוזן ויבקשו את חלבם. ואתה מר נסים, תשב שם ליד השולחן עם תקציץ 88' והרבה חישובים מסובכים ומספרים ארוכים, שלא יפתרו לך את הבעייה.

מפת בכורות/להקת פיקוד דרום

עזיבת סמיר הטיבה

הלהקה הזו לא דומה לשום שטנץ מוכר של להקה צבאית. הם מתפרעים על הבמה, מבצעים חיקויים קטלניים, משמיעים צווחות קרב ומסתלבטים על הקהל. הם פשוט טובים. חמש בנות, חמישה בנים. הבנים חתיכים, הבנות מוכשרות, אבל זו חלוקה גסה, וכמעט כולם שם יפים ומוצלחים גם יחד, ואבק הכוכבים כבר מתאבך מעל כתפיהם הצעירות והרזות.

מה שמתחיל כמחווה ל־40 שנות זמר, הופך לפרודיה חסרת מעצורים על כל הפרות הקדושות שלנו: שושנה דמארי בלעגת; שמואל וורנסקי ושמוליק סגל כארם סכיזופרני שאישיותו האחת מתעבת את האחרת; ריטה נאנחת אנחות אורגזמיות ב"הכניסיני" ועוד כהנה וכהנה.

מערכון ה"כבשה האובדת" המפורסם של אורי זוהר ושייקה אופיר, מתחיל, בתמימות, כחיקוי נאמן למקור. אחר־כך הוא הולך ומסתעף לכיוונים דמיוניים, ומסתיים בכך שכולם נמלטים מפני ריח בית־שחיו של הסאונד־מאן, ובת־קיבוצה של סוניה קרביץ מגלה לסאונד־מאן, שאותו היא מזהה על־פי ריח בית־שחיו, שהיא אימו האובדת, ושנטשה אותו בן ארבע בגלל הריח.

הלהקה עברה יסורים קשים עד שיצאה עם הפצצה הזו. חצי שנה עבדו ולא יצא כלום. חשבו לפרק אותם, אבל בסוף הזעיקו את מאיר סויסה וחנוך רוזן, שהפיקו וביימו והצילו. אחר־כך נאלצו להתמודד עם ציפיית הקהל לראות את חיה סמיר, שכוכבה, נפלטה מהלהקה, אבל בסופו של דבר, עזיבתה של סמיר הטיבה עימם. קודם העיבה כוכבותה על הלהקה. עכשיו נתגלה זוהרם.

כבר עכשיו אפשר להבחין שם בכמה שצפונים הבטחה גדולה. ירון כפכפי הבלונדיני הוא כישרון מדהים, מצחיק, נטול מעצורים. כשישתחרר יוכל להצטרף בקלות לקבוצה הקטנה והמכובדת של מושונוב ובר־אבא. רמה מסינגר היא קומיקאית מבטיחה. נועה אדר חקיינית טובה, ודפנה עמר קוקטית ומלוטשת. אייל בוחבוט (הבן של ראש מועצת מעלות) הוא חתיך וכריזמטי ויש לו קול טוב, ובכלל — אין שם אפילו אחד שאי־אפשר לומר עליו מילה טובה. תקליטי השרדים בדרך. עוד תשמעו מהם.

שלי יחימוביץ'

תמונת־מצב/החובש רובן

יומן אימון בן יומיים

שלוש־מאות איש בגילאי המהפך, המעבר וגיל העמידה היו שם, ליומיים של אימונים. ביניהם אנוכי, החובש רובן. בשמונה היו שם הפריירים. בתשע בעלי הניסיון. בעשר השמנא והסלתא.

באחת־עשרה ושלושים נכנס מפקד נבוך, והסביר לנו שעדיין לא מתחילים, שקשה לו, אתם יודעים, הוא לא רגיל לכל־כך הרבה אנשים יחד, ושאת האימון הזה בכלל לא הזמינה היחידה אלא הוא הונחת עליה מחיל־הרפואה, ואולי מחר יכניסו שינויים בתוכנית שגם היום עדיין לא ברור מה היא. בשתים־עשרה הלכנו לאכול.

באחת החלו האימונים, ואנחנו סופחנו למאהל. במאהל לא היו ספסלים, לא היה לוח והייתה מנורה בת ארבעים ואט. בחוץ שררו חמש מעלות קור.

בשתיים, לאחר שהגיעו הספסלים והציוד החל אימון בלתי ברור בנושא הנצחי "איך מדברים עם חולה חסר הכרה", והאם מקבעים שט"ד שטף־דם עורקי לפני שט"ד ורידי או להיפך.

בארבע נסענו הביתה.

למחרת הגיעו הפרייערים בתשע, ובעלי הניסיון, שמספרם גדל במפתיע, בתשע ושלושים.

בעשר החלו האימונים, והפעם דנו במשמעותו של העירוי וכגורלה של הבובה אנני.

בשתים־עשרה הלכנו לאכול.

באחת הודיעו לנו שהאימון פוזר מסיבות לא ברורות. פקידת התשלומים באה עם חבילת תלושים (כיסוי לאומי ישלם לפי חשבון מהיר, 60 אלף ש"ח). את התלושים אי־אפשר היה לנפק בלי אישור המפקד, והוא נסע.

גם היום נסענו בארבע הביתה. בדרך קראנו שהש"ג צפוי ל־15 שנות מאסר. רווח לנו. צה"ל מוכן למלחמה.

דוביק רוזנטל

מדף/סיפורת־מקור

מים מינראליים

יואל הופמן: "ספר יוסף", הוצאת "כתר" ו"מסדה" ינואר 1988, 169 עמודים

עד כמה שייראה הדבר מעוט בחשיבותו, הרי את החידוש הראשוני שבספר מצאתי על גבו, בשער האחורי. במקום להרעיף תשבוחות על היצירה והמחבר, כאילו מדובר בתגלית חשיא של המאה העשרים לפחות, נשארת כאן מידה של צניעות. הכתובת הסתומה משהו החקוקה מאחור, יוצרת בקורא מניע פנימי, העדיף על פני "פתיח" יומרני הגורם לרגשות סלידה.

"ספר יוסף" מכיל ארבעה סיפורים קצרים, שרקעם ההיסטורי

עטיפת "ספר יוסף" — שני ילדים עיוורים

והגיאוגרפי שונה זה מזה. רמתם איננה אחידה, אבל הם מבליטים כותב רגיש. למול המלל המימי רב הכמות היוקר בראש חוצות ספרותנו, הרי ששאיבה משוקת זו דומה לשתיית מים מינראליים. ויש כאן ניסיון להתבוננות במקום כתיבה שיטחית וצעקנית, הבעה רוטטת, ולא מתוך קלידים מודרניים של מכונת־כתיבה. גם לצורת ההגשה ייחוד מסוים, הטעון עדיין בדיקה, כאשר הכתוב מופיע לעיתים בתבניות אחרות, כטבלאות או שירה.

הסיפור הפותח את הקובץ, ומוביל אותו גם מבחינה האיכותית, הוא "קצבו", ילד יהודי שעלה מגרמניה לארץ־ישראל. ניבטת אלינו ברוך דמותו של ילד חשוף מבלי דעת, המשדר תחינה אילמת. הוריו נסתלקו מחינוכו כבר בילדותו והוא מוחזק לחלופין על־ידי דוד אחד זקן ודודה אחרת שלא ילדה.

נופיה של ארץ־ישראל המתחדשת וגם הישנה, מרומזים ומשתקפים בשוליים בלבד. הם משמשים כלי־מבע בידי הסופר לחוות את קצבו ולהורים לקוראים את תחושותיו ואופן פירושו את המציאות, את תמונות חלומותיו, גם את האי־רציונלי שבו. ואלה החלקים המרגשים בספר כולו.

אבי ידידיה

עורך "עמוד־אחורי": אפי לנדאו

שיחת היום

עד מתי?

עוד אישה ערביה „מצאה את מותה" מאש חיה של כוחותינו, שחזרו בשלום. ואני, האישה היהודיה ישראלית, מביטה בפניהם של ילדי ומתביישת. אני מבקשת לברוח מכאן – ויודעת שאתבייש לבוא בחברת אנשים זרים. משעה לשעה תבושה גוברת והיא מחניקה את הגרון, מעיקה בבית החזה, מאיימת לפוצץ את הראש.

למה הגענו אנחנו, בני הדור שנולד כאן ונשא בגאווה את שם התואר „ישראלי" שהאמין באידאלים היפים עליהם דיברו הורינו – מה קרה לנו כיצד התעוותו פנינו עד ששוב אין אנו מעיזים להביט בראין

ואתם, הנושאים באחריות, עד מתי תפטפטו פטפוטי סרק והבלו עד מתי תאשימו את כל העולם במצב הנורא אליו הבאתם את העם הזה מתי תיתנו את הדין על שהפכתם את צבא ההגנה לישראל לחיל כיבוש האם באמת אתם מאמינים שהכוח יענה הכל, לנצח נצחים מי יעמוד לצדכם, מי יתייצב מאחוריכם? הרי אנו מליטים פנינו מבושה על שאתם מופיעים בעולם כמנהיגינו, על שאנו מזוהים אתכם, ובשמנו נעשות העוולות העקובות דם המכתימות אותנו.

עד מתי?

יעל לוטן

צמודים של ח"כים במחנות צה"ל

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

צמדים של חברי כנסת ממפלגות בעלות אידאולוגיות שונות יתארחו בראשית החודש הבא במחנות צה"ל ויופיעו בפני החיילים. ארוע זה הינו חלק ממסורת ארועי יום הכנסת החל בט"ו בשבט.

מטרות הארוח בצה"ל הן להציג את העבודה הפרלמנטרית בפני המפקדים והחיילים, ולשוחח עם החיילים בנושא הישגי המדינה כחלק מארועי 40 שנות ישראל. משך הארוח בבסיסים יהיה יום שלם.

„התחיה" תערוך ביפו „תהלוכת קבורה לקו הירוק"

תנועת התחיה תערוך היום בשעה 7 בערב תהלוכת הלויה לקו הירוק לאורך רחוב יפת ביפו, מסר דובר התנועה.

אנשי „התחיה" ישאו ארון שיסמל את „הקו הירוק ז"ל" מכיכר השעון ועד לצומת מרכז ההתפרעויות כדבריהם. כן ישאו בידיהם לפידים ומפה גדולה שפורסמה בעתונות יום לאחר „יום השלום" עליה צויינו מוקדי התבערה שהיו ביום זה ובהם עזה, יפו, לוד, ירושלים, יהודה ושומרון, נצרת ואדי ערה וכו'. על מפה זו יציינו אנשי „התחיה" כי נמחק למעשה הקו הירוק.

(עשי"ת)

● לאחרונה זוהם נחל הקישון ממאות טונות של נפט על־ידי בתי־הזיקוק בחיפה. בתי־הזיקוק לא השגיחו בזיהום אלא לאחר התראה של המדור לזיהום הים בשירות לשמירת איכות הסביבה במשרד־הפנים.

"על המשמר" עתון יומי

חמו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל

המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833 חשבון בבנק הדואר 3—43360—4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999

"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex:.341652

סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנטור חדרים 102—121 טל' 3—233161. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 35134 רח' פבור 17, טל' 673673. המען למכתבים ת"ד 4007 חיפה 31040.

מצרים מצדיקה ההתקוממות העממית של הפלשתינים

ערפאת: מצרים, ירדן וסוריה הבטיחו לא לאפשר כניסת מגורשים

מאת אורי הורוביץ, כתבנו לענייני המזה"ת

סגן ראש ממשלת מצרים ושר החוץ שלה, עיסמאת עבד אל־מגיד, הצהיר בסוף השבוע שעבר, כי „ההתקוממות העממית של הפלשתינים היא זכות חוקית של עם משולל זכויות היסטוריות" — מוסר „אל־אהראם" הקאהירי, בכותרתו הראשית. מגיד הוסיף, כי גירוש פלשתינים מהשטחים נוגד את אמנת ז'נבה.

ערפאת קיבל הבטחות

יאסר ערפאת אמר אתמול, כי מצרים, ירדן וסוריה נענו לבקשתו והבטיחו, כי תסכלנה את תוכניות ישראל לגרש פלשתינים.

אש"ף קרא אתמול למצרים לסגור את שגרירות ישראל בקאהיר, בתגובה על הודעת ישראל על כוונתה לגרש תשעה פלשתינים.

עוד דורש אש"ף לכנס בדחיפות את שרי החוץ הערביים, וכן מושב שלא מן המניין של מועצת הבטחון, כדי לדון במצב בשטחים.

פאהד מלך סעודיה קרא אתמול לאו"ם לכנס ועידת שלום בינלאומית למזרח התיכון, כדי להסדיר את הבעיה הפלשתינית. מנהיג לוב, מועמר קדאפי, קרא לאזרחי ארצו להפנות את כלי־הנשק שלהם נגד ערבים המכירים בישראל.

המשכים

האלופים מצנע ומרדכי

(סוף מעמוד ראשון)

זכות ערעור

כתבנו הצבאי מציין כי מאז חודש אוגוסט 1985 גורשו כבר מהארץ 19 פלשתינים ונגד שלושה נוספים תלויים ועומדים צווי גירוש. (רשימת המגורשים — ראה ידיעה נפרדת). רוב המיועדים לגירוש, מדגישים במערכת הבטחון, הינם כלואים לשעבר שריצו תקופות מאסר ארוכות בשל פעולות טרור והסתה. נגד חלקם ננקטו בעבר גם צעדים אדמיניסטרטיביים אך אלה לא מנעו מהם להמשיך בפעילותם החתרנית.

כתבנו מציין כי לכל המיועדים לגירוש עומדת הזכות לפנות לוועדה מייעצת (מעין בית משפט עליון שבראשו שופט צבאי). ועדה זו השומעת את המערער על צו הגירוש ממליצה בפני המפקד הצבאי של האזור האם לגרש או לבטל את צו הגירוש.

בפני המיועד לגירוש עומדת אחר כך הזכות לעתור גם לבית־הדין הגבוה לצדק בעניין זה.

„עומדים לגרש עוד 8"

בזה נפוצה אתמול שמועה כי עוד 8 מתושבי הרצועה העצורים במחנה המוכר בכינויו „אנצאר 2", עומדים להיות מגורשים, זאת נוסף לצווי הגירוש שנמסרו אתמול בבוקר לארבעה מתושבי האזור — השמועה הופצה על־ידי העצורים תושבי הרצועה, ששוחררו אתמול ממחנה „אנצאר 2", בלא שהוגשו נגדם כתבי אישום.

דובר צה"ל סירב לאשר או להכחיש את הכוונה לגרש שמונה נוספים ואמר שצה"ל ינקוט צעדים שיידרשו על פי הנסיבות ובזמן שיחליט עליו כנכון, בלא הודעה מראש על כוונותיו.

רבין: אין סתירה

שר הבטחון יצחק רבין אמר אתמול בישיבת הממשלה, כי אינו רואה סתירה בין הליך משפטי מהיר לבין עשיית הצדק. רבין אמר זאת בתשובה לשאלת השר משה שחל, האם יש צורך במשפטים המהירים הנעשים לעצורים בהתפרעויות בשטחים. רבין, שדיווח לממשלה על הוצאת תשעה צווי הגירוש אתמול, אמר עוד, בתשובה לשאלת שחל, כי אין עניין להחזיק אנשים במעצר תקופה ארוכה, בוודאי לא כשמדובר במיידי אבנים — האשמה לא חמורה באופן יחסי. אולם ההליכים מורכבים, יש צורך בעדים, ולכן כשאפשר לפעול מהר, עושים זאת.

רבין ציין עוד, כי כשאין נוקטים בהליך שיפוט מהיר שואלים מדוע מחזיקים אנשים רבים במעצר, וכשעושים שיפוט מהיר שואלים מדוע עושים מהר. רבין הדגיש שוב, כי ההליכים המשפטיים מתבצעים כחוק. אחד השרים שאל מדוע נציג לשכת עורכי הדין לא נכח במשפטים. שר הבטחון השיב, כי אילו היתה פנייה, היא היתה נענית, כפי שנענתה פניית האגודה לזכויות האזרח, הצלב האדום, הקונסוליה האמריקנית ועוד. מדובר בהליכים פתוחים וכל מי שרוצה לראותם, יכול, אמר.

הליך מורכב

בדברו על צווי הגירוש אמר רבין, כי מדובר בהליך מורכב, כן ניתנת אפשרות לערער על הצו תוך 48 שעות בפני ועדה מייעצת, ולאחר מכן, אם הערר נדחה, אפשר לערער תוך 48 שעות בפני בג"ץ. רבין ציין, כי בשלב הערעור בפני בג"ץ חל עיכוב מאחר שבית־המשפט העליון קבע את מועדי שמיעת הערר בפניו לפי הקצב שלו. כדוגמה סיפר רבין על צו גירוש שהוצא נגד מסית לג'יהאד האיסלמי בעזה בחודש נובמבר, אך מועד שמיעת הערר נקבע לפברואר.

רבין סקר את מהלך „יום הפתח" ואמר, כי ארגוני הטרור, שציפו כי יימשכו „הימים השחורים" עבור ישראל, נחלו אכזבה. הי"ו בינואר עבר ברגיעה יחסית, אותה זקף רבין לשלושה גורמים עיקריים: הנוכחות הצבאית המשמעותית בשטחים, אמצעי הענישה שננקטו, בעיקר המעצרים, וכנראה גם עייפות מהפעילות העויינת.

צעירה

(סוף מעמוד ראשון)

במהלך המרדף פרצו החיילים לתוך דירות ועלו על גגות. ככל הנראה ניסתה הצעירה לגונן על הנערים, נפתחה אש והיא נהרגה.

חרגו מהוראות

התחקיר כולו עדיין נמצא בחקירה אבל לאחר תחקיר ראשוני קבע אלוף הפיקוד, עמרם מיצנע כי החיילים חרגו מהוראות הפתיחה באש והושעו קצין וחייל. על פי הוראות הפתיחה באש מותר לירות רק בעת סכנת חיים.

סערת רוחות

כאשר נודע דבר מותה של הצעירה סערו הרוחות בכפר ופרצו הפגנות אלימות כאשר צעירים ומבוגרים הניפו מחסומים, יידו אבנים והניפו דגלי פלשתין. הצבא פיזר אותם בשימוש בגז מדמיע, ראש המינהל האזרחי, תת אלוף שייקה ארז נועד עם מוכתרי הכפר כדי להרגיע את הרוחות והביע צער על המקרה.

● 6 תלמידים מבתי־הספר המקיפים „קרני" ו„אורט" בעכו ייצאו באפריל השנה לוארשה, כדי להשתתף בחודש הגבורה שייערך שם לציון 45 שנה למרד גטו וארשה.

פירושו של דבר

ישראל נקלעת לעימות כפול

רשימת המועמדים לגירוש מדגימה את סכנת העימות הכפול שאליה ניכנסת ישראל בגלל מדיניותה בשטחים, והוא העימות עם הטרור האיסלמי־פונדמנטליסטי המתפתח בעזה מצד אחד, ועם הטרור הפלשתיני ראדיקלי מצד שני. האיסלאם הקנאי והלאומיות הפלשתינית הם יריבים זה לזה משום שהאיסלאם איננו מכיר בלאומיות הפלשתינית, והלאומיות הפלשתינית איננה מקבלת את תפיסות המפלגות הדתיות, בדבר כינון מדינת הלכה. אבל מדיניותה של ישראל הפועלת נגד שני הגורמים האויבים האלה מכריחה אותם להתאחד נגד האויב המשותף.

הדברים האלה באים לידי ביטוי לא רק בשטחים, אלא גם בלבנון, וגם במדינות ערביות שכנות הקשורות לבעייה הפלשתינית, כמו מצרים וירדן. שתי המפלגות המוסלמיות העיקריות במצרים, „האחים המוסלמים" ו„השיחרור האיסלאמי" אינן דוגלות בג'יאהד בשלב הזה, אלא לאחר כינון המדינה האיסלאמית. תנועת „הג'יאהד האיסלאמי" חולקת עליהם והיא דוגלת בג'יאהד כבר עכשיו. התורה הזאת רוכשת לה במהירות פופולאריות גבוהה והיא חודרת לגדה, וגם למצרים וירדן. אין זה מקרה שאחד מחברי הג'יאהד האיסלאמי שהשתתפו ברצח סאדאת, היה פעיל מרכזי באותה תנועה ברצועת־עזה והוא עצור היום בישראל.

ההחלטה לבצע את הגירושים מעמידה את ממשלת מצרים במצב קשה, ביחוד לאחר ההפגנות הפונדמנטליסטיות בקהיר, ויש סכנה כי תקבל החלטה בדבר מעמדה של השגרירות בתל־אביב. הדבר עלול לפגוע במאמציו של פרס להשיג התקדמות בתהליך המדיני בשנה שנותרה עד הבחירות.

פנחס ענברי

פועלים להכפלת הפנסיות לח"כים ראשי מועצות

מאת בצלאל עמיקם כתב „על המשמר"

חברי כנסת שכיהנו בעבר או מכהנים בהווה, בראשי רשויות מקומיות עשויים לזכות בפנסיות דשנות אם תאשר היום ועדת הפנים תיקון להחלטתה בענין הגימלאות שלהם.

החלטה שאושרה לפני שנתיים קובעת, כי חישוב זכות הקצבה של ראש רשות מקומית לשעבר, ושיעורה יביא במנייו את כל תקופת כהונתו כראש הרשות, למעט תקופה מקבילה שבה כיהן כחבר כנסת. מטרת ההחלטה הקודמת למנוע שאותו אדם יקבל קצבה כפולה, הן כראש הרשות המקומית לשעבר והן כחבר כנסת לשעבר.

מספר ח"כים מבקשים היום לשנות החלטה זו ולקבוע כי זכות הפנסיה של ראש רשות לשעבר, תכלול גם את התקופה המקבילה שבה היה ח"כ ובלשון המספרים — ח"כ המוצא לגימלאות זכאי לארבעה אחוז גימלה שנתית ולשישה אחוז אם עבר את גיל החמישים. מכאן, שאם היה באותה עת גם ראש רשות מקומית, תהיה קיצבתו כפולה — שמונה אחוזים לשנה עד גיל ארבעים שנה ושנים עשר אחוזים אם עבר את גיל חמישים.

צלצול מהיר — אלישבע איילון

עם: סמל ראשון בתותחנים

על הסירוב לדכא ההתקוממות בשטחים

אי־אפשר להישאר אדיש

160 קצינים וחיילים בצה"ל חתמו על עצומת „סירוב להשתתף בדיכוי המרי וההתקוממות בשטחים הכבושים". מנגד, החתימה קבוצת צעירי חירות עוברים ושבים מול משרד הבטחון בתל־אביב, בדרישה להעמידם לדין.

איך אתה מרגיש ביחס לדרישה להעמידך לדין?

— לדרישה להעמיד אותי לדין אני מתייחס כמשהו שבין שיוויון נפש לבוז מוחלט. הבעייה היא, כמובן, לא צעירי חירות „האימתניים", אלא המצב שאליו נקלעה ישראל, מצב שאני לא יכול להישאר אדיש כלפיו. המחאה האישית שלי היתה בהצטרפות לעצומה ובאפשרות שאעמוד לדין צבאי ב„אשמת" סירוב לדכא עם הנלחם על עצמאותו; נציגי „חירות" וכל הנגררים אחריהם ולפניהם הם בעיני הנציגים של „סרום הציונית", ואני לא מפחד מהם.

האם אתה צפוי לשרת בשטחים?

— סביר להניח שכן, מכיוון שהמצב ילך ויחריף. אני צופה שכוחות גדולים ירותקו לגדה המערבית ולרצועת־עזה, כך שככל הנראה עלולים לקרוא בקרוב גם ליחידה שלי לשרת בארץ־ישראל המובטחת, ואין לי כל עניין להגן על אחי ה„מתנחבלים".

הישיבה בכלא איננה מרתיעה?

— לעומת המחיר שמשלמים הפלשתינים בדרך לעצמאות, לא נראית הישיבה בכלא מאיימת כל כך.

האם תסרב גם כשלא יהיו התפרעויות?

— המצב אינו יכול לחזור לזה שהיה לפני שנתיים ולפני שלושה שבועות. לפי דעתי, הגיע המצב בשטחים להתפוצצות ויש לראות גם בתקופות רגיעה הפוגות בלבד.

מה קודם אצלך למה, הנאמנות לחוקי המדינה או הדיעות הפוליטיות?

— לדעתי, הנאמנות הקודמת לכל היא הנאמנות לעצמך. נוכח האירועים בשטחים והקטל העיוור, יכולים חוקי המדינה לחכות.

אלישבע איילון

מסך ראשון — גיורא מנור

עודף כוונות טובות

להקת המחול תמ"ר ירושלים הופיעה בתוכניתה הראשונה אחרי חידוש עבודתה, ובה ארבע יצירות:

סיפורת על אווזים וילדים שאינם רוצים לאכול, אבל אמאל'ה מאכילה אותם, ולדעתו של הכוריאוגרף אמיר קולבן, „לאט לומדים ילדים לשנוא" בגלל כל אלה. אולי.

עמוס פנחסי יצר ורוקד עם נועה דר דואט כמעט בסיגנון „בוטו" — מקורי, אישי ויפה להפליא בעיניי „מה שהחול סיפר" שמו.

„למטרות רציניות" הוא מחול קבוצתי עם הרבה עיתונים, מאת אורי ליפשיץ, אבל לצערי, השידוך הזה לא עבר עלי.

הערב הסתיים בעבודתו של צבי גוטהיינר „הלוך ושוב", למוסיקה מאת סטיב רייך, שיש בה תהלוכות נאות והרבה נשיאת־כפיים, כאילו לברכה.

מעט מדי מחול, יותר מדי תיאטרון, שאינו תיאטרון ממש. עיצוב התלבושות והתאורה היה מעולה. ותוכנית ראוייה בהחלט לדיון מסודר יותר, שיבוא.

הכותרות בחו"ל: כובש

(סוף מעמוד ראשון)

האירועים האחרונים נדונו אתמול בהרחבה בתוכנית הטלוויזיה היוקרתית של דייויד ברינקלי, ברשת איי.בי.סי. בכתבה תוארה ישראל בעיקר ככוח כיבוש תוקפן ושרירותי. הוזכרו הגירושים, האשה שנהרגה, ההתפוצצות בצידון ודיכוי ההתמוטטות ביד קשה, למרות ביקורתה ומחאותיה של ארה"ב.

בתוכנית הופיע שר החוץ שמעון פרס, שחזר על עמדתו הידועה בדבר הצורך הדחוף לכנס ועידת שלום בינ"ל. פרס הסביר, כי הצבא הישראלי פועל על־פי שני חוקים שונים: החוק הישראלי, שאינו מתיר גירוש, והחוק הירדני, המכיר בגירוש כעונש חשוב ביותר".

בפאריס תיארו העיתונים את גרוש הפלשתינים כמסבך את ישראל, מסבך את קשריה עם וושינגטון וכאמצעי בלתי־מועיל. הכותרות הדגישו את הריגת הפלשתינית וראו בכך עדות לכך שישראל אינה שולטת במצב, חרף כוחה הצבאי. בערוצי הרדיו והטלוויזיה בולטים הדיווחים על המשך המרי הפלשתיני נגד הכיבוש. השקט היחסי מתואר כאשליה.

רדיו „אירופה 1" דיווח, כי המגורשים יובלו במסוק ויינחתו בדרום לבנון, הרדיו טוען, כי ישראל נוהגת להוביל במסוקים פלשתינים בלתי־רצויים לדרום־לבנון.

● מערכת החינוך באריאל — שני בתי־הספר היסודיים ובית־הספר התיכון וחטיבת הביניים — זכתה בתרומה בסך חצי מיליון דולר ממשפחת מילקן מלוס אנג'לס, ארה"ב.

● שמו של בית־הספר הממלכתי־דתי „נווה ציון" בשכונת שמשון באשקלון הוסב אתמול לבית־הספר ע"ש יצחק ורדימון, לציון חמש שנים לפטירתו של מי שהיה הממונה על מחוז הדרום.

אנו מודיעים בצער רב
על מותו של חברנו
בנימין דרור
מראשוני הקיבוץ ומייסדיו
ההלוויה תתקיים היום, יום שני, 4.1.88, בשעה 15.30
המשפחה
וקיבוץ בית אלפא

תשעה עשר נהרגו בהפצצות חיל האוויר בלבנון, בהם שני ילדים

ג'ונבלאט: ההתקפות הישראליות בוצעו בתיאום בוטה עם צבא לבנון

פלשתינים ליד גופתו של ילד שנהרג בכפר הדרוזי ברג'ה בהתקפת חיל האוויר הישראלי (צילום: אי.פי.)

מאת אבי בניהו, אורי הורוביץ, וסוכנויות הידיעות

מטוסי חיל האוויר של צה"ל טסו אתמול בשעות היום בגובה נמוך מעל אזורים שהותקפו על ידי חיל האוויר במוצאי שבת.

עדי ראייה בדרום לבנון מסרו, כי לעבר המטוסים הישראליים נורתה אש נ.מ. חזקה כאשר טסו מעל לכפר ברג'ה שבשליטת הדרוזים — מקום שנפגע פגיעות קשות ביותר בהתקפה.

ממקורות המשטרה ובתי החולים נמסר, כי מספר הנפגעים בהתקפות חיל האוויר מסתכם בתשעה עשר הרוגים, בהם שני ילדים, וארבעה עשר פצועים.

בהפצצה על ברג'ה נהרסו שישה בתי מגורים, וכן מבנה דו קומתי שהיה בסיס של ארגון „החזית העממית לשחרור פלשתין — המפקדה הכללית", שבראשות אחמד ג'יבריל. דובר של ארגון זה הודיע בדמשק כי שלושה מלוחמיו נהרגו בהתקפה ושישה נפצעו.

הכוחות המזויינים של לבנון ממשיכים במצור שהטילו בימים האחרונים על מעגנים דרוזיים מדרום לביירות.

מקור פלשתיני אמר כי, ארגונו של ג'יבריל פינה את עמדותיו בלבנון מחשש לפעולת תגמול ישראלית בעקבות ליל־הגלשנים.

בהודעה של דובר צה"ל נאמר, כי חיל האוויר הפציץ במוצאי־שבת מטרות טרוריסטיות השוכנות, מצפון־מזרח לצידון. „לצה"ל מלחמה מתמשכת נגד ארגוני המחבלים, ובהתאם למדיניות ישראל, תוקף צה"ל יעדי מחבלים בלבנון בכל זמן ומועד שיבחר" אמרו אתמול גורמים צבאיים.

בצה"ל אומרים, כי תקיפת חיל־האוויר הינה תקיפה יזומה ראשונה לאחר ליל־הגלשנים, אולם אין לראות אותה כפעולת תגמול אלא כתקיפה שגרתית. בשעת התקיפה היה שר הביטחון, יצחק רבין, ב„בור" המבצעים של חיל־האוויר ועקב מקרוב אחר הפעולה.

על פי אחת הגירסאות בישראל ביקשה ישראל להבהיר לדרוזים כי לא תשלים עם שיתוף הפעולה בין ג'ונבלאט לבין הפת"ח. לפי גירסה שנייה נפגעו היעדים הדרוזים שלא בכוונה תחילה. מגורמים רשמיים לא נתן היה לקבל אישור לאף אחת מהגירסאות.

המנהיג הדרוזי ג'ונבלאט האשים אתמול ברבת עמון את צבאות לבנון וישראל ב„תיאום בוטה", בעקבות שתי התקיפות על מאחזו בהרי שוף.

בהודעה לסוכנות הידיעות הצרפתית, אמר ג'ונבלאט כי „שיתוף הפעולה בין צבא לבנון לישראל הוא אותו שיתוף פעולה שתמיד היה קיים בין מפלגת הפלנגות לבין ישראל".

שתי ההתקפות של חיל האוויר נערכו בשבת בלילה על יעדים של הפלשתינים ושל המליציה הדרוזית בשוף, בהתקפה על נמל רייה נהרגו שלושה אנשי המיליציה הדרוזית.

אש"ף הודיע, כי ירה בשבת עם עלות השחר כמה טילים מסוג „גראד" לעבר קרית שמונה.

ספינות חיל הים הישראלי המטירו אתמול בשעות הבוקר, במשך שעה, אש מקלעים כבדים על מחנה הפליטים בראשידייה שבדרום לבנון. עדי ראייה שמסרו על כך הוסיפו שעד כה לא נודע על אבידות.

עוד דווח, כי הספינות הישראליות התקרבו עד למרחק 500 מטר מהמחנה, לפני שפתחו באש. תותחי נ.מ. של הפלשתינאים וכן של אנשי „אמל" (הצרים על המחנה זה 16 חודש) השיבו אש לעבר הספינות.

הדרוזים מסרבים להחזיר את המסוק

המיליציה הדרוזית, בהנהגת ואליד ג'ונבלט, עומדת בסירובה להחזיר לידי צבא לבנון את המסוק מדגם „גאזל", שבו ערק קצין דרוזי.

המיליציה השיעית „אמל", המפלגה הקומוניסטית הלבנונית והמפלגה הסוציאליסטית הסורית הביעו את תמיכתן בדרוזים, בסכסוכם עם הצבא. בהודעה שפרסמו, טענו, שהחלטת הצבא להטיל הסגר על נמלים שבשליטת הדרוזים היא הצהרת מלחמה נגד הלאומיות הלבנונית.

רדיו הפלנגות מסר בסוף השבוע על מגעים שהיו בין ישראל, ארה"ב וג'ונבלט, השוהה בירדן, על החזרת המסוק לצבא לבנון, מחשש שפלשתינים קיצוניים ישתמשו בו לפעולת־התאבדות נגד ישראל.

שחל: נשמח מאוד אם ממשלת ירדן תסכים למכור לנו חשמל

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

שר האנרגיה והתשתית, משה שחל, אמר אתמול בישיבת הממשלה, שאם ממשלת ירדן תרצה לקיים מגעים עם ישראל ולמכור לה חשמל, הוא ייענה לכך ברצון וישמח להקים צוות משותף. שחל אמר זאת בתשובה לשאילתא של השר יצחק מודעי, שביקש לדעת עוד על הפרסומים בדבר נכונות ירדן לתת לראשי חברת החשמל המזרח ירושלמית רשיון לספק חשמל לעוד 60 שנה.

לדברי שחל, נציגי חברת החשמל המזרח ירושלמית הוזמנו לעמאן בדחיפות, לאחר חיבור השכונות היהודיות במזרח ירושלים אל רשת החשמל הישראלית. בעמאן נאמר להם, שיש להם רשיון ל־60 שנה נוספות לספק חשמל. שחל הדגיש, כי הכרזה ירדנית זו חסרת תוקף חוקי.

כששבו נציגי חברת החשמל המזרח ירושלמית מירדן, הם הודיעו שהם מקבלים את תנאי הזיכיון המחודש והמוקטן שהציעה להם ישראל. כן אמרו, כי ירדן תהיה מוכנה לספק לחברה חשמל ואף לשלם את כל חובותיה, אם תסכים ישראל להחזיר לחברה את כל לקוחותיה. על כך הגיב שחל, „נשמח על כל מדינה שכנה, שתסכים למכור לנו חשמל בתנאי חיבור רשת בין מדינה למדינה".

השרים מודעי ושרון העירו, כי חברת החשמל המזרח ירושלמית אינה מייצרת חשמל כלל אלא משתמשת בחשמל שהיא מקבלת מחברת החשמל הישראלית.

שמיר יאפשר העלאת חוק ההסמכה בממשלה

מאת דליה שחורי

ראש הממשלה, יצחק שמיר, הבטיח לשרים זבולון המר ויצחק פרץ, כי יאפשר להם להעלות את הצעת החוק שלהם להסמכת הרשויות המקומיות במדינה לקבוע את אופי השבת, בראשית ישיבת הממשלה הבאה. זאת כדי להבטיח, שההצעה תידון. אתמול לא עלתה ההצעה על סדר יומה של הממשלה.

המשטרה: הטיפול במעטפת הנפץ בגבעתיים היה שגרתי; החבלן לא ידע על שאר המעטפות

המעטפה נפתחה אך לא התפוצצה, וחומר שנשפך ממנה לא הוצג בפני החבלן ● לאחר הבדיקה הושלכה המעטפה לפח

מאת דליה שחורי, זהבה מרום, כתבות „על המשמר"

שר התקשורת גד יעקבי דיווח אתמול בממשלה על מעטפות הנפץ ואמר, כי רשות הדואר נערכת לקיצור הזמן לאיתור מעטפות מסוג זה, על־ידי הגברת הזהירות, שיפור הציוד והדרכת העובדים.

יעקבי אמר עוד, כי מאז התגלתה מעטפת־הנפץ הראשונה ב־29 בדצמבר בקרית־ארבע, ידוע עד־כה על תשע מעטפות־נפץ בסך הכל. שמונה נתגלו מבעוד מועד, שתיים בתוך מתקני רשות הדואר. מעטפה אחת התפוצצה (באור יהודה) וגרמה לפציעתם קל של שניים.

מיד לאחר גילוי המעטפה הראשונה נכנסה רשות הדואר לכוננות גבוהה. כל הדואר בבתי המיון נעצר, כל עובדי רשות הדואר תודרכו. כל דברי הדואר עברו בקרה.

במשטרת מחוז תל־אביב הסתיימה הבדיקה בנושא מעטפת הנפץ שנשלחה לגבעתיים ושהושלכה לפח לאחר שחבלן קבע כי תוכנה אינו מסוכן. דוברת המחוז, תנ"צ דליה גלעד, מסרה כי בהמשך לפרסומים בעיתונות וברדיו, לפיהם חבלן המשטרה סיכן את משפחת בן־שלמה מגבעתיים העלה הבירור את העובדות הבאות: אם המשפחה פתחה את המעטפה בטרם הגיע החבלן לביתה והדבר לא אירע, בעת פתיחת המעטפה נשפך ממנה חומר שלא הוצג בפני החבלן.

מה שהוצג בפני החבלן היתה רק המעטפה עם כרטיס ברכה מוזיקלי ועם מנגנון מוכר של מעטפה מסוג שכזה. טיפולו של החבלן היה שגרתי, בעת שהאשה התקשרה עדיין לא נודע על גל מעטפות הנפץ ורק למחרת הפרסום חשב החבלן, כי אולי היה קשר בין המעטפה לבין מה שפורסם למחרת. עובדתית, לא אירע דבר בעת שהמעטפה נפתחה על ידי אם המשפחה ולא לאחר־מכן, כשבני המשפחה התעסקו בה. המעטפה ותוכנה הושלכו לפח, ולא ניתן היה מאוחר יותר להשוותה לאחרות.

בשדר שהגיע אתמול למפכ"ל משטרת ישראל ניצב דוד קראוס, הביע מפכ"ל המשטרה התורכית, באדור ספט אריקאן, את צערו על פרשת מעטפות־הנפץ, והבטיח כי משטרת תורכיה תושיט את מלוא הסיוע למלחמה בטרוריזם הבינלאומי.

● מגעים דיפלומטיים, שמטרתם לבטל את השעיית מצרים מגופים כלכליים של הליגה הערבית מתקיימים בימים אלה, במטרה לאפשר למצרים להצטרף לקרנות כספיים ולקרנות פיתוח של הליגה — מוסרים מקורות עתונאיים בכווית.

גרוסמן: מה נותר לשפירא ללמוד בדרום אפריקה?

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר" בכנסת, עש"ת

יו"ר סיעת מפ"ם בכנסת, חייקה גרוסמן, מוחה על החלטת הממשלה לאשר את נסיעת השר בלי תיק יוסקה שפירא (מפד"ל) לדרום אפריקה.

בהצעה דחופה לסדר היום מזכירה גרוסמן, כי הממשלה הנוכחית היא שהחליטה להוריד את פרופיל הקשרים עם דרום אפריקה. ועתה היא מוצאת לנכון לשלוח לשם את אחד מהוגי רעיון הטרנספר. „מה עוד נותר לשפירא ללמוד שם?" תמהה גרוסמן בהצעתה.

במברק ליו"ר הכנסת הלל, תובע ח"כ מוחמד מיעארי לקיים דיון בכנסת בנסיעתו של השר שפירא. „לא לחינם הלך הזרזיר אצל העורב אלא מפני שהוא כמותו. הגזען המקצוען יוסף שפירא, אלוף ישראל בטרנספר, נוסע לדרום אפריקה כדי להשתתף באליפות העולם בגזענות. אלמלא חששתי לגורלם של השחורים בדרום אפריקה, הייתי מקווה שיישאר שם", אומר ח"כ מיעארי.

גינויים ב„עבודה" להצעת הסיפוח של מיכה גולדמן

ח"כ עוזי ברעם, מזכ"ל מפלגת העבודה, שלח אתמול מברק קצר למיכה גולדמן, בו נאמר: „לאחר שקבלת את הפרסומת שרצית, הנח להצעתך שמנוגדת למצע מפלגת העבודה".

גם דור ההמשך במפלגת העבודה, אשר מיכה גולדמן נמנה עם חבריו, הסתייג היום באופן מוחלט מהצעתו הקוראת להחיל את החוק הישראלי על שטחי תכנית אלון: בקעת הירדן, חבל קטיף, גוש עציון ודרום הר חברון.

בהודעת דור ההמשך אשר מרבית חבריו שייכים לזרם המרכזי במפלגה נאמר, כי דברי מיכה גולדמן נוגדים את מצע מפלגת העבודה, וכי עתיד השטחים צריך להיות מוכרע במו"מ עם שכנינו ולא על ידי הצהרות חד־צדדיות אשר אין בהן כל תועלת ורק פוגעות במפלגה.

שריד: הגירוש אינו נהוג גם במשטרים טוטליטריים

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר" בכנסת

סיעת חד"ש והרשימה המתקדמת יעלו השבוע הצעות אי אמון בממשלה, בשל ההחלטה לגרש מהשטחים תשעה מנהיגים מקומיים.

יוסי שריד מר"צ, חבר בוועדת החוץ והביטחון, קרא אתמול לשר הביטחון רבין לבטל את הגירושים. בהצעה דחופה לסדר היום טוען שריד כי עונש הגירוש איננו נהוג במדינות חוק. הוא גם מנוגד לכל האמנות הבינלאומיות ואיננו מקובל גם במשטרים טוטליטריים. לדעתו, מערכת הביטחון איננה יכולה וגם איננה צריכה להחליף את מערכת המשפט. עליה לסמוך על בתי הדין הישראליים כי יערכו משפט צדק למפירי הסדר בשטחים.

לעומתו טען אתמול עוזי לנדאו (ליכוד־חירות) במכתב לשר רבין, כי העונשים המוטלים בבתי הדין בשטחים מגוחכים. לדעתו נעשתה גם שגיאה כאשר תמורת שקט ביום הפתח, שחרר הצבא עשרות מתפרעים וזורקי אבנים.

גם חברי הכנסת מוחמד מיעארי ומתי פלד מהרשימה המתקדמת פנו אל מזכירות האינטרנציונל הסוציאליסטי ואל שגרירי מדינות מערב אירופה בארץ, בקריאה שיפעלו לביטול צווי הגירוש.

פלד ומיעארי אומרים כי „ממשלת ישראל הידרדרה לשפל מדיני ולשפלות מוסרית. נשק הגירוש שבמשך דורות הופעל נגד יהודים — מופעל עתה נגד פלשתינים".

שני הח"כים מזהירים, כי הגירוש עלול להיות תחילתו של טרנספר, אשר יהיה מעשה פשע, ויהפוך את ישראל למדינה פושעת.

הח"כים פנו בקריאה אל כוחות השלום בארץ להתאחד למאבק ללא פשרות נגד מדיניותה הברוטאלית והנפסדת של הממשלה.

תיאטרון חיפה דחה נסיעה לבריה"מ „בגלל האווירה"

מאת קובי מנדל כתב „על המשמר" בחיפה

מועצת המנהלים של תיאטרון חיפה, שדנה אמש בנסיעתה של משלחת מטעם התיאטרון לבריה"מ, החליטה פה אחד לדחות את מועד הנסיעה למועד אחר במהלך השנה או לתחילת השנה הבאה, כאשר לתיאטרון חיפה יהיה נוח לבצע נסיעה זו מבחינת המטלות המוטלות עליו והאווירה סביבו.

מועצת המנהלים דנה בנסיעה כארבע שעות. המשלחת אמורה היתה לכלול כ־20 שחקנים ועובדים שייצאו לביקור תיירותי ולימודי בן שבועיים בארבע ערים בברית המועצות. למשלחת כבר נקבעו מפגשים עם אמנים סובייטיים בבית האמנים הסובייטי במוסקווה. את הנסיעה יזמה אגודת הידידות ישראל־ברית־המועצות. המימון לנסיעה אמור היה להעשות מכיסם הפרטי של חברי המשלחת.

בתום ישיבת מועצת המנהלים פורסמה הודעה שעל פיה רואים חבריה בחיוב רב את הנסיעה. „נסיעת לימודים מסוג זה חשובה מבחינת השחקנים והעובדים, כמו כן רואה הדירקטוריון חשיבות רבה לנסיעה, בשל היותה נדבך צנוע ברקמת היחסים בין ישראל לברית המועצות."

„הנסיעה תתבצע במועד מאוחר יותר בשנה הנוכחית או בתחילת השנה הבאה, כאשר מבחינת מטלות התיאטרון והאווירה סביבו, יהיה נוח לבצע נסיעה חשובה זו." נאמר בהודעה.

יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון, עו"ד יונה יהב, מסר אמש כי הסיבות לדחיית הנסיעה נובעות בין השאר ממצבו הכספי הקשה של התיאטרון וכיוון שהתיאטרון אמור לצאת בימים אלה במפעל מנויים במתכונת חדשה.

שר החוץ, שמעון פרס, טלפן ליונה יהב וביקשו לתמוך בנסיעה. ההחלטה לדחות את הנסיעה הפתיעה גורמים רבים בתיאטרון. בביקור ראשי תיאטרון חיפה בלשכתו של שר החוץ הוא נתן את ברכתו ועידודו לנסיעה.

נאמן: אש"ף נעלם מההסברה שלנו, בהוראת משרד החוץ

מאת שלי יחימוביץ, כתבת „על המשמר"

ח"כ יובל נאמן מהתחיה מאשים את משרד החוץ, כי חדל מלהוקיע את אש"ף בעולם, וכי בהוראתו פסקה התעמולה נגד אש"ף. „עד '84 עוד הפצנו תעמולה כזאת, עד שבא יוסי ביילין ואמר: זה מרגיז, לא כדאי", נאמן דיבר בכינוס של פעילי התחיה בבאר־שבע.

„היום דיברתי עם שגרירי ישראל בארצות שונות, והם אישרו באוזני כי בגלל הנחיות משרד־החוץ לא מפיצים יותר את החומר המודפס על אש"ף שבו מתואר הטרור האש"פי. ישראל השתתקה", אמר נאמן.

המשכים

המקצצים בעס — רה"מ ושר־האוצר עם תחילת ישיבת הממשלה אתמול. (צילום: אילון / לע"מ)

בהתנגדות שרי החינוך

(סוף מעמוד ראשון)

נחמקין ויעקב צור — נמנעו ושר אחר — יצחק מודעי — נכח אמנם בישיבת הממשלה, אך לא הרים את ידו.

מודעי לא הצביע

תקציב המדינה הכולל יהיה דומה להצעה המקורית של האוצר בהיקפה: 48.5 מיליארד ש"ח. גם הקיצוץ בתקציב יהיה דומה להצעה המקורית: במקום 755 מיליון יעמוד הקיצוץ על 742 מיליון. ובכל זאת, השתנה הרבה מאוד בין ההצעה הראשונית של האוצר להצעת התקציב שאושרה אתמול בממשלה.

השר "הפרובלמטי" בישיבה אתמול, שר־האוצר לשעבר יצחק מודעי, הסביר את החלטתו לא להצביע דווקא בכך, שאין כל בשורה בתקציב, ואילו נותרו בעינן ההצעות המקוריות של האוצר, ייתכן שהיה מצביע בעדו.

לא כלכלת בחירות

שר־האוצר משה נסים השיב בנאום ארוך, שבו כלל נתונים כלכליים רבים ושבשורתו היתה, כי לא היתה לנו שנה כלכלית טובה כזו האחרונה, זה 15 שנה. שר האוצר אמר, כי בשום פנים לא ינהיג כלכלת בחירות והוא בטוח שהנצחון בבחירות יוענק למפלגה שתתמיד בשמירה על היציבות במשק ועל רגיעה כלכלית.

במהלך הישיבה נקבע, כי בישיבת הממשלה הבאה תועלה הצעתו של שר הכלכלה גד יעקובי, להמשיך את גביית מס היסף בשיעור 52.6 אחוזים. כן תדון הממשלה בשינויים מבניים שונים, המתבקשים מהצעת התקציב, כמו איחוד גביית דמי הביטוח הלאומי ומס ההכנסה.

המערכת עלולה לקרוס

שר־החינוך והתרבות יצחק נבון אמר, כי הצביע נגד, כיוון שלא יתכן לקצץ כך בתקציבי החינוך. ראש הממשלה הציע להקטין את הקיצוץ מ־13 ל־10 מיליון ש"ח, אך נבון תבע להקטינו ל־7 מיליון ש"ח. בכל מקרה, נדחתה הנהגת חוק גני הילדים, המקנה חינוך חינם לבני 3־4.

שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, אמרה, כי לתקציב הבריאות יש להוסיף, ולא לקצץ ממנו עוד ועוד, כי "כל המערכת עלולה לקרוס". שרת הבריאות הבהירה, שהיא מתנגדת להתנגת הוצאה של 65 מיליון ש"ח בהכנסה דומה, שיהיה צורך לגבות מציבור הנזקקים לשירות רפואי. "אמשיך להאבק בכנסת נגד הקיצוצים האלה", הבהירה השרה.

שר העבודה והרווחה, משה קצב, הציע לא לבטל עוד את תשלום קצבת הילד הראשון להורים שהכנסתם נמוכה, והממשלה נענתה להצעתו. שר הרווחה ושר האוצר יצטרכו למצוא בתקציב הרווחה מקורות מימון אחרים כדי לממן את תשלום הקיצבה.

שר הבינוי והשיכון, דוד לוי, אמר, כי אינו מרוצה מן התקציב, כי אין לגרוע מתקציבי החינוך והבריאות, אלא להוסיף עליהם. "אין בתקציב הזה רגישות חברתית," אמר.

הפגנת נפגעי שישינסקי

בזמן ישיבת הממשלה הפגינו מחוץ לבנין נציגי "ארגון נפגעי שישינסקי", שהביאו עמם קוויאר ובקבוקי שמפניה. הם טענו, כי אי־ביטול מס היסף הוא מתנה לעשירים, והם אכן באים בשמם להביע תודה לחברי הממשלה על שתושבי סביון, צפון תל־אביב ורחביה יוכלו להמשיך ולהנות מקויאר ושמפניה.

תגובה פושרת

הוועדה המרכזת דנה אתמול בתקציב המדינה החדש, ובסיום הדיון פורסמה הודעה פושרת, וקובעת, כי ההסתדרות תמשיך במאבק על רמת מערכת הבריאות והחינוך.

יו"ר סיעת ר"צ בהסתדרות, רן כהן, פנה אתמול אל מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, בדרישה לזמן לאלתר את הוועד הפועל כדי לדון בצעדים שעל ההסתדרות לנקוט כדי למחות על "הגיזרון שהמיטה ממשלת ישראל על החברה, באמצעות הקיצוץ בתקציב המדינה."

קיסר אמר בישיבה, כי מעניינה של ההסתדרות להמשיך במאבק ציבורי גם למען שיקומה והבראתה של ההתיישבות העובדת, ובייחוד המושבים והקיבוצים שנקלעו למשבר כלכלי בגלל מדיניות הממשלה בשנים האחרונות.

לאוטמן: לבטל תוספת־היוקר

נשיא התאחדות התעשיינים, דב לאוטמן, קרא אמש לבטל את הסכם תוספת־היוקר, תוך הבטחת העובדים מפני התעוררות מחודשת של האינפלציה, שתשחק את שכרם.

הקבה"א
המחלקה לכלכלה ומשק
אל רכזי המשק — גזברים
כנס א.ה.ל — אשראי מרוכז
יתקיים ביום רביעי 13.1.88
בשעה 12.30
באולם בית הקיבוץ הארצי
ולא כפי שפורסם בהודעות לקיבוצים

רמטכ"ל צבא ארגנטינה בא לביקור רשמי עם סל קניות

מאת אבי בניהו, יהודה צור, כתבי "על המשמר"

רמטכ"ל צבא היבשה של ארגנטינה, הגנרל חוזה דאנטה קארידי, בא אמש לביקור רשמי בישראל כאורח צה"ל והרמטכ"ל.

הגנרל קארידי ישהה בישראל שבעה ימים וייפגש עם רב אלוף דן שומרון, עם ראש המפח"ש, האלוף אורי שגיא, ועם קציני צה"ל בכירים. הוא יסייר גם בבסיסי צה"ל ובתעשיות הביטחוניות. לגנרל קארידי מתלווים חמישה קצינים בכירים מצבא ארגנטינה.

מקור צבאי רשמי בבואנוס איירס מסר אתמול, כי הביקור נושא אופי צבאי מובהק, והוא נערך במסגרת מדיניות של חילופי מידע צבאי בהתאם להחלטת ממשלת ארגנטינה.

הגנרל מתכוון לרכוש נשק ישראלי לצבא היבשה. ביקורו נחשב לפריצת דרך בכל הקשור להרחבת מכירות הנשק לארגנטינה.

עד כה, רוב המכירות, כפי שפורסם בעיתוני חוץ, היו של ציוד לחיל האוויר ולחיל הים וטילי ים־ים. אולם לא היתה כמעט דריסת רגל ישראלית באספקת ציוד לחימה לצבא היבשה, עד לשנה האחרונה.

הגנרל קארידי אינו מפקד [...] הכוחות המזוינים בארגנטינה, אל[א] מפקד צבא היבשה, בלבד. לחיל [...] לחיל האוויר יש מפקדים משלהם.

הביקור הנוכחי לא היה מתוכ[נן] בסדרת הביקורים לשנה זו, [...] הגנרל החליט להקדים את [...] המתוכננים בגרמניה ובארה"ב, [...] לבוא לישראל.

היום מתחדש משפט ואנונו

משפטו של מרדכי ואנונו יח[ודש] הבוקר. ממלא מקום ראש הממ[שלה] שמעון פרס, יעיד מחרתיים [...] השבוע, יסתיים פרק ההגנה, [...] ובראשית. השבוע הבא יש[מעו] הצדדים את טיעוניהם.

היום יעיד ד"ר ג'ורג' קוו[...] מארה"ב, מומחה למירוץ הח[ימוש] הגרעיני בעולם. העד עוסק [...] הפרסומים הגלויים בעולם [...] מירוץ החימוש הגרעיני [...] ויעיד בשאלה אם היה [...] שמסר ואנונו גילוי שלא [...] בעבר.

לאחר סיום עדותו של פרס, [...] במשפט ד"ר ריצ'ארד [...] מאוניברסיטת פרינסטון [...] פאלק הוא מומחה למשפט [...] לאומי. עתה נבחנת האפשרות שהמשפט יועבר ברמקולים [...] סמוך לאולם הדיונים, כדי לא[פשר] לעיתונאים להאזין לחלקים הגלו[יים] של המשפט. טרם התקבלה החלטה סופית בעניין.

סיני בידי בסיוני

„הספר הזה חשוב, וכדאי שמומחים יתרגמו אותו גם לערבית כדי שגם חוקרים אצלנו במצרים יוכלו לקוראו" — אמר מוחמד בסיוני, שגריר מצרים בישראל, שקיבל הבוקר את ספר סיני בהוצאת „ארץ" מידי פרופ' אבי דגני, העורך המדעי הראשי של התוצאה ופרופ' יאיר אורגלר, סגן הרקטור של אוניברסיטת ת"א. בתמונה: פרופ' דגני (משמאל), השגריר בסיוני (במרכז), ופרופ' יאיר אורגלר (צילום: יונתן סלינגר)

מזכירות מפ"ם תובעת מהממשלה תכנית לסגירת הפער בין החינוך הערבי ליהודי

„מפ"ם רואה במאבק למען השוויון משימה לאומית בעלת עדיפות ראשונה"

מאת כתבנו בחיפה

תחת הסיסמא „אנו מאמינים בחינוך לשוויון ובשוויון בחינוך", נערכה אמש בחיפה, ישיבה פתוחה של מזכירות מפ"ם בנושא החינוך במגזר הערבי.

המשתתפים הדגישו כי הפער בין החינוך הערבי לבין החינוך העברי, אינו תוצאה של אילוצים אובייקטיביים בלבד (ארגוניים, כלכליים ואחרים), או אופי שונה ורמות שונות של החינוך העברי והערבי עם ייסוד המדינה, אלא של מדיניות מוטעית, מזיקה ומשלה. „השינויים שחלו בשנים האחרונות", אמרו המשתתפים בדיון, „הם לטובה, אך אינם מספקים. דרוש תיקון בתכנון, בביצוע, בשטח ובזמן מוגדר".

חנן ארן, מזכיר מרכז מפ"ם, פתח את הכינוס באולם ביתנו בחיפה. הוא אמר, כי הצורך בדיון בנושאי החינוך במגזר הערבי הוגש כבר מזמן. „ישנו פער, צריך להתמקד עליו ולתבוע את תיקון המעוות".

אריה גוראל, ראש עיריית חיפה, אמר כי „קיום החיים המשותפים תלוי לא מעט בחינוך", ובהמשך הוסיף, „אם החברה העתידית לא תהיה פתוחה וטובה יותר — קיומנו בסכנה".

יצחק ולדבר מזכ"ל הסתדרות המורים, הדגיש בדבריו את שיתוף הפעולה הנרחב בין מפ"ם ומפלגת העבודה להסתדרות המורים.

בהמשך הדיון דיבר ד"ר חביב אללה מאוניברסיטת חיפה על בעיית החינוך כפצצת זמן, ויוסף חורי, רכז הפעולה בערים המעורבות ומרכז מפ"ם, חיזק את דברי קודמו בדוגמאות מהשטח. חוסיין מארו מוועדת החינוך של מפ"ם, פרש לפני הנוכחים את תמונת המצב, העלה הצעות להחלטה, ודרש „לא עוד ועדות. צריך ליישם החלטות שכבר התקבלו", קרא.

חברת הכנסת אמירה סרטני ממטה החינוך של מפ"ם, צירפה להצעות ההחלטה נוספת „תכנית למורים" וכן קראה למשרד החינוך: „להקצות תקנים לאנשי מקצוע בעלי הכשרה מתאימה במגזר הערבי, לשלב אנשי מקצוע ערבים בהכנת תכניות הלימודים, להקים יחידה אחראית באגף לתכניות לימודים של משרד החינוך והתרבות, ולהקים צוות אשר יעסוק בתכניות הייחודיות המטפלות בלימוד השפה, התרבות, הדת וההיסטוריה הערבית".

בסיומו של הכינוס, בו לקחו חלק אנשי חינוך, מורים, אנשי סגל חיפה ונציגים ממרכז מפ"ם, [...] המזכירות בתביעה לממשלה [...] „לאשר תכנית מעשית, בציון [...] של היקף, מקומות ותאריכים [...] לסגירת הפערים בין החינוך [...] לחינוך היהודי, של תקציב [...] למטרה, ומימוש התכנית [...] השנים הקרובות".

מזכ"ל מפ"ם, ח"כ אלעזר גר[נות] וח"כ מוחמד ואתד [...] במזכירות הפתוחה והדגישו [...] מפ"ם רואה במאבק למען [...] משימה לאומית בעלת [...] ראשונה.

על המאורעות האחרו[נים] בשטחים אמרו גרנות וואתד, כ[י] לחזור ולשנן כי „השוויון [...] כמו בתחומי חיים אחרים, [...] בעקרונות מגילת העצמאות, [...] סם חיים של החברה הישראלית [...]

ההמלצות לשיפורים בפעולת הוועד[ה] של הקבה"א נדחו עד לדיון בקיבוצים

מאת שלמה גלזר, כתב „על המשמר"

הוועד הפועל של הקיבוץ הארצי החליט אתמול בגבעת חביבה, בתום דיון ממושך בחוגים ובמליאה, לדחות את קבלת המלצות הוועדה שבחנה את שיפור דרכי עבודתו, כדי לאפשר דיונים, וגיבוש המלצות והחלטות בקיבוצים. בתום שלב הדיונים בקיבוצים יחזור הדיון לוועד הפועל.

מזכיר הקיבוץ הארצי, חיים אורון (ג'ומס), שפתח את הדיון, אמר כי הבעיה המרכזית היא מי מוביל את התנועה והאם הוועד הפועל הוא כלי או מסגרת מובילה לגיבוש מדיניות ומאבק על הגשמתה. „עובדה היא שאנו מתקשים להפוך את הוועד הפועל למסגרת. כה באה עמדת הקיבוץ הארצי לביטוי שוטף ורצוף," אמר ג'ומס.

לחברי הוועד הפועל הוגש נייר הצעות, כפי שגובש על ידי ועדת הבדיקה ואושר על ידי מזכירות הקיבוץ הארצי. עיקרן של ההצעות הוא להגביר את מעורבותם של הקיבוצים בדיונים ובהחלטות, יותר סיקות, הדרישה מחברי הוועד הפועל להופיע לישיבותיו.

בתום הדיון בחוגים הציע מרטין בן מורה (נירים) להעביר את ההמלצות לדיון בקיבוצים ולדחות את קבלת ההחלטות. הצעתו התקבלה.

בנושא אחר אישר הוועד הפועל את המלצת המזכירות בדבר חלוקת 20 מיליון ש"ח ל־15־10 קיבוצים שמצבם קשה, כסיוע מקרן העזרה ההדדית. זמי מר, סיים את תפקידו כרכז המחלקה לכלכלה, אמר כי הקרן לעזרה הדדית מסייעת מאז 1983 לקיבוצים שנקלעו למצוקה. מקורותיה של הקרן הם מס קיבוצים, יתרה שלא נוצלה בשנה שעברה, ומקורות נוספים.

רכז קרן השוה"צ מיכה ריינת ציין כי אין זה סוד שהקיבוץ הארצי נאבק על קיומו הכלכלי, ו־20 מיליון הם רק חלק קטן מהדרוש לקבוצה קטנה של קיבוצים.

אמירי דון ממשמר העמק דיבר על ההסדר המתגבש עם הבנקים של מתן אשראי לקיבוצים. הוא הזהיר מפני קבלת החלטות על הסדר שיסיר את אחריותה של הממשלה לגורל ההתיישבות. צבי רוגל ציין [...] כי הממשלה אינה רוצה [...] ההתיישבות. אלא להפחית [...] חשיבותה כגורם ציבורי בעל מש[קל].

דני זמיר קבל על כך ש[...] הוועד הפועל [...] תנועות, ואמר כי לא יתכן ש[...] הנוגעות לחיי היומיום בקיבוץ [...] ייכללו בדיונים בקיבוצים.

חנן הגלין רכז מחלקת [...] של הקבה"א הביע את [...] ההתקפה המומנית על [...] והחיילים ששרתו בשטחים [...] הארועים האחרונים.

איראן מוכנה להיכנס למו"מ עם מדינות המפרץ הערביות

שר ההגנה האמריקני, פראנק קארלוצ'י מגיע היום לביקור באזור המפרץ

מאת אורי חורביץ, כתבנו לענייני המזה"ת

איראן תהיה מוכנה להיענות בחיוב להזמנת מדינות המפרץ הערביות להיכנס עימן במו"מ בקשר למלחמת המפרץ — אמר אתמול שר החוץ האיראני, עלי אכבר ולאיתי.

הוא היתנה את תחילת השיחות עם מדינות המפרץ בקביעת מסגרת מתאימה למו"מ זה.

הצהרתו של ולאיתי הינה היענות איראנית ראשונה לקריאת מדינות המפרץ הערביות לאיראן, בסיום פיסגתן בשבוע שעבר, לקבל את החלטת מועצת הביטחון 598 ולהפסיק את מלחמתה עם עיראק. מקורות סוריים זוקפים לזכות סוריה את התזוזה בעמדת איראן, נוכח נסיונות התיווך שעשה שר החוץ הסורי בין סעודיה לאיראן, בשבועיים האחרונים.

שר ההגנה האמריקני, פראנק קארלוצ'י, מגיע היום לסיור באזור המפרץ הפרסי, כדי לבחון שינוי אפשרי במדיניות ארצו באזור. קארלוצ'י עומד לבקר בכוויית, בבאחריין, בסעודיה ובעומאן, וכן באוניות מלחמה אמריקניות, וידווח לנשיא רייגן.

רחובות הנהר

סערת גשם בהונולולו הפכה את רחוב קהנה לנחל גועש (צילום: אי. פי.)

„נראה שסיבת הדליקה ברכבת התחתית בלונדון היתה הצתה"

מאת דפנה ורדי, כתבת „על המשמר" בבריטניה

לונדון. — הוועדה החוקרת את נסיבות הדליקה בתחנת הרכבת התחתית „קינגס קרוס," בה נהרגו 30 איש ונפצעו עשרה סבורה, כי הדליקה היתה תוצאה של הצתה מכוונת. זאת בניגוד להודעת המשטרה, כי הדליקה נגרמה מתאונה.

השבועון הלונדוני „מייל און סאנדיי," מדווח בגיליונו האחרון, כי מממצאי ועדת החקירה הסתבר, כי כרבע שעה לפני הישמע אזעקות השריפה בתחנת הרכבת, נראה באזור המדרגות הנעות גבר לבוש בבגדי עבודה, אשר נסיבות המצאותו במקום נראו חשודות, זאת מסרו אנשים שהעידו בפני הוועדה. כן, נמצאו במקום גפרורים ופחית שמן המחזקים את האפשרות שהמדובר בהצתה מכוונת.

תאצ'ר שברה שיא מתחילת המאה; שולטת 8 שנים ו־244 ימים

מאת דפנה ורדי, כתבת „על המשמר" בבריטניה

לונדון.— ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, ציינה אתמול שיא ששברה, כראש הממשלה שכיהנה בתפקידה ברציפות תקופה ארוכה יותר מכל ראש ממשלה אחר במאה הזאת.

שמונה שנים ו־244 ימים מלאו לכהונתה של תאצ'ר. היא הופיעה לפני אמצעי התקשורת לציון התאריך, והבהירה שאין בכוונתה להסתפק בשבירת השיא הזה, היא מתכוונת להישאר במעונה הרשמי שברחוב דאונינג 10 עוד זמן רב. „הזמן עבר מהר מאד, ויש עוד הרבה מה לעשות," אמרה תאצ'ר לכתבים אשר התאספו מול ביתה.

תאצ'ר שברה את השיא של המנהיג הליברלי הרברט אסקווית, שעמד בראש בריטניה מה־5 באפריל 1908 עד ל־7 בדצמבר 1916.

הג' תאצ'ר החלה שלב נוסף בקריירה פוליטית יוצאת דופן: היא היתה האשה הראשונה שנבחרה בפברואר 1975, כמנהיגת המפלגה השמרנית, האשה הראשונה שהשתקעה בדאונינג סטריט, במאי 1979, ועתה נראה שמובטח לה השלטון עד 1992. החלטתה נחושה להמשיך בתפקידה עד המאה ה־21.

ראש ממשלת בריטניה, בת 62, נהנית מבריאות מצוינת, ומעמדה חזק מתמיד: היא נשענת על רוב בפרלמנט, לאחר שטיהרה את ממשלתה מכל מתנגדיה, והאופוזיציה במדינה מפוצלת.

הנזירה שומרת הכשרות הפסיקה את שביתת הרעב שקיימה בליון

הארכיבישוף של ליון: איש אינו יכול להאמין, שיש שמץ של אנטישמיות בעמדת הכנסיה בעניין

ליון.— הנזירה מרים, המייסדת של המסדר היהודי־הקתולי של „האחיות הקטנות של ישראל", הפסיקה אתמול את שביתת־הרעב שלה, בת חמשת הימים, לפני בניין הארכיבישופות של ליון.

היא פתחה בשביתה ביום ד' שעבר, כדי לנסות להשיג אישור לקיום קהילתה וגישה למסמכים של המשפט שנערך לה לא מכבר על־ידי שלטונות הכנסיה בליון.

לדברי פרקליטיה, באו דרישותיה על סיפוקן, בתום שיחה שקיימה אתמול עם הארכיבישוף מליון, קרדינאל דקורטריי. ברורים שהדיקה על העיקרונות. שבה שבתה יחד עם נזירות צעירות ממנהג, הוקיעו את „המשפט הבלתי־צודק והאנטישמי" שהתנהל נגדה.

קרדינאל דקורטריי אמר אתמול, כי „איש אינו יכול להאמין שיש שמץ של אנטישמיות בעמדת הכנסיה הקאתולית באזור ליון" כלפי הנזירה מרים, להבדיל, „האחיות הקטנות של ישראל", הן „התאגדות", ולא מסדר דתי מוכר.

בפסק־הדין, טיהרו שופטי הכנסיה את הנזירה מהאשמות של אלימות פיסית, שהגישו נגדה מספר הורים של נזירות צעירות. אולם הביעו את דעתם, כי „סמכותה חזקה דיה לפגוע בחירותן הרוחנית של הנזירות הצעירות".

גם הרב הראשי של ליון, הרב ורטנשלאג, ביקר אצל הנזירה מרים, ואמר לעיתונאים „עליה לחזור, אם ברצונה להיות נוצריה טובה או יהודיה טובה. אין אנו יכולים לסמוך את ידינו על צורה כלשהי של שילוב שתי הדתות" אמר.

הנזירה מרים היא הונגריה אינטלקטואלית ואמנית מבריקה. היא בחרה בדרך הדתית ויוצאת־דופן ויצרה סביבה קהילה קתולית קטנה. אולם ב־1982, בעת ביקור בישראל, גילתה, שנולדה יהודיה, והוטבלה בגיל שמונה ימים על־ידי אמה, בגלל השחור מהנאצים. מאז היתה הקהילה הקטנה „האחיות הקטנות של ישראל" במצב של מחסור חמור ונוטעת לנאמנות כפולה. הנזירות אוכלות כשר ושומרות שבת, והצלב שהן עונדות מקושט במגן דוד. (ע"צ)

מועמדים לבחירות נרצחו בפיליפינים

מאנילה.— אלמונים הרגו בסוף השבוע במאנילה שני מועמדים מקומיים לבחירות ופצעו עוזר של הנשיאה, קוראסון אקינו. מסרו מקורות צבאיים.

שני גברים בלתי מזוהים, חמושים ברובי אמ־16 פצעו אתמול את העוזר של אקינו, פרוטנסיאנו רוקה, והרגו שניים משומרי ראשו.

במחוז נגרוס הרג אתמול אלמוני באקדח את מועמד המשל לכהונת ראש העיר, רודריגו צ'זאה, כאשר השתתף באסיפה פוליטית.

בשבת בלילה הרגו שני אלמונים את גבריאל הינולאן, מועמד למינהל המקומי במחוז נגרוס.

עד היום נהרגו 21 מועמדים, לקראת הבחירות המקומיות שיהיו ב־18 בינואר. בסך הכל נהרגו 50 איש במאבקים לקראת הבחירות. (עי"ר)

יפן תצטייד בנושאת מטוסים

טוקיו.— יפן מתכוונת להצטייד בנושאת־מטוסים, זו הפעם הראשונה למן תום מלחמת־העולם השנייה — מסר אתמול העיתון היפני „יומיורי שימבון".

העיתון מסתמך על מקורות מהימנים ומוסר כי חיל־האוויר של יפאן מבקש להצטייד בנושאת־מטוסים קטנה, בעלת תפוסה של 15,000 עד 16,000 טונות. כלי־השיט יהיה דומה לנושאות־המטוסים הבריטיות מסוג „אינווינסיבל", הנושאות שמונה עד 10 מטוסים הממריאים אנכית, כגון המטוס מדגם „הארייר".

משקיפים רואים בכך מפנה במדיניות הצבאית של יפאן. (ע"צ)

ארה"ב בודקת לייזר רב־עוצמה ל„מלחמת הכוכבים"

ניו יורק. — הצבא האמריקאי החל בבדיקות קרקע סודיות ביותר של לייזר רב־עוצמה שישוגר לחלל בשנות ה־1990, כחלק מ„מלחמת הכוכבים" — על כך מסר אתמול העיתון „ניו יורק טיימס".

העיתון מצטט דובר של מעבדת הנשק של חיל־האוויר באלבוקרקי שבניו מכסיקו שאמר, כי בבדיקה הראשונה נוסתה זרימה קרה של דלק דרך הלייזר, ובשלב מאוחר יותר של הבדיקה יציתו את הגזים. הניסוי „השיג מה שרצינו", הוסיף.

לדברי העיתון הלייזר, שעוצמתו מיליון וואט הוא אחד הפרויקטים הקשים והשנויים במחלוקת ביותר של „מלחמת הכוכבים". (עי"ר)

ג'ורג' בוש ייחקר בקשר למכירות הנשק לאיראן

ניו־יורק. — התובע המיוחד בפרשת איראן־קונטראס אמור להגיש שאלות לסגן־הנשיא ג'ורג' בוש, על התפקיד שמילא במכירת נשק אמריקני לאיראן — מסר אתמול „ניו־יורק טיימס".

בהסתמכו על פקידי הממשל, כותב העיתון, שהתובע, לורנס וולש, סבור כי על בוש להשיב על כמה שאלות הנוגעות בהשתתפותו במכירת הנשק ולעצה שנתן אולי לנשיא רייגן, לקראת ביצוע העיסקה.

אין כל סימנים שיעידו, שהתובע שוקל האשמות נגד בוש, מוסר העיתון. „ניו יורק טיימס" סבור, כי פרשה זו עלולה להזיק לסיכוייו של בוש להיבחר על־ידי המפלגה הרפובליקנית כמועמדה לנשיאות. (עי"ר)

נתקעה שישה ימים במעלית למזלה — עם אוכל מהשוק

ניקוסיה. — קפריסאית בת 76 תזכור זמן רב את השנה החדשה 1988: היא בילתה שישה ימים במעלית בעיר החוף לימאסול בדרום האי.

הגברת קיוולי פאפאיואנו יצאה לערוך קניות. בשובה נכנסה למעלית כדי לעלות לדירתה בקומה הרביעית של בניין מגורים.

המעלית נעצרה בין שתי קומות ואיש לא הגיב על קריאות הקשישה, זאת משום שבעונת החורף, הדירות בבניין ריקות. דייריהן מבלים בהן רק בעונת הקיץ.

הגב' פאפאיואנו הצליחה להישאר בחיים הודות למצרכים שהביאה עימה מן השוק. רק בשבת בבוקר חולצה מהמעלית: ידידים, שלא נענו לקריאות טלפון בביתה, ביקרו אצלה והצילוה. היא אושפזה מיד משום שסבלה מהתייבשות. (ע"צ)

המתווך לשחרור הילדות מ„סילקו" המריא ללוב

ביירות. — יו"ר אגודת הסולידאריות הצרפתית־הערבית, לוסיין ביטרלן, המריא אתמול מביירות ללוב, בתום ביקור של פחות מיממה בלבנון.

ביטרלן עוסק עתה בתיווך למען שחרורן של שתי הילדות הצרפתיות וירג'יני בת 4 ומארי־לור בת 6, הנמצאות עם היאכטה „סילקו". הוא אמר, כי הוא עוסק בתיווך על־פי בקשת ארגונו של אבו־נידאל.

בביקורו בלבנון, נפגש ביטרלן עם אנשי אבו־נידאל, במחנה הפליטים הקטן מר אליאס, מדרום־מערב לביירות, אזור מוסלמי שבשליטת הצבא הסורי. לפני צאתו ללוב אמר ביטרלן, כי שתי הילדות בריאות והן אמורות להשתחרר „לכל המאוחר לפני סוף ינואר".

הוא הוסיף, כי שוחח 10 שעות עם נציגי אבו־נידאל, כי לא ראה את הילדות ואין הוא יודע אם הן נמצאות בלבנון וכי הועלה גם גורלם של בני־הערובה האחרים. (ע"צ, עי"ר)

מחפשי זהב בבראזיל: המשטרה הרגה 50 מאיתנו

ריו דה ז'נרו.— כחמישים מחפשי־זהב נהרגו בהתנגשות עם המשטרה הצבאית בעיר בצפון בראזיל, בה פרצה בהלת־זהב, כך מסר אחד מראשי מחפשי הזהב. „מעולם לא שמעתי על טבח הדומה לזה בבראזיל" אמר איש האיגוד המקצועי באתר חיפושי הזהב, סיירה פלארה.

לדבריו תקפו כוחות משטרה חמושים 5,000 כורים בגשר העובר על הנהר משני הצדדים ופתחו עליהם באש.

דובר המשטרה הפדראלית, שנשלח לסיירה פלארה, מסר כי מספר ההרוגים הוא רק שלושה, וציין כי נפוצו שמועות על הרוגים נוספים. הוא הוסיף כי המשטרה הפעילה כוח כדי להפסיק הסגר שהטילו מחפשי הזהב על כביש וגשר של רכבת העובר מעל לנהר הסמוך לסיירה פלארה. כורי־הזהב מנסים להפעיל לחץ על הממשלה שתשקיע כספים באזור כדי לשפר את תנאי העבודה במקום. בגלל קשיי התקשורת עם סיירה פלארה עיתונאים לא מצליחים לאסוף מידע על מה שהתרחש באמת באזור. לאחר הקרב בין מחפשי הזהב לכוחות המשטרה הפסיקה תחנת הרדיו המקומית את שידוריה. לפני 15 חודשים חיו כ־40 אלף גברים ובני־משפחותיהם בסיירה פלארה, הסמל הידוע ביותר של בהלת הזהב הפוקדת את בראזיל.

וושינגטון פוסט: רייגן יבקר באירופה לפני הפסגה

פאלם־ספרינגס.— נשיא ארה"ב, רונאלד רייגן, עשוי לערוך באביב ביקור באירופה, שישה שבועות לפני ועידת הפיסגה המתוכננת במוסקווה, כדי להרגיע את בעלות־בריתה של ארה"ב בכל הנוגע בהגנת אירופה והמערב — מסר אתמול „וושינגטון פוסט".

בצטטו דברי פקיד אמריקני בכיר, מציין העיתון, כי טרם נקבע תאריך מדויק לפסגת מוסקווה, אולם היא עשויה להיערך בסוף מאי או בתחילת יוני. שבועיים אחרי שישוב ממוסקווה, ייצא רייגן לטורונטו, כדי להשתתף בפסגה כלכלית של שבע המדינות המערביות המתועשות ביותר — מוסיף העיתון. (ע"צ)

„עמותת יעד הנקטפים"
משפחות השכול במלחמה בתאונות הדרכים
עמותת יעד הנקטפים מקימה אתר הנצחה לאומי לנספי תאונות הדרכים באמצעות נטיעת יער באיזור יערות מודיעין, באופן מאורגן על ידי משפחות השכול, בכ"ב בשבט תשמ"ח 10.2.88.
משפחות קורבנות הדרכים, מאז קום המדינה ועד היום מוזמנים לכינוס של העמותה שיתקיים ביום ד' 6.1.88 בשעה 18.00 באולמי „רטיטל", צומת קרית אתא, מפרץ חיפה
פרטים בטלפונים: בן ציון קריגר 03-412993
יצחק שפירא 04-660639
בן ציון קריגר, יו"ר העמותה

על היום

4.1.88

מאת שלמה סלוצקי

מאות־אלפי אנשים עוברים יום־יום ליד השוק הסיטונאי לפירות וירקות בתל־אביב, ליד אותו מתקן מחסנים ענק המשתרע בין עורקי התנועה של רחובות קרליבך והחשמונאים. מאות אלפים מביאים אל ביתם את הסחורה העוברת דרכו. אבל השוק הסיטונאי, ופעילות הכוורת שלו בשעות הלילה והבוקר המוקדמות, נותרים הרחק מעיני הציבור שאינו יכול — ואינו רוצה — לדעת. לא על תנאי העבודה המחפירים בשוק, לא על הסיכון הגבוה לתאונות עבודה קטלניות, ולא על העובדה שהשוק הופך בלילות לאכסניית לינה תת־אנושית עבור יותר מ־200 פועלים ערבים מהשטחים.

העין הציבורית המתעלמת, נתקלה בשנה האחרונה פעמיים — שלא מרצונה — בעובדת קיומו של השוק הסיטונאי ובמוצאם של העובדים בו. הפעם הראשונה היתה לפני כשנה, כאשר כותרות העיתונים דיווחו על רימון שהתפוצץ בתחנת האוטובוס 63 הסמוכה לשוק. אז חיפשו המשטרה ומשמר הגבול את זורק הרימון, מהצד השני של החומה, ומצאו כמה מאות חשודים פוטנציאליים: מאות הפועלים מהשטחים העובדים במקום, שבחלקם הגדול לנים בו באופן בלתי־חוקי אך ממוסד — מטעם הרוכנים והמוכסים.

הפעם השניה היתה זו שהגיעה לכותרות בעקבות פיצוץ עז שעלה בחייו של פועל ערבי, ב־12 באפריל 1987. שוב חיפשו המשטרה וכוחות הבטחון את האשם בקרב הפועלים הערבים, אלא שמהר מאוד התברר שהפעם מדובר בפיצוץ שהתחולל כתוצאה מהתלקחות גז אחילן, המשמש להבחלה מוקדמת של פירות — באחד המחסנים. עאדל מחמד אסמעיל אבו־חמאר (20) מהכפר בני סוהילה, נהרג במקום, פועל נוסף נפצע, ואחיו של ההרוג הוכה נמרצות על־ידי חיילי מג"ב, עד שהתברר שמדובר בפיצוץ כתוצאה מתאונה ולא חבלה.

חודשים ארוכים לאחר הפיצוץ ומות העובד, לא הוגש כתב־אישום נגד בעל המחסן, שלא דאג לאמצעי הבטיחות הנדרשים, וגם לא ניתן שום פיצוי לאשת ההרוג ולשבעת ילדיו. כאשר פנתה משפחתו של עאדל לבעל הדוכן כדי לקבל פיצויים, נענתה בתשובה ש„הביטוח הלאומי ישלם". בביטוח הלאומי

„הם לא צריכים מקלחות"

לא 30 דקות מכפר־סבא. רק דקה אחת מ„הבימה", מהקריה או מהמוזיאון: השוק הסיטונאי בתל־אביב. כמה מסובך להתקין מקלחות לפועלים הערבים ■ הטפ קטנה — לא פתרונות גרנדיוזיים — לא עוברת את חומות האטימות

הוסבר למשפחה, רק בעבור שבועות של התרוצצות, כי „ערביי השטחים נהנים מביטוח תאונות עבודה כמו פועלים זרים, והמשפחה יכולה להגיש בקשה לקיצבת תלויים". איש לא דאג להסביר למשפחה מהי אותה קיצבה וכיצד ניתן לקבלה. „הפועל הזר" עאדל מחמד, היה רשום כדת וכדין בלשכת העבודה ועבד שמונה שנים בשוק גם אם תמורת שכר זעום, שבו פירנס את אשתו ואת שבעת ילדיו, את אביו החולה ואת אחיו הקטנים.

לאחר המקרה, סירבו רבים מהפועלים להמשיך ולעבוד במרתפי השוק, בחדרי ההבחלה של הפירות. הם למדו על בשר חברם את הסכנה האורבת מאחורי כל פתח של מרתף בו מורם האתילן (גז דליק ביותר שדי בסיגריה מקרית כדי ליצור פיצוץ עז וקטלני. הם למדו שאיש אינו ערב לאמצעי בטיחות נאותים, ואפילו לשלט המזהיר בפני הסכנה. המעסיקים לא דאגו, ומכאן שתשעה מהם החליטו להדיר את רגליהם מעבודה זו, אך הוחלפו חיש מהר בפועלים אחרים, שלא ידעו מה אירע במקום. כוח עבודה זול לא חסר בשטחים.

„פקודות בטיחות בעבודה" של משרד העבודה והרווחה מציינות במפורש: „המחזיק במקום עבודה ימסור לעובד תמצית בכתב של המידע בדבר הסיכונים בעבודה בה הוא מועסק, שתהיה בשפה העברית או הערבית, בהתאם לצורך". היעדר הדרכה כזאת היא עבירה על החוק והיא מטילה אחריות למה שאירע על בעל הדוכן, אך נראה שהמשטרה איבדה עניין באירוע ברגע שהתברר שלא בפעולת חבלה היה מדובר.

בשוק הסיטונאי

איך נוצרת תרמית של ערבי מלוכלך? מעסיקים אותו בעבודה פיזית מפרכת במשך שישה ימים בשבוע, מלינים אותו שעות מעטות בכוכים מטונפים, בלי אפשרות להתקלח. זה בערך מה שקורה ליותר ממאתיים פועלים מהשטחים העובדים בשוק הסיטונאי בתל־אביב. ממוצאי־שבת ועד יום חמישי בצהריים, הם לנים מעל מחסני הירקות השורצים עכברושים, כאשר לא העירייה — בעלת המקום — ולא המפעילים — הפרטיים והמאורגנים וביניהם גם „תנובה" — לא דאגו להתקנת מקלחות שהן כה חיוניות לימי הקיץ הקשים.

ביום חמישי אחרי־הצהריים, השוק הסיטונאי של תל־אביב — שקט. מערימות זבל הירקות והפירות בחצר שבין המחסנים והרמפות, עולה סירחון העולה מכל פינה. שקט של שוק בלי פועלים מהשטחים שמסיימים ביום חמישי את שבוע העבודה, וחוזרים לביתם. זוהי השעה שניתן להבחין

מאחורי החומות, דקה מ„הבימה" (צילום: מאיר פרטוש)

בעובד נקיון — יהודי חובש כיפה — שממנו אפשר ללמוד על תמצית העקרון שעל־פיו אין מקלחות. אנו מוצאים אותו שוטף את בית־השימוש הציבורי ושואלים אותו אם יש במקום מקלחות.

„אין מקלחות. בשביל מה צריך?".

— כדי להתקלח אחרי העבודה.

אבל אין צורך במקלחות כאן. חוזרים הביתה ומתקלחים בבית.

— שמעתי שישנים כאן הרבה פועלים. איפה הם מתקלחים?

יהודים לא ישנים כאן, וערבים שופכים על עצמם קצת מים מהברז. הם לא צריכים מקלחת, הם כמו חיות.

●●●

חוקי־העזר של משרד העבודה והרווחה דורשים התקנת מקלחת בכל מקום עבודה בו מועסקים החל מ־15 עובדים. אלא ששום מעסיק לא מתנדב להוצאה כספית שביכולתו לחסוך, ואין גוף שייצג את הפועלים בשוק הסיטונאי, שהרי ברובם הגדול הם מהשטחים ובחלקם עובדים בלי אישורי העבודה ושהייה בישראל כחוק. המעסיק, המודע היטב לכך, משתמש במצב זה להצבת תנאי עבודה כחפץ ליבו.

וכדרכה של העבודה הלא־מאורגנת מי שנאלצים לקבל אותה על עצמם, חוששים מפיטורים. הם מאויימים בכל עת מצבא המובטלים, המצפה לפינוי עוד מקום עבודה. כך גם בשוק הסיטונאי, שם המצב חמור במיוחד בגלל מוצאם של העובדים והעובדה שאף הם „נהנים" מעצימת העין של העירייה, פקחי משרד העבודה והרווחה והמשטרה, לגבי עצם נוכחותם.

אלא שלמציאות עגומה זו נכנסו זה מכבר מספר פעילי שמאל המקורבים לסיעת חד"ש בהסתדרות, דרכה פנו בשם העובדים בשוק הסיטונאי, במכתב לטדי קאופמן, מזכיר מועצת פועלי ת"א־יפו, וכן לשאול בן־שמחון, יו"ר ועדת הבטיחות והגהות של ההסתדרות, בדרישה להתערב בנעשה בשוק הסיטונאי בכלל ובעניין המקלחות בפרט. המכתב נשלח ב־10 בדצמבר, ועד היום לא היתה תגובה כלשהי של מקבלי המכתב.

בשיחה עם „על המשמר", נשמע שאול בן־שמחון מיואש למדי מן הסיכוי שהוועדה שבראשה הוא עומד, תצליח לשכנע את הגורמים המבצעים ליטול על עצמם אחריות בנושא. „האחריות הישירה, מעבר למעסיקים, רובצת על שלושה גורמים: משרד העבודה

והרווחה, משרד הבריאות והעירייה. כשלעצמנו, כהסתדרות, יכולים רק לאותם גורמים. כניסיון לשפר את מצב העובדים." בן־שמחון מחוק ברבים התיאוריה הכללית על מקומות עבודה מאורגנים: „נושא המקלחות, כמו שאר העבודה, תלוי — בעיקרון — במעסיק. אם חוקי־העזר מחייבים תנאי כלשהו, מבדילים בין מקום מאורגן ולא מאורגן. והכוונה היא שלעובדים מאורגנים אין הבעיות הקיימות במקומות לא מאורגנים".

אנו שואלים על האפשרויות של אמצעי הלחץ שבידי ההסתדרות: המעסיקים או כנגד העירייה — בעלת אך בפיו של נציג ארגון העובדים מתגמדת כל יכולת ההשפעה: „מה לעשות, כגורם שאינו אחראי ישירות הוא לשלוח מכתבים לרשויות, והפועלים יתארגנו בעצמם לשבית לתמוך בהם. אבל הפועלים לא מתא המעסיקים — כולל „תנובה", אשר על חלק ניכר מהפעילות בשוק — מטיפול בבעיה, גם כשפנינו אליהם".

הטיפול בפרשת השוק הסיטונאי ההסתדרות, כולל מכתב הבקשה להת בנושא תנאי המגורים והמקלחות, מיו"ר הוועדה — שאול בן־שמחון — הוועדה לבטיחות וגהות בהסתדרות, אנג'ל. פנינו גם אליו לבירור הנושא שהוא עצמו שלח בקשה לטיפול דחוף לטדי קאופמן. שאלנו את יאיר אנג'ל מתוך נסיונו בתפקיד הוא יכול להצי מפעל או מקום עבודה בישראל, בו מו בעיקר יהודים — ולא ערביי שטחים השוק הסיטונאי — ואשר בו שוררים כה קשים לעבודה. החבר אנג'ל לא מן השאלה והשיב בפשטות: אתה מכיר עבודה בישראל בו לנים מאות יהודים

באין מושיע הסתדרותי, הלכנו תשובות בבניין עיריית תל־אביב, שכבעליו של המקום, בזכותה לדרוש מסוימים. בני כהן, דובר העירייה, לחומרת הבעיה אבל אין בפיו מוכנות אחריות אישית של העירייה. „יש תפיסתית מאחורי הדרישה שהעירייה מקלחות או תדאג לתנאי לינה המועסקים על־ידי גורמים שונים הסיטונאי. הרי כל הלינה הזאת במחסנ מיני פינות בשוק, כמו הלינה של עוד אלפי פועלים מהשטחים בחנ ומטבחים של מסעדות. ובכל מיני ומקלטים, לא רק שהיא מסוכנת אלא גם בניגוד גמור לחוק. נכון שמבחינה

(סוף בעמוד

מכתבים לידיד

תוכנית אלון תחילה

לפי ההגיון הלאומי, יימצא הפיתרון למצב באזורנו בשיחות בין הליכוד למערך — הסכם „שלום בית" בין יהודים

נפתלי חירק,

המלה לוגיקה — או בעברית הגיון — מוסברת במילונים בהרחבה. בתימצות רב פירושה „שכל ישר". לכאורה, הסבר מניח את הדעת, אך לא חד־משמעי. הגיונו של שמיר אינו דומה לזה של פרס, וכך גם יכול הגיונם של חלקי ציבור להיות נוגד ניגוד קוטבי לזה של חלקים אחרים.

הנה, לדוגמה, האירועים האחרונים בגדה: אני, וכמותי יש בוודאי לא מעטים, סברתי על פי הגיוני, כי התסיסה בקרב הפלשתינים חייבת להמריץ אותנו לחיפוש דרכי פתרון, לפקוח את עיני הציבור לסכנת העימות, ולהרחיב את המחנה השפוי והמתון בציבור הישראלי. והנה, ביומן האירועים של הטלוויזיה ביום ששי, הופיעו כמה מן העוסקים בסקרי דעת הקהל, וכולם כאחד קבעו, כי בעקבות האירועים גבר כוחם של הכוחות הימניים הקיצוניים והתוכם אנשי כהנא. מנבאים להם חמישה מנדטים בכנסת, אילו נערכו הבחירות היום.

כלומר, „השכל הישר" של רבים בציבור מחייב הפעלת רות, המשך הכיבוש, ואף סיפוח הגדה המערבית ורצועת עזה. הגיון של כוח — זהו חלקה שגלמד בעקבות המהומות, ואולי בגלל הפעלת הכוח על־ידי צה"ל בעוצמה תריפה, על־פי המדיניות המוסכמת של הממשלה כולה. זהו ההגיון האומר, כי הערבים יכולים לכל היותר לידות אבנים ולהבעיר צמיגים, ואם הממשלה תפעל כפי שפעלה באחרונה לדיכוי המהומות, יחזרו התושבים וישמרו את הסדר והחוק — על פי התכתיב של שלטונות הכיבוש. זהו הגיון לטווח קצר, שאינו מוכן לראות את הצפוי בעתיד. אין בו רצון לחשוב על־כך, כי השליטה בכוח עלולה להפוך את הגדה לתבערה גדולה, ללבנון שנייה, לגיהנום לשני הצדדים.

איני יודע היכן טמון שורשה של ההקצנה הזאת. ייתכן שבעורף תחושת הכוח, או דווקא בפחד מפני כל פתרון שלא יהיה מושתת על הכוח, אלא על ויתור על שטחים ומסמכי שלום, אשר בעיני רבים אינם אלא מלים בלבד. הלקח של השלום עם מצרים נשכח, אפילו כאשר ממשלת מצרים מפורת היום בכוח הסגנות אנטי־ישראליות בקאהיר. אומנם אין לזלזל בעובדה, כי מחצית הציבור מעריך, בגוונים שונים, הסדר שלום ומדיניות של מתינות. אבל המחצית הזאת קיימת כבר בשתי מערכות הבחירות, ואין כל תזוזה שמאלה בדעת הקהל הכללית. שוב מצטיירת האפשרות של תיקו ובעקבותיו שוב הקמת ממשלת אחדות לאומית. מי יודע אם ההקצנה במפלגות הדתיות לא תביא לימין רוב של כמה מנדטים.

וכאן תובה לשים־לב לתופעה של „קונסנזוס לאומי" בין הליכוד למערך ביחס אל המתרחש לאחרונה בגדה המערבית. לפתע אנו שומעים דווקא מפי מנהיגי מפלגת העבודה, כי בעת המהומות בגדה לא „ננהל ויכוחים פוליטיים" והליכוד נענה בהתלהבות לקונסנזוס החדש, המזכיר את ימי ראשיתה של מלחמת לבנון. היד החזקה בגדה, הרג תושבים, מעצרים המוניים, משפט מהיר ואיומי גירושים מבוצעים על־ידי איש מפלגת העבודה, שר הביטחון יצחק רבין, הזוכה לשבחים רבים מפי אנשי הליכוד.

ואולי כאן טמונה חידת ההקצנה בדעת הקהל: אנשים אומרים, כי למעשה הפעלת הכוח היא המדיניות בפועל המקובלת על הממשלה כולה, ואם זו המדיניות, למה שלא לתמוך באלה שדוגלים בה בעקביות כפתרון לכל הבעיות בינינו לבין הערבים.

אני יודע שיבואו חברים ממפלגת העבודה ויטענו, כי זו הכללה בלתי צודקת. ויפנו אותי למשל לדברי שמעון פרס ב„מוקד" בטלוויזיה, שהציג באופן ברור את מדיניות השלום שלו כאלטרנטיבה למדיניותו של יצחק שמיר. ואמנם, שמעון פרס היה משכנע בדבריו. טיעוניו נגד הקיפאון המדיני חזקים. אבל זוהי עדיין הצהרת כוונות בלבד, ואילו במדיניות המעשית ישנו אותו קונסנזוס ביחס לאירועים בשטחים.

על רקע זה אפשר להבין את הצעתו של גל שילה, מראשי מועצת יש"ע, הנחשב כ„מתון" בקרב גוש־אמונים, „לנצל את שעת הקונסנזוס הלאומי" ולהחיל את החוק הישראלי „על אותם חלקי ארץ־ישראל שלגביהם יש הסכמה לאומית, כמו גוש־עציון, הבקעה ודרום הר חברון".

„הסכמה לאומית", על־פי גל שילה, היא הסכמה בין הליכוד למערך. הוא סבור, כי מפלגת העבודה, הדוגלת בתוכנית אלון, תסכים לסיפוח חלקי הגדה הכלולים בתוכנית זו, והליכוד יגלה מתינות ויסתפק בשלב זה בסיפוח חלקי. הוא מתון מאוד, שילה זה. הוא אפילו מוכן להסתכן בביקורת מצד חבריו ב„גוש אמונים" בגלל נכונותו ללכת בשלבים לסיפוח יהודה, שומרון ורצועת עזה. עקרונית, כך אמר, הוא בעד התיישבות יהודית בכל רחבי ארץ־ישראל. אשר לפלשתינים, הם ירגעו כאשר יתפזר הערפל, וידעו סופית מהן כוונותינו.

ואמנם שילה לא טעה בחישוביו לגבי הסיכוי של קונסנזוס לאומי חדש. כעבור שעות ספורות בלבד יצא גם איש מפלגת העבודה, מיכה גולדמן מכפר תבור בקריאה דומה לספח את „החלקים המוסכמים" של הגדה. ובכן, במקום „רצועת עזה תחילה" תתחיל מפלגת העבודה לעסוק ב„תוכנית אלון תחילה".

זוהי הדוגמה של ההגיון הלאומי. לא צריך כלל להתווכח על הוועידה הבינלאומית, לא צריך אפילו את ההצ של שמיר בדבר „שיחות ישירות הערבים", שהרי הפתרון ימצא בשיח בין המערך לליכוד, ב„קונסנזוס הלאומי" לאחר שהיהודים יגיעו בינם לבין עצמ להסכם „שלום בית" לגבי שטחים ש לספח אותם, יבוא גם שלום על ישרא האיש המתון, יגאל שילה, סומך היום נחישותו של האלוף מצנע לעשות סדר המתפרעים בגדה (כן, היום אנשי גוש אמונים אינם מקללים אותו יותר, הם הוא זוכה בפיהם לשבחים). והפלשתינים אלה רק מצפים לגזר־דינם הברור מ שלטונות ישראל — אם וכאשר ממשל ישראל תספח אותם למדינת ישראל ה ירגעו, ויידעו את מקומם ומעמדם.

ומפלגת העבודה ניצבת עתה פיתוי: למה שלא תסכים לספח השטחים, שעל־פי תוכניתה „יכלל בשטחה של ישראל? עם קונסנזוס אפשר ללכת לבחירות, אפילו במסג רשימת אחדות לאומית..

שלך בידידות,

מארק גפ

התקציב מאושר, המשק לא כל־כך

כלכלי־פוליטי־כלכלי

דבר מוזר קורה לשפה. כלכלי הוא יפה. פוליטי זה רע ופסול. אחרי שמגרדים קצת את הצבע הכלכלי, מגלים שהוא בעצם — פוליטי.

מאת לוי מורב

ההתרוצצות סביב אישור תקציב המדינה לשנת 88/9 חשפה מחדש את כל הוויכוחים הישנים, את ההצגות המוכרות, את הנימוקים הלעוסים. אפילו לקרוא לכך ההצגה הטובה בעיר כבר אי־אפשר. הכל כל כך צפוי, כולל התוצאה הבלתי נמנעת, בה מורמות הידיים והתקציב מאושר ברוב קולות. אחר כך יובא התקציב לאישור הכנסת וכאן ניווכח בפלא חדש. שרים שהצביעו בממשלה נגד התקציב מסיבות טובות, ירימו יד ביישנית בעד התקציב, בעד הממשלה ובעד מה שהם חושבים שהוא אסון, אם לא קטסטרופה.

שרי מפלגת העבודה קיימו פגישות אחדות וכמעט החליטו על הצבעה אחידה נגד התקציב. ברגע האחרון, אחרי שהאשימו אותם בלא פחות ולא יותר מהתארגנות פוליטית מפלגתית צרה וכיתתית, הוחלט ששרי העבודה יצביעו לפי מצפונם. מה עניין מצפון לתקציב — השר יודע.

שר האוצר, שהוא מינוי פוליטי כמובן, מוצג בתקשורת כשר אוצר א־פוליטי. מספרים לנו שהוא אמר לחבריו, חברי הכנסת הליברלים, שהוא לא מתכוון להקל על העצמאים שהם לכאורה הציבור ששלח את שר האוצר וחבריו לכנסת ולממשלה. נוצרה כאן מישוואה מוזרה. שרי העבודה, המסרבים בשם האינטרס של ציבור השכירים להטלת אגרה לאישפוז או לביקור אצל הרופא ולקיצוצים ופיטורים במערכת החינוך, הם פוליטיים, ואילו שר האוצר, המסרב להמשיך את מס היסף, הוא א־פוליטי.

שר החינוך, יצחק נבון, הנאבק למנוע שוד נוסף של מערכת החינוך ושרת הבריאות הדואגת לזכויות הצודקות והמינימאליות של המבוטחים נתפסים כפוליטיים, כמפלגתיים — דבר שהוא מאוס ופסול, ואילו ניסים הוא ממלכתי. ולא רק הוא. יצחק מודעי, יריבו הליברלי, תקף את התקציב בחריפות רבה, אבל בטענה השדופה שהוא איננו מספיק מקצץ. שהוא נוהג במידת הרחמים בתקציבים האורחיים, שיש מקום לקיצוץ עמוק ומכאיב הרבה יותר. וישנו גם השר שרון, שר התעשייה או שמא יש לומר מעתה שר התעשיינים, שאיים להצביע נגד התקציב בגלל שאין בו בשורה ליצואנים. זה ודאי איננו שיקול פוליטי חלילה. לשאת חן בעיני התעשיינים זה עסק ממלכתי לאומי, ואין איש מתאים יותר מן השר שרון לפוות מן הסוג הלאומי.

כמשך שבע שנים ניהל הליכוד כלכלת בחירות בלתי מרוסנת („להיטיב עם העם", כהגהיית מנחם בגין), אבל זה לא היה עניין מפלגתי; רק כאשר המערך מנהל מדיניות דומה זה עסק מפלגתי.

צריך לומר בפה מלא, שתפקידן של המפלגות הוא לייצג בכנסת ובממשלה את האינטרסים הכלכליים של שולחיהם. אין בכך פסול או בושה, וזה נכון ביחס לכל הצדדים, שכירים וחקלאים מצד אחד ועצמאים ותעשיינים מצד אחר.

הבעיה שאצלנו מטשטשים את העניין פעמיים. קודם יוצרים אבחנה בין שיקולים כלכליים מקצועיים שונים, שמטרתם טובת המדינה והעם. כלומר, מי שמציע לבלום את האינפלציה באמצעות עוגן פיננסי, הקפאת הפת"ם, הורדת הריבית ופיקוח חמור על המחירים, הוא „פוליטי". לעומת זאת, מי שמציע לבלום את האינפלציה באמצעות שחיקת שכר, פיקוח חמור על השכר, במיוחד בסקטור הציבורי, ביטול תוספת היוקר וצווי־חירום למניעת שביתות, הוא „מקצועי", כלכלי וא־פוליטי".

מי שמציע לשמור על רמה סבירה של הוצאה אזרחית לנפש, במיוחד בחינוך ובבריאות, הוא „פוליטי" ואילו מי שמציע לגלגל את עלויות החינוך, הבריאות, המשטרה והוצאות אחרות, אותן מממן האזרח באמצעות המיסים שהוא משלם, הוא איש חזק, אמיץ וא־פוליטי.

כמעט מחצית מן התקציב מיועדת להחזר חובות פנים וחוץ. מנכ"ל בנק לאומי, צדיק בינו, הציע לא מכבר להקטין את הריבית אותה משלמת הממשלה על החוב הפנימי למשך שנת התקציב בלבד (88/9) באחוז אחד, ובכך לחסוך 500 מיליון ש"ח מהוצאותיה בשנה הבאה. ההצעה המצוינת הזאת לא זכתה אפילו להתייחסות. אילו הציע אותה מישהו ממפלגת העבודה, היו ודאי מכנים אותה „הצעה פוליטית". אבל אפילו נציג העבודה במשרד האוצר, סגן שר האוצר עדי אמוראי, לא אמר עליה מאומה ויש להניח שאילו אמר, היה ודאי מגנה אותה ופוסל אותה מיד על הסף.

יותר מכימיה אישית

אילו היתה מפלגת העבודה פוליטית באמת, כמו שהיתה צריכה להיות, היתה היא נאבקת על הצעה הזאת כמקום הקיצוצים והאגרות על החינוך, הבריאות והרווחה. ייתכן, כמובן, שהטעות היא בידי ומפלגת העבודה היא פוליטית, אבל לא כמו ששמה מרמז. ייתכן שההרמוניה ושיתוף הפעולה בין שר האוצר לסגנו מבטאים הרבה יותר מאשר כימיה אישית. ייתכן ששניהם מייצגים את האינטרס הכלכלי של שוחקי השכר וההכנסה הפנויה בפועל, ומעדיפי הרווחים מפעילות פיננסית (ריבית) ומרכוש. לכן לא יחודש מס היסף. לכן הריבית בשנת התקציב הבאה מתוכננת לעלות ולא לרדת, כאשר פירוש הדבר המשך המגמה של העדפת ההכנסה מפיננסים על פני ההכנסה מעבודה (שכר).

דבר מוזר קורה לשפה. כלכלי זה טוב, זה יפה, זה לאומי. פוליטי זה רע — פסול כמעט כמו סוציאליסטי. ואחרי שמגרדים מעט את הצבע הכלכלי, מגלים שהוא בעצם גם פוליטי. קופת חולים זה פוליטי, הסתדרות זה פוליטי. אלסינט זה מישקי, לא פוליטי. אבל האמת היא שהפוליטי הוא כלכלי. מדיניות כלכלית, כמו למשל של ממשלת האחדות הלאומית, הבאה לידי ביטוי בתקציב 88/9, היא מדיניות השמה את הדגש על טיפול בצד ההוצאה. הקיצוצים, האגרות — כולם מתרכזים בצד ההוצאה.

למי זה נוח, את מי זה משרת? את בעלי הרכוש, את העשירים, את התעשיינים, את אלה שדאגו שניסים וחבריו יגיעו לשלטון הפוליטי, כדי שיוכלו לקבל החלטות כלכליות שיהיו לטובתם. הצרה שגם אלה ממפלגת העבודה, שכאילו מייצגים את האינטרסים של ציבור העובדים, הם שליחי בעלי הרכוש. כך נוצר מצב בו הוויכוח האמיתי בממשלת האחדות הלאומית הוא על הוועידה הבינלאומית ולא על מדיניות הכנסות או מדיניות טיפול בצד ההוצאה.

ממשלה סוציאליסטית או אפילו סוציאל־דמוקראטית היתה שמה, במדיניות התקציב שלה, את הדגש על טיפול בצד ההכנסות. כלומר, ריבית נמוכה המקטינה אינפלציה, המעוררת את פעילות הסקטור היצרני, המעלה את השכר על חשבון הריבית. מדיניות שהיתה מפנה מאמצים לאיתור וכיתור ההון השחור. מעלה את המס השולי לחברות, פירמות ופרטים ברמות ההכנסה הגבוהות ועוד ועוד.

שוק חופשי — לא בשכר

בראיון למוסף הכלכלי השנתי של „על המשמר", שהופיע בימים אלה, אמר שר האוצר שבשום פנים ואופן לא יסכים להפסקת הפיקוח על השכר, זאת בצד הבטחות להפסקת הפיקוח על המחירים, מכירת חברות ממשלתיות, הסתלקות הממשלה משוק ההון והמשך הרפורמה במס (כלומר הורדת נטל המס על בעלי ההכנסות הגבוהות). רק בנושא השכר לא מוכן הליבראל, איש ה„לסה־פר", המאמין במשחק חופשי של ביקוש והיצע, לוותר. שוק חופשי בכל — רק לא בשכר. למה? אתם יודעים בעצמכם את התשובה.

לשולחיו של ניסים ושל האחרים בממשלה יש שיקולים כלכליים להרוויח מהריבית, לשלם פחות מס, להוציא פחות על שכר עבודה ולגלגל את מירב העלויות בבריאות ובחינוך על ציבור הנזקקים. כך מתברר, שהשיקול הכלכלי הטהור הוא פוליטי מלוכלך ושמאחוריו של זה רובץ השיקול הכלכלי הישן והטוב: מה שטוב ל„ג'נרל מוטורס" טוב לאומה כולה.

יצחק נבון ושושנה ארבלי־אלמוזלינו. שיקולים מפלגתיים?

הצעת התכתיב

במקום לעודד צמיחה, הפכו התקציבים של בראזיל וארגנטינה לכלי בידיה של קרן המטבע הבינלאומית. אפילו שלטון הגנרלים כילכל מעשיו טוב יותר

מאת יהודה צור

לתקציב ממשלתי השפעה ניכרת בעולם המודרני על צמיחתן של הכלכלות בארצות העולם. במקרה של אמריקה הלטינית, זאת השפעה מכרעת, שקובעת בדרך כלל את עתידם של מדינות ותושביהן — לא לשנה אחת, אלא לעתים קרובות לדורות.

ראול פרביץ' (ארגנטינה), גדול כלכלני היבשת, אשר שירת במוסדות כלכלה באומות המאוחדות והעמיד שורה ארוכה של תלמידים לפני שהלך לעולמו לפני שנה, קבע עוד בשנות ה־50, שתפקידו של התקציב הממשלתי בעולם המתפתח נועד למלא במידת הצורך את העדרו של מעמד תעשייתי חזק ובעל משאבים, שיצמיח את כלכלת היבשת.

תלמידו המצטיין של פרביץ', סלסו פורטאדו הברזילאי, כלכלן בעל שם עולמי, ציין לפני חודש, שמצבה העגום של כלכלת דרום־אמריקה נובע מהעיוות שחל בתפישה זאת. לדבריו, התקציב נהפך, למעשה, לתכתיב של המוסדות הפיננסיים הבינלאומיים, כמו קרן המטבע הבינלאומית. פורטאדו טוען, שהמטרה העיקרית של אותם מוסדות בינלאומיים, בהשפעתם המכרעת על הרכב התקציב, היא לדאוג לתשלום במועד של חובות היבשת לבנקים הבינלאומיים, בלי התחשבות בצמיחה או הערדה. מכיוון שהמשאבים שעומדים לרשותן של ארצות היבשת מוגבלים ממילא, הקורבן הראשון הנופל במדיניות זו הוא זניחת מדיניות הצמיחה והמרתה במדיניות של יציבות בכל מחיר. הקו הזה, הנקוט על־ידי מדינות היבשת, גרם מטבע הדברים ליצירת מצב של אבטלה גואה, מיתון מתמשך, אינפלציה רגלה והולכת, חובות חיצוניים תופחים והולכים, ורשרוש במקום של ארצות היבשת.

תשתית לצמיחה

בראשית שנות ה־50 נקטו נשיאי בראזיל וארגנטינה, ואגרס ופרון, במדיניות של תקציב, שנועדה לצמיחה. המטרה היתה, בראש ובראשונה, ליצור תשתית שתאפשר גידולו של התוצר הלאומי. מדיניותם הוכיחה את עצמה. החלפתם הביאה לשינוי קיצוני לאורך השנים שחלפו מאז. עם יציאתם של פרון וואגרס במחצית שנות ה־50 מהבימה הציבורית בבראזיל ובארגנטינה, הלך והפך התקציב, במקרה הטוב, למקור פיננסי ליצירת הוצאות ללא גבול, שיצדיקו לקיחת הלוואות וריבית מופרזות.

המצב הנוכחי בבראזיל ובארגנטינה, כמו ביתר ארצות היבשת, הוא למעשה פרק נוסף בהיסטוריה ישנה, שהחלה להתהוות עם שבירת התהליך של ייצור וצמיחה. שורה ארוכה של צערים כלכליים חסרי בסיס גרמו להגדלת מעגל העוני. המגזרים השונים בחברה מתחלקים בצורה זו או אחרת באותה מנה של עושר, שלא משתנה מאז 1970.

במקום להיות חלק מתוכנית לשינוי פני הדברים, הפך התקציב בארגנטינה למשמר המצב הקיים. המדינה משתתפת, יחד עם הגורמים הכלכליים והאורחים, במירוץ להשתלטות על חלק גדל והולך של התוצר הלאומי והעושר הלאומי. אלה, כאמור, אינם משתנים מ־1970. במקום שהתקציב יהיה גורם לצמיחה מחודשת, הוא הפך, למעשה, לכלי שמאפשר הוצאות מנופחות, שנועדו בעיקר לשני תחומים. אחד, הראשון במעלה, לתשלום חובות המדינה. השני — תשלום משכורותיהם של רבבות אזרחי ארגנטינה, אשר מוצאים בשירות ממשלתי תחליף למקומות תעסוקה בתעשיה ובחקלאות שאינם.

יציבות מדומה

למעשה, המצב בארגנטינה ידוע לכל הגורמים. גם התקשורת וגם כלכלני ארגנטינה מצביעים בחרדה על העיוות בשימוש בכלי התקציב. הם אף טוענים שממשלו של אלפונסין זנח מזה מאור את האלטרנטיבה שהיתה לו להשתמש בתקציב הממשלתי כגורם מרכזי ליצירת חידוש תנופת הצמיחה והעדיף לעשות בו שימוש בעיקר בשמירה על יציבות מדומה. הכל כדי שהבנקים הבינלאומיים יוכלו לקבל במועד את המגיע להם, כלומר, את כל ההכנסות מהיצוא של ארגנטינה מדי שנה.

בראזיל בשנתיים שחלפו, מאז כונן בה משטר דמוקרטי, היא דוגמה טובה נוספת של התעלמות מהאפשרות להפוך את התקציב הממשלתי לכלי ליצירת צמיחה וחלוקה צודקת של העושר הלאומי. בעשרים שנות שלטון הגנרלים מילא התקציב הממשלתי תפקיד עיקרי ביצירת תשתית תעשייתית שהצמיחה את המשק הבראזילאי. אולם הצמיחה הגואה בכלכלת בראזיל התרחשה למעשה במגזר מצומצם של אוכלוסייתה ושל איזוריה. מדינות סן־פאולו וריו־דה־ז'נרו היו הנהנות העיקריות מהצמיחה, כאשר עשרות מיליוני ברזילאים המשיכו להמצא במצב של עוני מחפיר.

שלטונו החדש של סארני בבראזיל גרם לכך, שהתקציב חדל למלא אפילו תפקיד מוגבל זה. סארני הזניח את הכלי שבידיו לא רק בגלל הרצון העז לשלם קודם כל את החובות, אלא גם בגלל הצורך לפשר בין הגישות המנוגדות בבראזיל, בין אלה שתבעו צמיחה בכל מחיר לבין אלה שדרשו יציבות גם על חשבון הצמיחה.

סארני גרם למדיניות מבולבלת שהתוצאה הנוכחית שלה היא אינפלציה גואה והעדר צמיחה כלכלית. סלסו פורטאדו, הכלכלן הבראזילאי, מבקר חריף של שלטון הגנרלים, נאלץ להודות לפני כמה שבועות, כי „לפחות הגנרלים ידעו לעשות שימוש בתקציב הממשלתי ליצירת צמיחה, גם אם נועדה להעשיר קבוצות מוגבלות באוכלוסיית בראזיל. מצב זה עדיף על הנוכחי, כאשר הממשל של סארני הופך את התקציב לכלי חסר תוכן, שנועד לפשר בין גישות מנוגדות בתוך בראזיל".

הסל של מודעי

מאת חיים מרגלית

מודעי מתנגד לתקציב ששר האוצר משה נסים הניח על שולחן הממשלה. ההצבעה בעד או נגד הסכה למיפגן פוליטי. שרי הליכוד — בעד, שרי המערך — נגד. ויש, כמובן, יוצא מן הכלל: הליכוד, המערך—ומודעי.

ליצחק מודעי, עכשיו שר בלי תיק, יש בעיה. הוא היה שר האוצר הראשון בממשלת האחדות הלאומית שבראשה עמד שמעון פרס. הוא ופרס היו אדריכלי תוכנית החירום להבראת המשק, שהופעלה ב־1 ביולי 1985, תוכנית שרבים מרבים בשיבחה ומציינים כי הצליחה. עכשיו שוכחים להדביק את שמו להצלחה. מודעי סבור שהתוכנית שהגיש, לא בוצעה. מה שבוצע היה השלב הראשון, „שלב הבלימה" כאשר על שני השלבים האחרים מרכזים משל היו נרות־חנוכה עליהם מותר רק להסתכל. מודעי מטעים כי מטרות „שלב הבלימה" גם הן הושגו בחלקן. המטרות היו ייצוב המשק באמצעות הורדת שיעורי האינפלציה. האינפלציה „כחול־לבן" היתה בחלקה מנופחת מציפיות, ולכן הקפאת המחירים, שמירה על שער חליפין קבוע ושחיקת שכר הם שגרמו לכך. כתוצאה מאלה ובשל גורמים נוספים, כמו הירידה במחירי הדלק בשוקי העולם — קטן הגרעון התקציבי כך שהאחד פלוס השני הביאו ליציבות. לאחר שלב היציבות, היה צריך לבוא השלב השני והוא היה מתבצע אילו היה נשאר מודעי שר האוצר, כמה חבל.

השלב השני, לדברי מודעי, הוא שלב השינויים המבניים ובו „סל פריטים מגוונים" שביצועם אמור היה להביא לחידוש הצמיחה. ב„סל מודעי" יש הדגשה על הגדלת פריון העבודה כבסיס לתשלומי שכר עבודה, וגידול היצוא כמרכיב ראשי בהקטנת הגרעון המסחרי. כדי להגיע לכך מודעי סבור שיש לבטל את הפיקוח על מטבע־חוץ „השלמת הליברליזציה במט"ח (ממש העלאת „נר נשמה" לזכרו של יום הליברליזציה במטבע־חוץ שמחה ארליך מנהיג המפלגה הליברלית שהנהיג ראשון ליברליזציה במט"ח ב־30 באוקטובר 1977). מובן שמי ששואף לליברליזציה במט"ח טבעי שיתמוך בניתוק ההצמדה של נכסים פיננסיים לדולר, ומודעי מדגיש כי הצמדת איגרות החוב־לדולר או לכל „מכשיר הנשמה" אחר, פוגעת במשחק החופשי בשוק ונותנת הגנה לגופים שצריכים להוכיח את חוסנם גם ללא סיוע. מודעי מתנגד בתכלית להצמדת השכר, משום ששכר הרופאים לדבריו, יהיה צמוד לשכר המהנדסים, הצמודים למורים הצמודים לאחיות, הצמודים.... כלומר, צריך לדעתו לחתוך, אחת ולתמיד, את החד־גדיא שעולה למשק הלאומי מאות מיליונים. בהמשך לקו מחשבה זה, הוא סבור שיש להפסיק את הצמדת השכר לתוספת היוקר ולהשתית את טבלת השכר למקצועות, לפריון העבודה ולהספקי העבודה. הוא מדגיש כי ההצמדות יצרו מגיפה, כשאחת מדביקה את השניה וכל המשק חולה.

שר האוצר לשעבר טוען, כי הרפורמות שמנסה להנהיג שר האוצר הנוכחי משה נסים הן חלקיות בלבד, ובהיותן כאלה הן מחטיאות את המטרה. הרפורמה במס צריכה להביא להקטנה ממשית ובפועל של המסים ובכך תגביר את המניע לעבודה ולעשיית רווחים. הרפורמה בשוק ההון צריכה להביא לפתיחת שערי הארץ להשקעות מבחוץ, אך כאמור, מה שנסים עושה הם מעשי טלאים.

חידוש אחר שמודעי תובע זה שנים הוא „תקציב רב־שנתי" שבאמצעותו אפשר יהיה לקבוע מדיניות לטווח ארוך ולא יהיה צורך להתחיל כל שנה במעשי המרכבה של התקציב עצמו ובמו"מ עם בעלי עניין שכל אחד מושך לכיוון שלו. מודעי סבור שתקציב רב־שנתי ינטרל את המגמות הפוליטיות וההתייחסות לא תתחלק לפי מפתח מפלגתי. נוסף על כל אלה, באה שורה של המלצות שכל שר מוכן להצטרף אליהן, כמו הקטנת מספר העובדים במשק הציבורי, מכירת חברות ממשלתיות עריפות השלטון המרכזי על פני הארגונים המוניציפליים, תיעוש הבנייה, בנייה להשכרה, הגדלת משכנתאות, שינוי המערכת הבנקאית, ושאר המלצות שהן משאלות־לב של כל אורח נאמן.

מודעי, שהתנסה במשרד האוצר, מציג עמדת־יחיד שקשה למצוא לה מתנגדים אך קשה יותר למצוא לה אוהדים.

תמרור אזהרה

מה שאירע במהלך השביתה הכללית הערבית היתה התפרצות רגשות זעם ותסכול מעומק ליבם של אזרחי ישראל הערביים, התפרצות שאיש לא יכול היה להשתלט עליה. הדבר חייב להיות תמרור אזהרה לכולנו.

מדינת ישראל חיה בסכיזופרניה מסוכנת. מצד אחד, 700 אלף מאזרחי ישראל — אחד מכל שישה ישראלים — הם ערבים פלשתינים; מצד שני, מרשים לעצמם ראשי המדינה לקיים משטר כיבוש אכזרי בגדה המערבית וברצועת עזה, ולשלוח את חיילי צה"ל לירות ולהרוג צעירים פלשתינים מפגינים. אי־אפשר לצפות, כי אזרחי ישראל הערביים ישארו אדישים לגורל אחיהם, ומי כמונו היהודים, הנאבקים למען אחינו בברית־המועצות חייבים להבין זאת.

על ראשי המדינה לדעת, כי אם ימשיכו בכיבוש ובדיכוי, הם עלולים לכרות תהום בינם לבין אזרחי ישראל הערביים — וגם בינם לבין רבים מהאזרחים היהודיים.

שלמה רוזנבאום־נרקיס, תל־אביב

קציר יומי בשנת ה־40

מתוך עיון בעיתונות היומית ניתן לראות עד לאן הידרדרנו. נשאלת השאלה, האם המנהיגות והציבור הישראלי חשים בכך. להלן קציר יומי, בשנת ה־40 למדינה:

— שני צלבי קרס צויירו על קירות ביתו של מתי גולן, העורך האחראי של „הארץ".

— קרוב למחצית מכלל תלמידי ביה"ס התיכון המקיף במרום הגליל, הביעו תמיכה ברשימתו של הרב כהנא; רק 6% תמכו במערך.

— ראשי ישיבות ההסדר וישיבות בני־עקיבא תומכים ברב ישראל מאיר זינגרבין, שנתמנה לעוזר הרב הצבאי הראשי. רב זה הוא בוגר ישיבות חרדיות לא־ציוניות.

— מוסד „יד ושם" עלול להיסגר מחוסר תקציב להפעלתו.

— איש ביטחון בלבוש אזרחי יורה בכינון ישיר על תלמידים ברצועת עזה.

— רה"מ יצחק שמיר אוסר על עזר וייצמן להתלוות לרמטכ"ל בסיורו ברצועה.

נראה כי המשותף לכל הידיעות הללו הוא אובדן נורמות אלמנטריות של חיים במדינה דמוקרטית והומאניסטית, אלא אם כן התקשורת מיברקה הכל והיא אשמה בפרסומם.

דן יהב, תל־אביב

הנגבי הביע צערו

לדיווחו של מוטי בסוק תחת הכותרת „הנגבי הוזהר לכנסת" („על המשמר", 28.12.87): יש להצטער על עירוב דעות וגישות של הכתב עם דיווחים. מן הראוי היה לדווח את האמת והעובדות לאשורן.

הכותב התעלם לחלוטין מהעובדה כי בפגישה שהתקיימה בין יו"ר הכנסת והנגבי הביע מר הנגבי צערו על הטעות שעשה וקיבל על עצמו להיזהר ולא לחזור עליה בעתיד. בעקבות פגישה זו החליט יו"ר הכנסת את שהחליט.

שרה יצחקי,
הממונה על קשרי החוץ
ועיתונות, הכנסת

שאילתה ללא מענה

לא רק שדובר משרד המשטרה מאשר את כל העובדות שפורסמו ב„כיסטוסי כנסת", הוא גם מחזק אותן (היו עוד ח"כים שלא קיבלו תשובה מכר לב בזמן). אבל שהדובר מטיל שוב את האשמה על העוזר הפרלמנטרי וחש"ם של השר. גם ממזכירות הכנסת, וגם אמירה מרשלי עצמת, פנו לא פעם ולא פעמיים, לשר המשטרה ולכל עוזריו הבכירים, והתריעו על הזלזול המתמשך בשאילתה, למהות זאת, השר לא טרח למלא את תוכנו הפרלמנטרית.

יותר על כן, מאז פרסום „הסטטוס" הלך למעלה משבוע, מלל שלושה ימי כנסת, חייבתי לתשובה חשר ולהתנצלות שמעלית שלו, והיא לא ניתנה. חבל.

מוטי בסוק

צריך חקלאות?

כולנו יודעים מה מצבה של החקלאות במדינה כיום. החקלאות הולכת וגוססת, ואם הדברים ימשכו כפי שהם מתנהלים עד עכשיו, לא תהיה חקלאות עברית.

ב־17.12.87, התקיימה עצרת של חקלאים בעפולה. לדון במצב שאנחנו החקלאים „תקועים" בו ומחפשים ממנו מוצא. כחקלאים רבים אחרים, באתי לעצרת בהבנה שזו עצרת ספונטנית ושהחקלאים רוצים להביע את מה שמעיק עליהם. הסתבר לי, שהעצרת היתה „מפוברקת". הדוברים נקבעו מראש והשמיעו נאומים שהוכנו מראש. לא ניתנה אפשרות למשתתפים אחרים להתבטא. הדובר האחרון היה שר החקלאות, אריק נחמקין. כפי שאני הבנתי את דבריו, הוא פנה בין השאר למארגני האסיפה הזאת, שביניהם היו מזכירי תנועות המושבים, והציע להם שיצרפו אליהם כוחות נוספים, או שיפנו את מקומם לאנשים בעלי יכולת להזיז דברים.

שר החקלאות בקושי הספיק לגמור את דבריו, ומארגני העצרת כבר הודיעו לציבור מה היו ההחלטות שהתקבלו. במלים אחרות, ההחלטות היו מוכנות מראש. לא היה דיון, לא היתה הצבעה. לא ניתנה לנוכחים הזדמנות להביע את דעתם, אלא בפשטות, המארגנים הודיעו שכל ישוב ישלח נציג כדי להתחיל בהתארגנות לפעולות.

הפעולות שהוזכרו היו אירגון הפגנות, חסימות דרכים, שביתות שבת ורעב וצעדים דומים.

בתור תושב הארץ משנת 1920, העוסק זה 25 שנה בחקלאות בענף גידול הבקר, והשקוע בבוץ כמו חקלאים רבים אחרים, אני פונה לחקלאים ולכל מנהיגי תנועות ההתיישבות — לא לנקוט את הצעדים שהוצעו. אנחנו לא צריכים להיכנס לעימות עם שום שוטר ישראלי, עם שום חייל ישראלי, ולא להפריע לאיש לנוע בדרכים ולעסוק בעיסוקיו.

במקום זה עלינו להתארגן, ובמשך שבוע ימים להפסיק את אספקת התוצרת החקלאית לערים, וזה ייעשה בשקט ובלי פגיעה פיסית באף אחד. הדבר ינחיש לתושבי המדינה אם צריך חקלאות או לא צריך חקלאות.

אני שואל את קברניטי המדינה — מה קורה כאן? זה מכבר לא צריך במדינה פועלים יהודיים. עכשיו כבר לא צריך גם חקלאות יהודית. מחר לא יהיה צורך בעובדי תעשייה יהודים, ואחרי זה אולי כבר לא יהיה צורך גם בצבא יהודי — אפשר יהיה להחזיק צבא שכיר, ואיך תראה אז המדינה היהודית?

משה דסני, שרונה

הגבורה במיטבה

באחרונה התבשרנו על תכניתו של משרד החינוך לשלב הוראת מסורת הגבורה בצה"ל במערכת הלימודים של בתי הספר במדינה, בשיתוף עם אמ"י (איגוד אמני ישראל), „אל על", מערכות עיתונים ועוד. אינני סבור שגופים אלו מסוגלים להעביר לתלמידינו נושא חשוב כמסורת הגבורה בצה"ל.

במקום זאת אני מציע, שכמבצעים לאומיים אחרים גם מבצע זה יופקד בידיהם האמונות של אברכי הישיבות ואנשי כפר חב"ד, אשר מקדמת דנא הם הראשונים ליהרג באוהלה של תורה. מי כמוהם מנוסה בגבורה, בקרבות־רחוב ובמשמעת צבאית מופתית למפקדים המשיחי: טנקים של חב"ד ימחישו לתלמידינו את הגבורה במיטבה, אברכי „שובו בנים" יילמדו מנסיונם באלימות, ובקולות ואורות תשוזור הגבורה בידוי אבנים, הריסת מכוניות, השחתת תחנות אוטובוסים והשחרת מודעות פוסטר־מדיה. והזדמנות זו גם יחלקו סופגניות לגיבורים שבדרך, עם קמיעות מטעם המשיח היושב בברוקלין.

יובל אלפסי, תל־אביב

לא סתם עצרת

לידיעה „המשורר נתן יונתן חתן הפרס ע"ש נתן אלתרמן" („על המשמר", 17.12.87), אני מבקש להוסיף כי מזכ"ל ההסתדרות מסר הודעתו על חלוקת הפרסים לא סתם ב„עצרת עם שהתקיימה בתיאטרון חיפה", אלא בעצרת חגיגית לציון 67 שנה ליסוד ההסתדרות, שנערכה מטעם מועצת פועלי חיפה בתיאטרון העירוני של חיפה.

משה גוטר,
דובר מועצת פועלי חיפה

המכתבים מתפרסמים לאחר עריכה לשונית וקיצורים. בשל חוסר מקום, קוראים הפונים למדור מתבקשים לכתוב בקצרה, בנושא אחד בלבד וברווחים כפולים בין השורות.
המערכת

שה"ם קיבל צו גירוש

משרד האוצר הוציא צו גירוש לשה"ם — שירות ההדרכה והמקצוע במשרד החקלאות. בהצעת תקציב המדינה לשנת 1988, שפרסם משרד האוצר בנובמבר 1987, נקבע כי „שירות ההדרכה והמקצוע יועבר לגורמי חוץ". האוצר החליט לבטל אגף במשרד החקלאות שהתרכז בייעוץ מקצועי וגם כלכלי לחקלאי הבודד, לכל הכפר ולעתים אפילו לארגון האזורי — נאמר בספר הצעת תקציב לשנת הכספים 1986 לפני שנה.

השאלה העולה היא, האם משרד האוצר מתייעץ עם משרד החקלאות בנושא כה חשוב כמו שה"ם, שהרי שירות זה מרכז בתוכו את מכלול הפעולות בתחומי ההדרכה, הפיתוח והקידום המקצועי בכל הענפים והפעולות של המשק החקלאי. היחידות המקצועיות אף מייעצות להנהלת משרד החקלאות בגיבוש המדיניות, ומכוונות ומנחות את לשכות ההדרכה האזוריות ואת שירותי השדה.

במשרד החקלאות מרגישים, כי האוצר מקצץ בפעילותם. הם מתייחסים באי־אמון להודעת שר החקלאות נחמקין, כי הוא הגיע להסכמה עם שר האוצר על מסגרת תקציבית למשרדו. לדברי מקור במשרד החקלאות, כל מה שנסים נתן לנחמקין הן הבטחות ולא יותר מהבטחות.

במשרד מציינים, כי בשנת 1985 עמדו לרשות שה"ם 16 אחוז מהתקציב הרגיל של משרד החקלאות, קצת יותר מ־10 מיליון ש"ח מתוך תקציב של כ־63 מיליון. בשנת 1986 ירד חלקו של שה"ם ל־15 אחוז, לכ־12 מיליון מתוך כ־77 מיליון ש"ח. ב־87 לכ־14 אחוז, כ־14 מיליון מתוך יותר מ־101 מיליון ש"ח. עכשיו, כאמור, מבקש האוצר למחוק את שה"ם מספר התקציב. במשרד החקלאות אומרים, שהאוצר אומנם הציע למחוק, אך בשיחה האחרונה בין שר החקלאות נחמקין לשר האוצר נסים סוכם כי לרשות שה"ם ישאר תקציב דומה לזה של אשתקד, עד שיימצא פתרון.

במשרד החקלאות סבורים שהפיתרון לשה"ם הוא בהקמת תאגיד להדרכה חקלאית משותף למשרד החקלאות והארגונים החקלאיים, המרכז החקלאי והתאחדות האיכרים. הכסף יבוא משני מקורות: משרד החקלאות יקצה לרשות התאגיד סכום קבוע לפי ההבטחה של האוצר, כ־11.5 מיליון ש"ח. הכספים האחרים יבואו מהחקלאים, שישלמו עבור כל ביקור של מדריך. קיים תקדים — מגדלי בעלי־חיים משלמים על כל ביקור של הווטרינר. הרופאים הווטרינרים מאורגנים בארגון מרכזי, „החקלאית". החקלאים הם בעלי מניות בארגון ובנוסף לכך הם כאמור משלמים עבור הביקור. על החקלאים לשלם, כי המדריכים הפועלים במסגרת שה"ם מוגבלים. שכר היסוד לבוגר הפקולטה לחקלאות בשה"ם — 600 ש"ח לחודש. הרכב פרטי, הקילומטראז' ספור וכך אי־אפשר להמשיך.

פער בין עשירים לעניים

בחודש אוקטובר 87 סוכם מסמך עקרונות להפעלת תאגיד משותף בין משרד החקלאות והארגונים החקלאיים. לפיו משרד החקלאות יעמיד לרשות התאגיד 75 אחוז מתקציבו והנותר יכוסה על־ידי החקלאים. מראשית 1988 תפעל ועדה משותפת של נציגי משרד החקלאות והארגונים, שתעבד תכנית פעולה. עד גמר פעולתה ימשיך שה"ם במסגרתו הנוכחית, 400 עובדים כולל מינהלה.

ביטול שה"ם כשירות של המדינה הניתן בקביעות לכל חקלאי יגרום פער בין עשירים לעניים. העיסוק, באופן טבעי, יתרכז סביב אלה שבאפשרותם לשלם עבור השירות.

חיים מרגלית

מכרזים ונסיעות

ועדת השליחויות של ההסתדרות אישרה, לפני מיספר חודשים נסיעה לארה"ב ולאנגליה ליו"ר האגף למינהל ולכוח אדם, בוועד הפועל, גדעון שגיא. הנסיעה התקיימה בחודש ספטמבר האחרון.

בארצות־הברית שהה שגיא חמישה ימים מתוכם יומיים בבוסטון בכנס של חברת המחשבים „דיגיטל", המתמודדת עתה עם חברת אי.בי.אם על פרוייקט מיחשוב למרבית מועצות הפועלים בארץ.

מיספר החברים בוועדת השליחויות הוא 17: רובם חברי הוועדה מרכזת. לליכוד שני נציגים הדואגים שגם חלקם בעוגת הנסיעות לא יקופח. כמו כן חבר בה מנהל המחלקה לקשרי חוץ. יושב הראש שלה הוא מזכ"ל ההסתדרות. המידע על הנסיעות והמיון נעשה על־ידי המחלקה לקשרי חוץ בעצה אחת עם המזכ"ל.

ועדת השליחויות מאשרת או דוחה את הנסיעות על־פי המימצאים המוגשים לפניה. בדרך־כלל מאשרת הוועדה את הנסיעות לאחר שנמסר על טיבה של הנסיעה ועל מקורות המימון לה. על הנוסע המאושר מוטלת המשימה למסור בסיומה דו"ח הפגישות שקיים. חברים בוועדה קובעים, שאין אמנם בידיהם את כל המידע על הנסיעות, אך אין הם כלל חותמת גומי. לגבי הנסיעה של שגיא היו אמנם השגות מצד מיספר מחברי הוועדה, אך היא קיבלה בסופו של דבר את האישור החוקי־ההסתדרותי.

אנשי הוועד הפועל אינם מרבים בנסיעות יותר מאשר נציגי גופים ציבוריים אחרים, שרים או מנכ"לים של משרדי ממשלה או ראשי מחלקות ציבוריות אחרות. ישנה קבוצה מסויימת של בכירים הסתדרותיים המרבה לנסוע „יותר מאחרים", אך יו"ר הוועדה דואג לווסת את הנסיעות, כדי למנוע שיטפון.

הוועד הפועל של ההסתדרות ממוחשב במחשבי החברות „דיגיטל" ואי.בי.אם. מרבית המחשבים, בתחום הכספי, הינם מבית־היוצר של אי.בי.אם. הצד המינהלי נתון ברובו בידי מחשבים מתוצרת „דיגיטל", בעוד שבלשכת [illegible] בהסתדרות, הוחלט בשעתו למחשב את מועצות הפועלים. עלות הפרוייקט, האמור להימשך שלוש שנים, הוא שלושה מיליון דולר. ועדת המיחשוב, בראשות [illegible] קיסר, יושבת זה מיספר שבועות על המדוכה לפני לתת את הפרוייקט. [illegible] דובר בהסתדרות, כי העבודה תימסר ל„דיגיטל" ללא מיכרז. כשנודע הדבר לאי.בי.אם דרשו נציגיה לקיים מיכרז ולתת גם להם את האפשרות לקחת חלק בהתמודדות. הוועדה היתה אמורה להכריע סופית בישיבה לפני שבוע, אך צירי הלידה קשים ביותר.

על חשבון המוזמנים

קיסר, על־פי שגיא, המליץ בפני ועדת השליחויות, כי הוא ייצג את ההסתדרות בוועידת האיגודים המקצועיים הבריטית שנערכה בספטמבר, ואחר־כך יבקר בתערוכת „דיגיטל" בבוסטון. הכל נעשה בתוקף התפקיד והכל במימון [illegible] בוועדת השליחויות. חברי הוועדה מאשרים זאת. שגיא מוסיף, כי בבוסטון ההזמנה של „דיגיטל" נקבע, שהמשתתפים הן על חשבון המוזמנים וכל הנסיעה אושרה כדת וכדין בוועדת השליחויות.

השליחים היוצאים מההסתדרות מתחלקים לכמה סוגים: אלה החברים במוסדות בינלאומיים כגון ארגון העבודה הבינלאומי או האיגודים המקצועיים החופשיים. אחרים חברים בהנהלות של אירגונים בינלאומיים שונים ומתארחים קבועים, ועליהם להופיע מטעם ההסתדרות ואף ישראלית. בסוג השלישי כלולים מיפגשים מיוחדים של ארגונים מקצועיים או נסיעות מיוחדות. נעשה, כשני המקרים הראשונים על חשבון המוזמנים. את הנסיעות המיוחדות [illegible] ההסתדרות והיא גם המספקת את האש"ל, שהוא על־פי תעריף של משרד החוץ, פחות עשרה אחוזים. וזאת כדי לחסוך משהו.

אבשלום [illegible]

חת: לא צפוי שיפור ברווחי הבנקים

יו"ר הדירקטוריון של בנק לאומי, ד"ר מאיר חת, מעריך כי אין לצפות שהשיפור החד ברווחי הבנקים ב־87 יימשך גם השנה. בנאומו [illegible] המרכז המסחרי והתעשייתי בסוף השבוע אמר חת, כי את הרווחיות של הבנקים ב־87 ניתן לייחס להרחבת העסקים בשקלים לא צמודים ולהפחתת שיעור המס. להערכתו, המרווחים הפיננסיים ימשיכו לקטון ב־88.

יו"ר בל"ל אמר עוד, כי אי־הוודאות ביחס לכוונות הממשלה לגבי הבעלות על הבנקים פוגע בתכנון העסקי לטווח ארוך.

בהתייחסו למצב המשק, אמר חת, כי למרות ההישגים הכלכליים שהיו ב־87, לא היתה כל התקדמות של ממש לפתרון הבעיות ארוכות הטווח של המשק הישראלי. לדבריו, לא הוקל הסרבול הביורוקרטי, לא צומצמה הפעילות המיותרת בשירות הציבורי והשירות לא שופר. עוד אמר, כי התמריצים להגדלת הפריון לא היו מספיקים, כיוון שהביקושים בשוק המקומי איפשרו ליצרנים רבים לוותר על מאמציהם להגביר את היצוא.

חת תקף את עובדי בנק לאומי על העיצומים שנקטו, ואמר כי יש למצוא דרכים ליישוב מחלוקות בין ההנהלה לוועד בלי לפגוע בשירות ללקוחות. לדעתו, הגיע הזמן שהמו"מ על הסכמי השכר במערכת הבנקאות יתנהל במסגרת קיבוצית, בין נציגי האיגוד המקצועי לבין נציגי הבנקים, במקום השיטה בה מפוצל המו"מ בין כמה גורמים וכרוך במאבקי יוקרה.

הבטחת היציבות איננה מטרה מרכזית של המדיניות הכלכלית, אך היא תנאי להשגת יעדים חשובים יותר, דוגמת האצת הצמיחה, הפחתה הדרגתית של

הסדרי ההצמדה, שינויים מבניים במיסים וכו'. מכאן, שאף כי אינני סבור שהורדת האינפלציה מתחת ל־10 אחוזים היא המטרה החשובה ביותר, נראה לי שצעדי המדיניות הדרושים להבטחת היציבות הם תנאי גם להשגת מטרות אחרות של המדיניות הכלכלית — אומר ד"ר חת.

לדבריו, הצמיחה הכלכלית זעירה, כיוון שנעשו צעדים מינימליים לשינויים מבניים במשק וליצירת תמריצים ליעילות ומאמץ. הקיצוצים בתקציב לא היו מלאים בניסיון לארגן מחדש פעילות של הסקטור הציבורי בתחומי הבריאות, החינוך, הרווחה והמינהל הציבורי. גם בנושא ההוצאה לביטחון לאומי יש מקום לבחינה מחדש של סדרי קדימויות בהוצאות. הגברת הצמיחה מחייבת להקדיש יותר תשומת־לב לתכנון הפעילות המשקית לטווח ארוך, וליצירת תמריצים להתייעלות בכל מגזרי המשק.

אודי נחשון

מבזקים כלכליים

עסקות עתידיות

■ המסחר של הבנקים בבנק ישראל [illegible] עסקות עתידיות [illegible] להוראות [illegible] מדיניות [illegible] לעסק [illegible] דובר בנק [illegible] עסקות עתידיות [illegible] הפיקוח על [illegible] בעקבות פעילות [illegible] באחרונה בעסקות עתידיות בבנקים [illegible] תוכניות [illegible] חלק מהבנק.

ספקים

■ חברת „טלכור", שהצטרפה [illegible] לאחרונה לקונצרן תדיראן, קיבלה [illegible] הזמנה לספקי כוח במיליון דולר [illegible] „אי.אי.אל" האמריקנית — מסר צדיקריו, מנכ"ל החברה. לדבריו, „אי.אי.אל" הינה לקוח חדש של החברה, מצטרפת לחברות אמריקניות אחרות, ו„לוראל", הרוכשות מ„טלכור" ספקי כוח לציוד הצבאי שהן מייצרות. ספקי כוח שהוזמנו ע"י „אי.אי.אל", ב„טלכור", מיועדים למערכות ללוחמה אלקטרונית. „טלכור" ספק מאושר של משרד ההגנה האמריקני למוצרים אלה. ההזמנה של „אי.אי.אל" מצטרפת להזמנות יצוא מחברות אמריקניות אחרות בהיקף של כ־3 מיליון דולר.

צדיקריו מסר עוד, כי באחרונה זכתה „טלכור" בספק כוח עבור חברת [illegible] גרמניה, בהשקעה של 250,000 דולר. לפיתוח זה תקבל „טלכור" הזמנת [illegible] ראשונה בסדר גודל של מיליון דולר. הכוח מיועדים למערכת להדמייה [illegible] מטוס ה„טורנדו". ההזמנה מחברת [illegible] מהווה פריצה של „טלכור" לשוק [illegible] השוק המסורתי לספקי כוח של „טלכור" כה היה ארה"ב. ההזמנות הנ"ל ל„טלכור" לעניין בתחזית היצוא שלה [illegible] המסתכמת בכ־5 מיליון דולר. הייצור לשוק המקומי לשנה זו עומד על [illegible] מיליון דולר.

להופיע על המירקע

■ קבוצה גדולה של אנשי [illegible] ציבור, בהם ראשי ערים ורשויות [illegible] מכל רחבי הארץ, ישתתפו בסדנאות [illegible] מקצועיות לאישי ציבור, שייערכו [illegible] ינואר במרכז התקשורת במכללת [illegible] בשלושה מחזורים בני שני ימים [illegible] „אתה מול הטלוויזיה" הוא שם [illegible] שמטרתה להקנות מיומנות למנכ"לים [illegible] ציבור בהופעתם מול מצלמת הטלוויזיה.

לצפון — סוף עונת הצמיחה

1987 הסתיימה בנתונים מעודדים מהצפוי. התוצר המקומי הגולמי של הסקטור העסקי גדל ב־6.2 אחוזים, בקצב המהיר ביותר מאז 1972, ממש שיעורים דומים לסינגפור ומדינות אסיה אחרות.

התוצר המקומי הגולמי עלה רק ב־4.6 אחוזים, אך אין בכך עניין כי גידול התוצר בשירותים הציבוריים אינו מבטא דבר, פרט לגידול בהכנסות. כמחצית מעליית התוצר, אם לא למעלה מזה, נבעה מגידול הפריון.

השכר לשעת עבודה בסקטור העסקי עלה ב־10.8 אחוזים. מאחר שהפיחות הממוצע לגבי הסל הגיע ל־12 אחוז, לא פגעה עליית השכר ברווחיות היצוא. אולם קיימת פגיעה ביצוא לאיזור הדולרי, כי הפיחות ביחס לדולר הסתכם רק ב־5־4 אחוזים. בממוצע שנתי קצת יותר, אך לקראת סוף השנה, בעקבות ירידת הדולר, הבעיה החמירה.

הגידול בשכר פוצה במלואו גם בעליית המחירים המקומיים ב־16 אחוז, ובעליית המחירים הסיטונאיים של התפוקה התעשייתית ב־21 אחוזים. כתוצאה מכך גדלה התעסוקה ושיעורי האבטלה ירדו מ־7.1 ל־6.2 אחוזים.

הרעה בתנאי הסחר

הגידול בגרעון במאזן המסחרי נבע, לפיכך, מהרעה בתנאי הסחר של ישראל. היצואנים לאיזור הדולר לא הצליחו להעלות את מחיריהם בהתאם לירידת שער הדולר. תופעה זו אינה רצויה, אך בדרך כלל התאמת המחירים מתרחשת בפיגור מסויים.

לעומת זה — מחירי היבוא עלו, כגון עלייה במחירי הדלק, שהגדילה את הגרעון בכ־200 מיליון דולר. לולא ההרעה בתנאי הסחר לא היה נוצר גרעון כלל, לעומת גרעון של 350 מיליון דולר שנגרם ב־1987, לעומת עודף בשנת 1986.

מאחר שהיצוא גדל ב־12 אחוז ריאליים, מסתבר כי עיקר תוספת התוצר הלכה ליצוא. בין השימושים המקומיים גדול ההשקעות והצריכה הפרטית, בעוד הצריכה הציבורית המקומית גדלה רק ב־1 אחוז, ירידה בצריכה לנפש. הצריכה הבטחונית גדלה בכ־35%, אך זאת בעקבות גידול רב ביבוא. אולם היבוא הבטחוני הוא עונתי ותלוי במועדי אספקת מטוסים או ציוד יקר דומה.

ההשקעות, למרות הגידול של 11%, לא הדביקו את הרמה של 1983 ועדיין היו נמוכות ב־17% מרמת השיא שהושגה לפני חמש שנים. אולם בסך־הכל השימושים המקומיים מצביעים על תמונה סבירה, אם כי אין שום ספק בכך שהקטנת הצריכה הציבורית, שפירושה הקטנת הספקת שירותים ציבוריים לאזרחי המדינה, באה לידי ביטוי בגידול הצריכה המכונה פרטית. כלומר, ירידה בשירותי בריאות וחינוך המסופקים ע"י הממשלה לא בהכרח מקטינה את הצריכה הכוללת, אלא רק משנה את סיווגם מצריכה ציבורית לצריכה פרטית. אין בכך תועלת רבה מבחינה מקרו־כלכלית וניתן להצדיק זאת רק במניעים אידיאולוגיים.

המצב הכלכלי השתקף כפי הנראה גם בשוק ההון. שווי המניות החופשיות עלה מ־3.8 מיליארד ל־4.9 מיליארד דולר, עלייה ריאלית גם אם מנכים את ירידת ערך הדולר ביחס למרה. ערך השוק כולו עלה מ־16.2 מיליארד דולר ל־21.8 מיליארד, בניגוד למגמות שהתפתחו במרבית הבורסות בעולם. במחצית הראשונה של השנה, בה התרחש עיקר הצמיחה, השערים עלו עוד יותר, אך הברומטר הזה החל להישבר כאשר צמיחת המשק נעצרה, במחצית השנייה של 1987.

רזרבות טמונות

שבירת המונופול של האוצר הותירה מעט כסף לצרכי השקעות. 275 מיליון דולר גוייסו בצורת הנפקת מניות, לעומת 71 מיליון דולר בלבד בשנה הקודמת. גם הגיוס באמצעות אגרות־חוב כמעט הוכפל, מ־504 מיליון ל־945 מיליון דולר. לולא הופנה חלק מהסכום למחזור חובות ולשיפור ההון החוזר, הצמיחה בוודאי היתה גבוהה יותר. לגבי 1988, יו"ר הדירקטוריון של הבורסה חיים שטסל פסימי יותר. לדבריו, הוא חרד מהפדיונות הצפויים ב־1988. הממשלה תצטרך למחזר 18 מיליארד ש"ח, לעומת 10.3 מיליארד ש"ח ב־1987. סכום זה כולל פדיון מניות הסדר בנקאיות בסך 6.4 מיליארד שקל. מה יקל על המחזור הוא שכמחצית ממניות ההסדר נמצאת בידי גופים מוסדיים, כ־1.6 מיליארד ש"ח בידי בעלי־עניין וסכום דומה בידי מוסדות פיננסיים. אולם מניות בשווי של 3.2 מיליארד ש"ח נמצאות בידי הציבור ולכך יתוסף פדיון מלווה חובה בסך כ־1.2 מיליארד ש"ח. איש אינו יודע מה יעשה הציבור בכספי פדיונות אלה.

לפיכך, ב־1988 קיימות תחזיות קשות לעליית הריבית במקום לירידתה ולמחסור בהון לטווח ארוך לצרכי השקעות.

בעיה זו עשויה לבוא על פתרונה אם האוצר ישתמש ברזרבות תקציביות לשם החזר חובות ואי־מחזור מלוא הפדיונות בשוק ההון. בתקציב נתגלו עד כה שתי רזרבות כאלה בסכום של כ־1.5 מיליארד ש"ח. הרזרבה הראשונה היא עודפי רשות הנמלים, בסכום של 720 מיליון ש"ח. הרזרבה הסמויה השנייה, של 800־700 מיליון ש"ח, נובעת מרישום החזר חובות צמוד־דולר במחיר הממוצע של הדולר מאשתקד, בעוד שכידוע הדולר ירד מאז בכ־10 אחוזים.

מניות ההסדר צמודות לדולר וערכן, כאמור, 6.4 מיליארד ש"ח. הקובע הוא המחיר כיום, כי אם יהיה פיחות עד למועד הפדיון, יהיה צורך לתקן את מחירי כל התקציב וגם את אומדן ההכנסות. אם לא יהיה פיחות עד אז ייפדו המניות ב־5.7 מיליארד ש"ח, ולא כפי שנרשם בתקציב. יתכן שבנוסף לשנת בחירות, וקיום רזרבות מטבע־חוץ בסכום של 5.5 מיליארד דולר, מהווה הפדיון הצפוי של הבנקאיות נימוק נוסף לדחות את הפיחות ככל שניתן ולצמצם את שיעורו ככל האפשר. העורכים ספקולציות על פיחות השקל מן הראוי שיביאו בחשבון נתונים אלה.

צבי טימור

גלגלי הבורסה

פתיחה בסימן עלייה

שנת 1988 החלה אתמול בבורסה במגמת עלייה בשערים, תוך מחזורים קטנים יחסית. במניות החופשיות היו פי־5 ביקושים מאשר היצעים. 214 שערים עלו ו־38 ירדו. במניות ההסדר עלו הביקושים ל־5.5 מיליון ש"ח, בעוד ההיצעים הסתכמו ב־854 אלף ש"ח בלבד. 8 משעריהן עלו, 3 ירדו ו־13 נשארו בלי שינוי.

מדד המניות הכללי עלה אתמול ב־0.68%. המדד הכללי ללא בנקים שבהסדר עלה ב־0.98%. מניות הבנקים שבהסדר עלו ב־0.47% בממוצע.

בשוק איגרות חוב הוגדרה התערבות בנק ישראל כשולית. השערים נעו לשני הכיוונים. בקרנות הנאמנות היה גיוס קטן יחסית.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר עלה: הספנות 01 ב־3.7 וכללי מ"ר 1 ב־2.6%. לעומתן ירדה אוה"ה ב־1.1%. בפי.בי. היה היצע, שנקלט ללא שינוי בשערה.

במניות החופשיות בלטו העליות (ב־%): מישנאל אופ' (23.6), לומיר 1 (14.5). ב־10% עלו: קרור 01, קיסריה 05, שלדות, ציקלון 5, ספנות 01, י.ס.ק.ל. לעומתן נרשמו רק 2 ירידות ב־10%: מטוויות 1 ות.ג.ל. 1. 37 שערים עלו מעל 5% ו־182 עלו עד 5%, בעוד 32 שערים ירדו עד 5% ו־18 ירדו מעל 5%.

בשוק איגרות החוב נרשמו תנודות שערים עד 1.5% בצמודות למדד, בסוג „בריזה כפולה" הגיעו תנודות השערים עד 3%. בצמודות לדולר היו תנודות שערים עד 1%. עד 2% נעו התנודות בנסחרות במט"ח. המחזור בשוק אג"ח התקרב ל־5.9 מיליון ש"ח, מזה 2.8 מיליון ש"ח בסוג „שגיא" וכ־1.1 מיליון ש"ח בגליל 4.25%.

המילווה קצר מועד נעו התשואות השנתיות בין 15.1% ל־17.95%, תוך מחזור קטן של 735 אלף ש"ח.

„הפועלים הנפקות" תציע ב־7.1.88 איגרות חוב בערך נקוב כולל של 16 מיליון ש"ח, צמודות (קרן וריבית) למדד המחירים לצרכן שפורסם בגין חודש אוגוסט 1987 (179.6 נקודות) ונושאות ריבית בשיעור של 5.7% לשנה, במחיר מינימום של 96% מערכן הנקוב.

מ.ג.ן משאבי גאז ונפט דיווחה על רווח נקי של 299 אלף ש"ח בששת החודשים שהסתיימו ב־30.9.87, לעומת הפסד של כ־813 אלף ש"ח בתקופה המקבילה בשנה הקודמת.

„מ.ל.ל." דיווחה על רווח מתואם של כ־720 אלף ש"ח בשנת 1986/87, לעומת כ־204 אלף ש"ח בשנת החשבון הקודמת, גידול של 253%.

„מרילז" דיווחה על רווח בסך 0.6 מיליון ש"ח בששת החודשים שהסתיימו ב־30.9.87, לעומת רווח שנתי של 0.5 מיליון ש"ח ב־1986.

„אחים בולוס" דיווחה על רווח נקי של כ־531 אלף ש"ח בששת החודשים שהסתיימו ב־30.9.87, לעומת רווח של כ־1.2 מיליון ש"ח בשנה שנסתיימה ב־31.3.87.

„רנקור השקעות" דיווחה על רווח (ללא חברות בנות) של כ־633 אלף ש"ח במחצית השנה שנסתיימה ב־30.9.87, לעומת הפסד של 39 אלף ש"ח בתקופה המקבילה של שנת החשבון הקודמת.

אלחנן הורוביץ

מבזקים כלכליים

2 מיליארד דולר — יהלומים

■ יצוא היהלומים ב־87 הגיע לשיא חדש ועבר את מחסום 2 מיליארד דולר — גידול של 24 אחוז לעומת היצוא ב־86. מסיכומי חודש דצמבר עולה שהיצוא הסתכם ב־143 מיליון דולר, לעומת 104 מיליון דולר בחודש המקביל אשתקד. המפקחת על היהלומים במשרד התעשייה והמסחר, צביה דורי, מסרה כי למרות החששות הכבדים שהיו בענף בעקבות המשבר בבורסות בעולם, נמשך הגידול ביצוא היהלומים גם בחודשים האחרונים, גידול שהביא לכך שהיצוא הסתכם השנה ב־2.06 מיליארד דולר, לעומת 1.67 מיליארד דולר ב־86.

תערוכת בנייה

■ בתערוכת „בנייה ובית 88", שתתקיים ב־4.7 בינואר במלון פאלאס בת"א, יציגו חברות גדולות בארץ את הישגיהן בתחום הבנייה. רבות מהחברות האלה מייצרות חומרים או אמצעים לקיצור משך הבנייה ולשיפור הקידמה בתחום זה.

מלווה עצמאות

■ 1987 היתה שנה ששברה את כל שיאי השנים שעברו בהכנסות ממכירות אגרות מלווה העצמאות והפיתוח, בונדס, שהסתכמו ב־604,249,250 דולר — מסרו דוד ב. הרמלין מדטרויט, יו"ר בינלאומי של הקמפיין וג'וליאן ב. ונצקי מפאוריה, אילינוי, יו"ר מועצת המנהלים.

תנופה לצמיחה

■ כ־100 מקומות עבודה חדשים, ב־7 מפעלי תעשייה ומלאכה, התוספו באחרונה בבית־שאן מסיוע כספים מקרן „תנופה לצמיחה" מייסודה של ההסתדרות הכללית — נמסר בסיור שערכו חברי הנהלת הקרן בראשותו של המנכ"ל צבי צפרירי באיזור התעשייה של בית־שאן. מזכיר מ.פ. בית־שאן, פיני קבלו, ציין את תרומת הקרן, שאיפשרה לעובדים צעירים במקום להתמודד עם בעיות התעסוקה באמצעות פיתוח והרחבת מפעלים קיימים שעמדו על סף סגירה. תודות לסיוע מהקרן אף הורחבו קווי הייצור ומסתמנת כבר דרישה גוברת לעובדים הבאים מחוץ לבית־שאן.

עובדי תדיראן לחופשה מאולצת

שתי יחידות בחטיבת הקשר של „תדיראן" — קשר ספרתי וקשר רדיו — יוציאו באמצע החודש 500 מעובדיהן לחופשה מאורגנת בת שבוע. צעד זה מעורר סערה בקרב ועד עובדי „תדיראן", המאיים להורות לעובדים להתייצב לעבודה.

יואל מטות, סמנכ"ל למשאבי אנוש ב„תדיראן", אומר כי הוצאת העובדים לחופשה נעשית במסגרת תוכנית העבודה השנתית של החברה ו„אלה יחידות שיכולות להרשות לעצמן לצאת לחופשה בתקופה זו של השנה". לדבריו, לא עומדות כרגע על הפרק תוכניות נוספות לחופשות־מאונס בקבוצת „תדיראן".

בהנהלת חטיבת הקשר של הקבוצה מכינים תוכנית עבודה הכוללת פיטורים של מאות עובדים על רקע הקשיים בהם נתונה החטיבה. מטות אומר עוד, כי לעובדים יש יתרות חופשה גדולות לא מנוצלות, ודוחה את איומי ועד העובדים שלא לציית להוראת ההנהלה.

א.נ.

עודפי נזילות בבנקים

סיכומי חודש ינואר 88 יראו כי המערכת הבנקאית נמצאה בחודש זה בעודפי נזילות, אולם בימים אלה מתגברות הציפיות לפיחות, ישנם לחצים רבים יותר לקבלת אשראי, העלולים להגביר את הלחצים על העלאת ריבית הזכות על הפקדונות השקליים — מעריכים גורמים בנקאיים.

לאור פרסום המדיניות המוניטרית של בנק ישראל לינואר, לפיה יעמוד לרשות המערך סכום של 750 מיליון ש"ח במסגרת ההלוואות המוניטריות, אין צופים שינוי משמעותי בשיעור הריבית על פקדונות הג'מבו, שהתייצב ברמה של 15 אחוז לשנה. בבנקים אומרים, כי אין להניח שהריבית תרד בקרוב והחשש הוא דווקא מפני עלייתה, לאור הציפיות לפיחות, המאיצות בציבור לפרוע התחייבויות דולריות. בשל כך, כאמור, גדל היקף האשראי ואילו בגיוס הפקדונות אין שינוי משמעותי.

א.נ.

בשוקי הכספים הבינ"ל

תחזיות קשות לדולר

שנת 1987 הסתיימה בירידה תלולה בשערו של הדולר האמריקני. ב־12 חודשי השנה האחרונה ירד הדולר ב־28.31 אחוז ביחס לליש"ט שטרלינג, ב־24.04 אחוז ביחס לין היפאני, ב־22.10 אחוז ביחס לפרנק השווייצי וב־18.65 אחוזים ביחס למארק.

הדולר המשיך לרדת גם בשבוע זה ושערו ביחס לפר"ש ירד ל־1.269 — ירידה של 4.52 אחוזים בשבוע אחד: שער הדולר ביחס לין ירד ב־3.59 אחוזים, ל־121; ביחס למארק ירד המטבע האמריקני ב־3.03 אחוזים, ל־1.57 מארקים, ואילו הליש"ט עלתה ב־2.81 אחוזים ביחס לדולר, ל־1.8875 דולרים.

בשנת 1987 שערו הממושקל של הדולר, כפי שהוא מחושב על־ידי הבנק אוף אינגלנד, ירד ב־16.5 אחוז, מ־109 ל־91 נקודות. הירידה בשער הדולר בשבוע האחרון נבעה את חששות המשקיעים מהגרעון התקציבי, ובמיוחד מהגרעון המסחרי של ארה"ב. בשנת 1987 עשוי הפער בגרעון המסחרי בין היבוא הגבוה ליצוא הנמוך להגיע לקרוב ל־200 מיליארד דולר, וזה אומר שלאמריקנים חסרים 200 מיליארד דולר במטבע זר כדי לתפעל את המשק שלהם. מאחר שהגרעון ממומן על־ידי הדפסת דולרים ומכירת דולרים לתושבי חו"ל, שערו יורד. הדולר מגיב כמו כל מוצר אחר — עודף היצע מביא לירידת מחירים.

בשנים קודמות המצב היה שונה. הגרעונות המסחריים של ארה"ב מומנו בשקט ובצורה שוטפת על־ידי משקיעים זרים בכל רחבי העולם, אשר רכשו דולרים לשם החזקתם בצורת פקדונות בבנקים אמריקניים. השנה חל מפנה, שהביא למשבר: המשקיעים הזרים עייפו ממימון הגרעונות התמידיים של ארה"ב, והם פשוט רוכשים פחות דולרים. כך לדוגמה משקיעים יפאניים, אשר נהגו להשקיע מדי חודש כ־100 מיליארד דולר באגרות־חוב אמריקניות, השקיעו פחות ממיליארד בחודשיים האחרונים.

הירידה בהשקעות הזרות במשק האמריקני, גרמה ירידה גדולה בשער הדולר וזה עשוי להימשך גם בשנת 1988.

למרות שהמשקיעים הזרים כבר אינם מוכנים לרכוש דולרים, הממשלות במערב אירופה ובמזרח הרחוק אינן מעוניינות שהדולר יירד, כי הדבר מייקר את היצוא שלהן. רצונן של המדינות הללו בדולר יציב עלה להן ביוקר השנה — הן נאלצו להשקיע סכום השווה לחצי טריליון דולר ברכישת דולרים בשוקי העולם, בניסיון שווא למנוע את ירידת שערו של המטבע האמריקני.

המעורבות של הבנקים המרכזיים נמשכה גם בשבוע האחרון והבנקים המרכזיים של יפאן, גרמניה, שווייץ ובריטניה רכשו ביחד יותר מ־3 מיליארד דולרים. ההתערבות של הבנקים המרכזיים השבוע לא הצליחה לבלום את ירידת שער הדולר, כשם שלא הצליחה לעשות זאת במרוצת שנת 1987. הסיבה לכך פשוטה — בידי המשקיעים יש יותר כסף ממה שיש בידי הבנקים המרכזיים, וכל ביקוש דולרי של הבנקים המרכזיים מסופק מיד ע"י היצע עצום של המשקיעים מחזיקי הדולרים, אשר איבדו את אמונם בשטרות הירוקים שפעם היו סמל העושר והביטחון הכלכלי.

ביום שלישי שעבר פורסמו נתונים שליליים ביותר על המשק האמריקני בנובמבר. מדד האינדיקטורים הכלכליים, החשוב ביותר, ירד ב־1.7 אחוזים בחודש נובמבר והוא משקף את ירידת היקף הפעילות הכלכלית של ארה"ב. הדבר החריף את מגמת ההיצעים הדולריים. במשך השבוע האחרון לא היה כוח שיכול לבלום את ירידת שערו של הדולר: לא ההתערבות של הבנקים המרכזיים וגם לא הודעת רייגן ממקום נופשו בקליפורניה, שאין הבית הלבן מעוניין בירידת שער הדולר.

סוחרי מטבע בניו־יורק ובלונדון סבורים שגם בשבוע הבא עשוי שערו של הדולר לרדת, כי המשקיעים איבדו את אמונם בדולר האמריקני, בממשלה האמריקנית ובמשק האמריקני.

שינוי השער במשך השנה

(בדולרים)

	5.1.87	31.12.87	באחוזים
ליש"ט	1.471	1.8875	-28.31
מארק	1.93	1.57	-18.65
פרנק שווייצי	1.624	1.2690	-22.10
פרנק צרפתי	6.395	5.3225	-16.77
גילדן הולנדי	2.18	1.7676	-18.92
ין יפני	159.30	121	-24.04
דולר קנדי	0.7278	0.77	-5.79

שינוי השער בשבוע האחרון

(בדולרים)

	24.12	31.12	באחוזים
ליש"ט	1.836	1.8875	-2.81
מארק גרמני	1.619	1.57	-3.03
פרנק שווייצי	1.329	1.269	-4.52
פרנק צרפתי	5.498	5.3225	-3.19
גילדן הולנדי	1.812	1.7676	-2.45
ין יפני	125.50	121	-3.59
דולר קנדי	0.7653	0.77	-0.61
שקל	1.5517	1.5386	-0.84

מרבית המשקיעים הזרים והאמריקניים סבורים כי לממשל אין הכוח הפוליטי לטפל בגרעונות המסחריים והתקציביים של ארה"ב. המשקיפים הכלכליים והפוליטיים מציינים, הנשיא עייף ורוצה לסיים את הקדנציה השנייה שלו בשקט.

בכל רחבי העולם חוששים כי בשל הבחירות בארה"ב תהיה זו שנה של קיפאון כלכלי (בארה"ב) והדבר ידרדר עוד יותר את הדולר, כי ללא נקיטת צעדים להבראת כלכלת ארה"ב אין שום הצדקה לרכוש דולרים.

התחזיות לקראת השנה החדשה מצביעות על שער דולר של מאה ין ושל פרנק שווייצי אחד, ויש אף המרחיקים לכת ומדברים על שער של מארק אחד. כדי לרדת לשער של 100 ין או לשער של פרנק שווייצי אחד, על הדולר לרדת בכ־20 אחוז במשך השנה הקרובה. אין זה הרבה: ככלות הכל, בשבוע שעבר בלבד נחלש הדולר ביותר מ־4 אחוזים ביחס לפרנק השווייצי.

אייל הררי

העורך הכלכלי: צבי טימור

תרבות ואמנות
בעריכת עלינא תורי

מבט ראשון
תו אירוטי מבעבע
מאת דורית קדר

המשכן לאמנות בחולון העניק את כל החלל לפסל הוותיק, מורה „בצלאלי" ותמכון בבת־ים — יעקב אפשטיין. (קטלוג עם מכלול העבודות נמצא גם בגלריה שלוש בנווה־צדק).

כנראה רצה המשכן — בעקבות האמן — להציג את מגוון פעילותו של אפשטיין, ואמנם יש פסלים המשוייכים לפורטרטורה, והווה אומר, דיוקנאות של דמויות קיימות ומקצתן, דמויות אידיאליות דמיונות ותופשיות.

סוג שני — הפסלים הפיגורטיביים המציגים גופות נשים מעורטלות למחצה, מתאבקים ואחרים. סוג שלישי — פסלים מופשטים על טהרת הצורה.

אפשטיין הציג לפני כשנתיים בגלריית שלוש, אך אז הביא את מיטבו והמוצגים לא היו דחוסים מדי. במשכן הפעם אין די מקום ודיו לפיסול המופשט שלוקה במרחב. יתר־על־כן, לעבודות מעולות עד מאוד כגון פסל של אשה צעירה אמיתית מאוד וצלינה הנעה בין מופשט לפיגורטיבי — לפחות בעיצוב — אין נוכחות. כן נעדרת „בתו הקטנה של האמן". אולי חל כאן משנה במותי (דבר המתרחש תכופות כאשר יש רצון עז להציג „כמה שיותר" אבל בשטח, חישוב זה חוסך למגרעת).

לגבי התצוגה עצמה, אין עורדין בהקשר למיומנות. דבר־מה מעניין עולה מתוכה: ההשראה אמיתית מתגלה כאשר יצריו של האמן „פועלים" וחללו עושים ואת כאשר הם משוחררים מתיאור דיוקן אמיתי, שהיחס אליו אינטלקטואלי גרידא או זקוק להפגנת ידע אף בתחום המופשט. התו האירוטי מבעבע ומבקש להשתמש בסגנון פיגורטיבי כמו גם להעשות ממש תחת לישת אצבעות האמן. אולי זו הסיבה שה„נשים הצעירות" האידיאליות במקצת, נושא לערגות הן בדיוקנאות והן כדמויות המלאות — משכנעות כל־כך בנוכחותן. סטמינה וחיכה ממלאות אף את קרעי הטורסו הקלאסי, המתאבקים המופשטים מאוד או האטיור של דמות קורסת. תערוכתו של אפשטיין מוכיחה שוב ושוב, כי ה„אופנה" היא תווית חולפת ועל האמן להישאר נאמן לעצמיותו. במקרה זה לפסל יש יצרים לוהטים, אז למה להסוותם? כמות שהם פורצים מאליהם, הרי שממילא הם נוגעים במופשט (ראה שוב את המתאבקים או הטורסו) ויותר מזה — הם נוגעים ומשלהבים את הצופה.

יעקב אפשטיין במשכן לאמנות בחולון

חג המחזה המקורי
אדם מחפש משמעות
„נהג, ציירת", מאת הלל מיטלפונקט, בתיאטרון באר־שבע

מאת ציפי שורץ

מעבר לשדות ולחורשות, בסוף כל הדרכים, בלב הפרדסים — מתקיים מפגש בין שני אנשים. הוא נהג, באמצע שנות השלושים לחייו. היא ציירת, בסוף שנות ה־30 שלה. שתי דמויות מעולמות שונים ורחוקים — חיבור שהוא, לכאורה, בלתי־אפשרי, זה נושא מחזהו החדש של הלל מיטלפונקט „נהג, ציירת", המועלה בתיאטרון באר־שבע, ויוצג בקרוב לראשונה ב„הבימה" במסגרת חג המחזה המקורי.

מירה הציירת (חנה מרון) מגיעה אל ביתה בלב הפרדס אחרי גלות ארוכה. סגנמה — ליתר דיוק, היא נסעה בת 17, לממש חלומות — עתה היא חוזרת — אולי, אל נעורים אבודים, אולי, כדי לצייר את הציור האחרון בחייה. אחיה המוכשר, נגן הויולה, נפטר ואל הלווייתו היא מגיעה באיחור קטן של ארבעה חודשים. כשעזבה, היה הכל פורח. עכשיו היא עומדת מול מציאות חדשה: אח מת, פרדסים מחוסלים ו... תולעי משי, אותם מגדל אהרון (אורי שחר) שהיה חבר האחרון של האח.

אהרון הוא נהג לשעבר. את ההסבה המקצועית שלו עשה אחרי תאונה קשה. במקום לנסוע ישר על הכביש התנגש בקיר. תאונה שאחרים, ייתכן, היו משלמים עליה בחייהם, אבל אהרון בעל כוח ההישרדות ניצל. למרות שאיבד את הזיכרון, הוא למד לחיות עם הנכות.

המעשי והיצירתי

זוהי נקודת הפתיחה של המחזה, המתרחש בהווה, עם הליכה רטרוספקטיבית אל העבר של שתי הדמויות הללו, הנעות בחלל אינסופי של ריקבות מטאפיזית, התפוררות וכליון. הוא הנהג — איבד את הזיכרון, היא — תולה על סף מותה. הוא נהג בכבישים — היא נסעה בהם כדי להגיע למקומות רחוקים. אחרי הרבה דרכים הגיעו שניהם אל הבית בלב הפרדס. הוא — כדי לחיות בו, היא — על מנת למות. שניים, שהמפגש ביניהם נראה בלתי־אפשרי, מהי, בכל־זאת, נקודת החיבור?

מיטלפונקט: „זהו מפגש בין שתי תפיסות עולם. תפיסה אחת בוחנת את העולם דרך ראי האמנות ותפיסה שניה טוענת שראיה מופשטת של המציאות או הניסיון לתת למציאות משמעות נוספת, בלתי־נראית לעין היא פסולה, מסוכנת, לא נכונה, מתעלמת מאנשים.

„יש משהו בפוזיציה של הצייר, שהתפיסה שלו ביחס לסביבה היא תפיסה מרחבית, לעומתה, הנהג, שנע בתוך הגוף — מאבד את הפרספקטיבה של המרחב שבתוכו הוא נע. נקודת החיבור היא בסוף, כשמתברר שאין אמנות שאינה מביאה בחשבון את החיים."

תבית המתסורר, עליו נאבקים מירה ואהרון, מפגיש שני אנשים בודדים. בעבר המוויף שלה יש חשבונות בנקים מנופחים בפנמה, עורכי־הדין, תעשיות פלדה, קירות שלמים עם ציורים במוזיאונים של בואנוס איירס. הוא, לעומתה, חסר עבר. העבר שלו נמחק, כאשר איבד את הזיכרון בתאונת הדרכים. שניהם מנסים להישרד. הוא באמצעות פנקס שבתוכו הוא רושם כל פיסת אינפורמציה — היא באמצעות האמנות. „יש אידיאל אחר של אמת ושל יופי", אומרת מירה, „ואם פרות אז של סואן בבקשה". הסיטואציה הדרמתית מפגישה שני עולמות. זה המעשי הנאחז בחיים מול העולם המופשט, היצירתי, האמנותי. „יש דבר אחר, משהו שלי יש ולכם אין", אומרת הציירת, „אתה לעולם לא תבין את זה... אני יצירתית. גם אם הייתי מה לבדי מתפרקת, ואני, אלוהים, כמה יפה אני אתפרק... אני ציירתו אני אולי ציירת קטנה, לכלכנית, אימפרסיוניסטית, ראמאית וקבצנית ואלוהים יודע מה עוד... אני תמיד אהיה דבר נוסף: אני כן. אתה לא. אתה רק נהג".

האמירה הכוסה הזו, הבוחנת את השאלה האם האמנות יכולה להיות מנותקת, להתקיים מתוך האנרציה של עצמה, עוברת כחוט השני לאורך המחזה כולו. ואולם, אחרי מסכת של מאבקים והשפלות נופלות כל המחיצות ומוסרות כל המסכות. על ערש הדווי — כשהציירת קרובה למותה, כאשר הגוף נמוג ומתפורר והחיים הם על סף כליון — יש פרץ יצירתי, או מתקיימת ההרמוניה. בסוף המחזה הופך אהרון, הנהג לשעבר, להיות צייר. מירה שהסבה לחיות עיוורת, בגלל מחלתה, מפעילה אותו, והוא לומד לראות את העולם דרך עיניה העיוורות. יחד הם רואים — היא מתוך העיוורון שלה והוא עם עיניים עצומות את המפגש בין העצים שבחצר הבית והשמיים. יחד הם חווים איך נמהלים הירוק המוחלט והכחול המוחלט, שזה, אם תרצו, המפגש בין הטבע והאמנות, או אם תרצו המפגש בין הנהג והציירת. „צייר, שהוא עיוור — לא יכול לצייר" אומר מיטלפונקט. ברובד הנוסף אני מדבר על ראיה נוספת. — זו שמתחילה פנימה — רק דרכה אפשר לקלוט את החוויה החיצונית".

מפגש חריף

האם הבחירה של נהג וציירת היתה כדי לבחון, למעשה, את נושא היצירתיות, האמנות? או שזה מחזה על מאבק בין המינים?

„המחזה הוא על מפגש חריף בין אנשים. על צורך נואש של מישהו במגע אנושי. הוא מדבר על שני אנשים שמחפשים משמעות עמוקה ומוצאים זאת במפגש ביניהם. זה גם מחזה על סוג מסוים של חיי נישואין — על סוג של נתינה ולקיחה, כל זה קיים.

מעבר לזה, בנושא היצירתיות — אלה הן שאלות שאני שואל את עצמי. כדי להגיע ליצירה אמנותית אחת צריך להרוס כל מה שהיה קיים אצלך עד כה. בלי המפגש של הציירת עם הנהג היתה נוצרת אמנות עקרה, שלא עוברת את הפילטר של החיים עצמם. לגבין — לא היה טעם לשמר את הבית ולחיות בתוכו מבלי שתהיה לו מסורת־על שתהיה שווה את כל השיפוצים והתולעים וכו'".

מהי הקונספציה הבימתית?

מיטלפונקט: „האלמנט הדומיננטי — עצים שעשויים חוטי ברזל עבים עם ענני עלים שתלויים למעלה. העצים והחצר משתנים עם התאורה בשעות השונות שהמחזה מתרחש. הרעיון הוא לנסות לא לעשות סט ריאליסטי.

איך היית מגדיר את המחזה: פסימי? אופטימי?

מיטלפונקט: „לדעתי, זה מחזה מאוד אופטימי, כי בסופו של דבר, הם שניהם מקבלים — דרך הרבה מאבקים וייסורים — את אותה משמעות שחיפשו. היא לא יכולה לדחות את המוות שלה, אבל היא מוצאת את הדרך כדי להמתיק את העניין. והוא מתחיל להיוולד פעם שניה, ואחרת".

הלל מיטלפונקט — מפגש בין שני עולמות

מסך ראשון
מי מפחד מהגברת מדובוק
מאת גיורא מנור

בדרך־כלל, מזדמן לו מבקר תיאטרון לבית־ספר לשחקנים כדי לנסות ולגלות ניצני כשרון, איזה כוכב צעיר, המנצנץ לו בין המזן בוסר ואי־בטחון, וזה יכול להיות לא רק בתחום המשחק, אלא גם בשטח הבימוי, כי בתי־הספר לדראמה נותנים פעמים רבות את ההזדמנות הראשונה למבאים בראשית דרכם. בתחום המחזאות, על־פי רוב תוכנית הלימודים — ובצדק — מכתיבה מסלול, העובר מדראמה יוונית עתיקה לשקספיר ומולייר, ומשם לאיבסן או צ'כוב ומגיעה לפעמים אפילו לחנוך לוין.

אבל ייאמר לזכות בית־צבי, סמינר הקיבוצים והחוג לתיאטרון של אוניברסיטת תל־אביב, שלעתים מעלים שם מחזות כמעט בלתי־ידועים של מחברים מוכרים או פחות מוכרים, וכך ניתנת לך ההזדמנות לפגוש משהו שמחוץ לשביל הכבוש.

בית־הספר לדראמה של סמינר הקיבוצים מעלה בימים אלה הצגה מעניינת מאת האמריקני אדוארד אולבי, שהכל מכירים את „מי מפחד מווירג'יניה וולף" שלו, אבל רק מעטים ראו אי־פעם את „הגברת מאי־שם", שנכתב ב־1979.

המחזה עוסק בנושא אקטואלי מאוד, למרבה הצער: אשה צעירה עומדת למות מסרטן. בעלה, סם, אינו מסוגל להתמודד עם המצב. חברים באים למסיבה בביתה של ג'ו, שברור לה מה עומד לקרות, ובכל זאת כאילו אינה תופסת זאת. בעלה — המנסה להיות חביב, אבל למעשה הוא חדל אישים — מצליח לעצבן את הכל.

מסיבה עקומה זו, על עליצותה המאולצת, ההתגוססות של משתתפיה, הוויסקי הנשפך בלי הרף לכוסות, הנשיכות המילוליות וההדריות שהיו למין משחק חברתי מסורתי בחבורה זו, מזכירים את מפגש שני זוגות האקדמאים ב„מי מפחד". אבל לקראת סוף החלק הראשון של המחזה חל בו שינוי פתאומי, עם הופעת ה„גברת מדובוק" (עיר אמריקנית שהיא מין „יהופיץ", שם גיאוגרפי לשום־מקום) והגבר המתלווה אליה, שהוא בעל כוח על־אנושי והוא אלים למדי.

הפעם הם נכנסו דרך תריס ונציאני אל הסלון שכולו קוביות שחורות על גבי טפט אפור בהיר, בתפאורה הפשוטה אך האלגנטית מאוד שעיצבו בועז רונטל, דולאן סולטן וענת מסנר (כולם תלמידי שנה ג' המתמחים בבימוי), כנציגים דוגעים ובלתי־מתקבלים על הדעת מעולם אחר.

ולפתע אנחנו באיזור אחר ביצירתו של אולבי, במישור הסמלי הוא משתמש בו, לדוגמה במחזה „עליסה הקטנה".

המוות ברמות אשה, הטוענת שהיא אמה של ג'ו וחברה הגנרדן־ברדן האלים, משרים סביבם שלווה מוזרה, על אף שהם מסעירים את סם בעצם נוכחותם הלא־מוסברת, שהוא חש בה איום, ובצדק.

הפגם המבני העיקרי במחזה הוא שובם למחרת בבוקר, של ידידי הזוג, ללא סיבה סבירה. על „שבר סורי־סורדאני" זה לא הצליחה הבמאית דינה ברזון, להתגבר. אבל היא יצרה אווירה נכונה ומשכנעת דווקא עם הופעת הדמויות מעולם האמת, הבאות לגאול את מייסוריה.

גם בשרטוט הדמויות בתחילת המחזה נעשתה עבודה מצויינת, ועל אף האילוצים שבליהוק במסגרת כיתה שהרכבה הלא־אישי מרדך הטבע, האנשים הללו מאוד מתקבלים על הדעת, לפחות בכל הנוגע לצד החיצוני הפיזי של הדמויות, וזה לא תמיד קל בהצגות של מחלקות לתיאטרון.

הבמאית בחרה בצורת תיאטרון־הזירה, וזו מחייב, בגלל הקירבה הפיזית בין הצופה לשחקנים, שמירה קפדנית על מינון נכון של תנועה וקול, כי לזירה יאה המינימאליזם. רמז גדל לממדי נפנוף ברגל. אחד המבצעים עמדו יפה במבחן זה, אחר „לחצו" יותר מדי.

התרגום (של שרון פרמינגר) מצוין, לא סלנגי מדי אבל מתוספס דיו, כדי להיות אמיתי, והתלבושות שעיצבה ענת מסנר מסוגננות היטב וריאליסטיות כנדרש, ואלו של המוות ובת זוגתו מסוגננים היטב, קצת מעל לריאלי.

זו היתה בהחלט חויה בימתית טובה, ובצער מוזר, מדוע אף תיאטרון עדיין לא גילה את המחזה ה„נשכח" הזה של אולבי. יש להניח שמישהו יגלה אותו עכשיו, בזכות רינה ברזון וסמינר הקיבוצים.

קונצרט ראשון
החמצה
מאת אביבה שלח

תכנית ראשונה בסדרה „מוסיקה אטרנה", בעריכת אריאלה ויואב תלמי, עם אמנים אורחים. התכנית: מוצארט — אדג'ו ורונדו ברה־מז'ור ק. 614 לחליל, אבוב, ויולה, צ'לו וגלאס הרמוניקה (צ'לסטה); שומן — שתי רומנסות אופ. 94 לאבוב ופסנתר; שוברט/מטייקה — רביעייה לחליל, גיטרה, ויולה וצ'לו; היידן — שלישייה מס. 30 ברה־מז'ור לחליל, צ'לו ופסנתר; צ'ייקובסקי — 5 שירים למצו־סופראן ומיתריים (בעיבוד י. תלמי). מוזיאון תל־אביב, 2.1.88.

מוסיקה „אטרנה" — בבחינת המנגינה לעולם נשארת. היא קיימת לא רק ביצירות מוכרות הידועות לכל, אלא גם באלה שאין מרבים להשמיען, בשל הרכבן הבלתי שכיח או בשל סיבה אחרת. הפעם, ביקור במאה הי"ח עם צ'לסטה על תקן גלאס הרמוניקה של עטו של מוצארט, גיטרה ביצירת מלחין כמעט בלתי ידוע, שעובדה על־ידי שוברט ושירים שהלחין צ'ייקובסקי לקול ופסנתר ועובדו לאלט וחמישיית מיתרים.

עד כאן ההבטחה. הביצוע הוא כבר סיפור אחר. היצירה החביבה של מוצארט הוכיחה אמנם הצגת מריונטות נחמדת, אבל מריונטות משום מה, לא היו. גם הרביעייה — כביכול של שוברט לקתה בארכנות יתרה וחוסר עניין שכיסו גם על שילוב הגיטרה באנסמבל. הרומנסות של שומן, יפות באמת, נשמעו מאוד בטרם. שום דבר מעבר לכך, וכזה היה גם תטריו של היידן.

וההחמצה הגיעה לשיא בשירי צ'ייקובסקי לאייג'־קוב אלט קטימתי מיוחד, אך היא בהחלט אינו די. זמרתה סובלת מליקויים חמורים בדיקציה, באינטונציה ובדיוק ואלו חיבלו ביצירה, בנוסף לנגינה המכמעט־שלוח של חלק מכלי המיתר.

מוסיקה
אמריקני־יהודי לניהול מוסיקלי בפולין
מאת יוסי שיפמן

גילברט לוין, מנצח אמריקני־יהודי בן 39 מניו־יורק, החל בימים אלו למלא תפקיד מיוחד וחדש בנוף היחסים הבין־גושי. הוא קיבל את הניהול המוסיקלי של התזמורת הפילהרמונית בקרקוב, פולין.

מינוי זה, מהווה פריצת דרך בכיוון פתיחותו של הגוש המזרחי כלפי אמני „רכש" מן המערב. זוהי הפעם הראשונה בכלל, שמנצח אמריקני זוכה בתפקיד יצוג זה בגוש המזרחי.

מינויו של לוין נעשה בסיועו של המלחין הפולני הנודע, קשישטוף פנדרצקי. השניים נפגשו כשניצחו בסדרת קונצרטים בסינסינטי, לאחר תהליכי היכרות והשתכנעות הדדית, המינוי קורם עור וגידים. את ההזמנה הזו קיבל המינוי עם התערבותו של סגן נשיא ארה"ב, ג'ורג' בוש, בזמן ביקורו בפולין, ככל הידוע, שוחח עם ראש המדינה על המינוי הצפוי, וציין שהוא רואה את זה כצעד חשוב לקידום היחסים בין המדינות. המנהל המוסיקלי, לוין, יהיה אחראי לעיצוב המוסיקלי של התזמורת, ינצח עליה בפולין משך 3 חודשים בשנה, וינצח עליה במהלך סיורים באירופה, ויפאן.

מסביב לעולם
מאת דוד ארן

מנחה ומוחה
בדרן ועדרן טלוויזיה באיטליה מעורר סערות בקופסה צבעונית ■ בתוכניתו, שזוכה לצפיית שיא, הוא מוקיע בין הייתר את החברה הממנת את תוכניתו

באמצע תוכנית בידור מפסיק המגיש את המוזיקה, כדי להוקיע את החברה, הממנת אותה תוכנית, להעליב פוליטיקאים ולקרוא לצופים למחאה המונית...

זהו סיוט, המתגשם מדי מוצאי שבת בתוכנית הבידור „פנטאסטיקו", של הטלוויזיה האיטלקית הממלכתית. פוליטיקאים דרשו להפסיק את התוכנית והמפיקים אף איימו בכך. במלה אחת: סערה ציבורית.

במרכזו אותה סערה עומד הזמר־שחקן אדריאנו צ'לנטאנו, הבדרן הטלוויזיוני בעל המשכורת הגבוהה ביותר באיטליה, שהתנהגותו הבלתי־מקובלת מרתקת את האיטלקים מאז שנות השישים, כאשר הביא להם את הרוק־אנ־רול. בחודשים המועטים מאז קיבל לידו את הנחיית „פנטאסטיקו", הוא הכניס בין השירים והריקודים: האשמות כלפי החברה הממנת את התוכנית, יצרנית גדולה של אבקת סבון, בכך שהיא „רוצחת את האנשים על־ידי זיהום האוויר"; הוקעת המפלגות הפוליטיות האיטלקיות כקליקה אליטיסטית החושבת שהציבור הוא מטומטם; תעמולה נגד האנרגיה האטומית, באומרו שבעוד 20 שנה לא יהיה כדאי עוד להפיק את „פנטאסטיקו" — „משום שרק 28 מאיתנו יישרדו" אחרי המלחמה האטומית...

בהופעתו השניה במחלוקת ביותר — ערב משאל־העם על האנרגיה הגרעינית ותיקון החוקה ב־8 בנובמבר — הקרין את הסרט המזוויע של „גרינפיס" על ציד גורי כלביים, וקרא לצופים לרשום על פתקי ההצבעה: „ציד הוא מנוגד לאהבה"... אך לאחר שהנהלת הטלוויזיה הבהירה לו, שכנראה עבר על החוק, הוא „חזר בו" באומרו: אל תכתבו דבר על הפתק, אך כתבו לנשיא המדינה גלויות ומכתבים כזו הלשון: „גם אני גור כלביים ואינני רוצה שאמי תוכה"...

אדריאנו צ'לנטאנו — ה„שערוריונר" של הטלוויזיה האיטלקית

אגב, הטלוויזיה שידרה אף אזהרות חוזרות ונישנות שפתק אשר בו ייכתבו הדברים הללו ייפסל...

איחר כהרגלו

הטלוויזיה האיטלקית — הנתונה לפיקוח הפרלמנט — כבר אמרה לפטר את צ'לנטאנו, אך לבסוף הסתפקה בהטלת קנס עליו — על הפרת החוזה: 200 מיליוני לירטות (160,000 דולארים, כאשר בעונה אחת ויחידה הוא משתכר פי 15).

ביום ו', לאחר־מכן, הוא איחר — כהרגלו — לחזרה של התוכנית. אנשי ההנהלה של הטלוויזיה הממלכתית משמשים עתה אישית כצנזורים של כתבי־היד שלו. במוצאי שבת התחדשה תוכניתו, כאילו מאומה לא קרה. צ'לנטאנו שר את מיטב שיריו והוסיף שיר הלל לדמוקרטיה, אשר בשום מקום אינה מיטיבה למעול כמו באיטליה.

13 מיליוני איטלקים צפו בתוכנית — 53.77 אחוזים מכלל הצופים. זו צפיית שיא. „פאנטאסטיקו"!

„רויטר" ו„ולטווכה"

טרוריזם תיאטרלי

עשר שנים לאחר שהמשטרה עצרה אותו תוך־כדי חילופי אש, השתחרר כריסטוף ואקרנאגל הגרמני מן הכלא והוא מקווה לשוב אל מקצועו כשחקן.

את מקצועו זה זנח בעבר לטובת פעילות בקבוצת הטרור „סיעת הצבא האדום" הלא היא „כנופיית באדר־מיינהוף".

ואקרנאגל, שהיה בגיל טיפש־עשרה כוכב קולנוע, התנער מן המותחרת הטרוריסטית בהיותו בכלא, וב־7 בנובמבר 1987 היה חבר „באדר־מיינהוף" הראשון שהשתחרר על־יסוד חנינה.

ואקרנאגל — כיום בן־36 — הוא בן למשפחת שחקנים גרמנים, ובראיון, לאחר שיחרורו, אמר: „במבט אחורנית נראה לי, שהצטרפותי לסיעת הצבא האדום לא היתה אלא עוד תפקיד שגילמתי. אולי לא הייתי מסוגל להבחין בין משחק ובין מציאות. למזלי נעצרתי זמן קצר לאחר הצטרפותי למחתרת. לו ניתן לי לפעול במסגרתה זמן רב יותר, ייתכן שהייתי מבצע פשעים חמורים יותר".

ואקרנאגל נעשה כוכב קולנוע בהיותו תלמיד תיכון בן ה־16, כאשר נבחר לשחק תפקיד ראשי בסרטו של יוהאנס שאף „כתובת־קעקע", שזכה בפרס. הוא הוסיף להשתתף בסרטים לאחר שעבר ב־1972 לשטוטגארט וייסד שם, יחד עם סטודנטים שמאלניים אחרים באוניברסיטה, בית־דפוס „קולקטיווי", אשר הדפיס חומר תעמולה במחאה על מלחמת וייטנאם.

חבר מכנופיית „באדר־מיינהוף", שהשתחרר זה עתה מן הכלא, חוזר למקצוע־הקודם — שחקן

ושבאמצעותו בא במגע עם השוליים האנארכיסטים של השמאל — אבו „סיעת הצבא האדום". „החלטנו, שמחובתנו להילחם באלימות על־ידי אלימות", הוא נזכר.

משפט על ניסיון לרצח

ואקרנאגל ניתק את כל קשריו עם משפחתו ועם עולם המשחק ב־1977 והצטרף למחתרת הטרור. במהרה נרדף בקשר לרצח התעשיין, האנס־מארטין שלייר, על־ידי סיעת הצבא האדום. הוא ברח להולנד ושם עלתה המשטרה על עקבותיו שלו ושל חברו גרט שניידר. השניים היו חמושים והתפתח קרב יריות אשר בו נפצעו השניים וכן שלושה שוטרים. שני הטרוריסטים הוסגרו כעבור שנה למערב־גרמניה והועמדו שם למשפט על ניסיון לרצח, חברות באירגון טרור ושימוש בתעודות מזוייפות.

בעדותו לפני בית־המשפט הוקיע ואקרנאגל את מערב־גרמניה כ„מדינה ניאופאשיסטית". הוא ושניידר נידונו ל־15 שנות מאסר. שניהם החרימו את הישיבה, אשר בה הוקרא „גזר הדין הטרוריסטי", כפי שכינוהו.

שלוש שנים לפני שיחרורו פירסם ואקרנאגל בעתון שמאלי מאמר, אשר בו ניער חוצנו מן הטרור: „הניתוק שלי מסיעת הצבא היה תהליך איטי", אמר באותו ראיון — „הגעתי לכלל מסקנה, שהטרור אינו פותר הרבה, ולפעמים אף מחמיר את המצב."

„רויטר"

„טרק גדול" — בן־150
פילוג בקרב ה„שבט הלבן", הרוב בתוך המיעוט הלבן בדרום־אפריקה, לקראת חגיגות ה„טרק הגדול", שהוא מאורע היסטורי מקודש להם

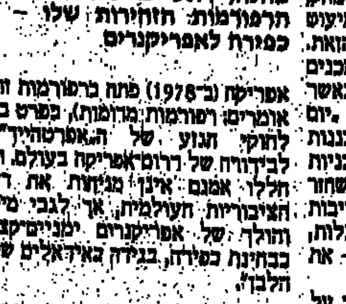
בותה, ראש ממשלת דרום־אפריקה: הרפורמות הזהירות שלו — בבחינת כפירה לאפריקנרים

שלושת מיליוני „האפריקנרים הלבנים, צאצאי המתיישבים ההולנדיים של דרום־אפריקה נקלעים לביצה פוליטית בקשר למאורע המקודש ביותר בתולדותיהם: הטרק הגדול.

בעוד שנה ימלאו 150 שנים ל„טרק הגדול", אודיסיאה אשר בה נדדו כ־6,000 אפריקנים בעגלות רתומות לשוורים מאיזור הכף צפונה־מזרחה, כדי להימלט מן השלטון הבריטי.

חשיבות הטרק טבועה לבל תימחק, בזהות של ה„אפריקנרים", הרוב בתוך המיעוט הלבן בדרום־אפריקה, השולט בארץ הזאת. ואולם אנשי „השבט הלבן" — כפי שמכנים לעתים את האפריקנרים — חלוקים באשר לתוכניות המסורות כיצד לציין את „יום הולדת" בעוד שנה. קבוצות יריבות מתכננות אירועי זיכרון נפרדים, ייתכן שעל התוכניות של מפלגת הרוב בין האפריקנרים לשחזר את „הטרק הגדול", יעיבו הקבוצות היריבות כאירגון פארודיה על ההצגה הזאת של עגלות, אשר יחצו — כמו לפני 150 שנים — את ה„ולד" דרום־אפריקני.

אך הוויכוח כלל איננו מצחיק. מדובר על אחד מהסימפטומים הרבים לפילוג העמוק בין האפריקנרים לבין עצמם, שהתגלע בשנים האחרונות.

מאז נעשה פ.ו. בותה ראש ממשלת דרום־אפריקה (ב־1978) פתח ברפורמות זהירות (יש אומרים: רפורמות מדומות), בפרט בכל הנוגע לחוקי הגזע של ה„אפרטהייד" שגרמו לבידודה של דרום־אפריקה בעולם. הרפורמות הללו אמנם אינן מניחות את דעתה של הציבוריות העולמית, אך לגבי מיספר גדל והולך של אפריקנרים „ימניים־קיצוניים" הן בבחינת כפירה, בגידה באידיאלים של „השבט הלבן".

גישה זו מצאה את ביטויה המעשי ב־1982, עם היווסדה של „המפלגה השמרנית", שהתנגדה להקמת בית־פרלמנט להודים ול„צבעוניים" מעורבי הגזע, בבחירות במאי השנה הפגינה המפלגה הזאת את כוחה, כשבזכותה 25 אחוזים מכלל הקולות (הלבנים, כמובן). השנה אף פרש מיעוט מן הכנסיה הרפורמית ההולנדית של דרום־אפריקה, משום שהכנסיה הזאת מיתנה את דביקותה באפרטהייד.

חילוקי הדעות של קבוצות ימניות־קיצוניות, אשר עליהן נמנית גם „תנועת ההתנגדות של אפריקנרים" הניאו־פאשיסטית, שסמלה דומה לצלב הקרס.

בשבועות האחרונים גברה מלחמת המלים. שר החינוך, איש המפלגה הלאומית, פ.ו. קלרק, פנה אל מנהיג המפלגה השמרנית, אנדריס טרויניכט (שאף הוא היה בעבר חבר ממשלה), כדי שיכריז על שביתת נשק למען אחדות האפריקנרים. אך טרויניכט דחה את הצעת השלום באומרו, כי אי־אפשר לצפות ממנו ומתומכיו שיציינו את מועד ה„טרק הגדול" יחד עם אנשים, ההורסים מה שחלוצים לחמו למענו.

„קיום חגיגות נפרדות של ה„טרק הגדול" יעמיק עוד יותר את הפילוג בקרב האפריקנרים", קבל לאחרונה עתון פרו־ממשלתי ביוהאנסבורג. „היחידים שירוויחו מכך יהיו אנשי הקונגרס האפריקני הלאומי, הלבנים בדרום־אפריקה זורעים במו־ידיהם את זרע מפלתם".

„רויטר"

מדיניות וחברה
קללת המילאט
מאת עוזי אורנן

במשטר התורכי הישן של המאה התשע־עשרה הכיר החוק ב„מילאטים", היינו בקבוצות אתניות־דתיות נבדלות ומופרשות זו מזו. ראש המילאט היה המנהיג הדתי, ארכיבישוף או חכם באשי, והוא היה האחראי לניהול ענייני האישות, האישיים והמשפחתיים, של בני המילאט המפוזרים בכל רחבי הממלכה.

מילאט אינו „לאום". מה שעיקר בשביל המילאט — המוצא והדת — בקליפת השום בעיני הלאום. הוא אינו שם לב כלל למוצא, לעדה או לדת. „לאום" פירושו כלל אזרחי המדינה היושבים על הטריטוריה הריבונית ואחת היא מה דתם, מוצאם הביולוגי, משפחתם, עדתם או אפילו שפתם. הלאום מתיר אמנם לבני־אזרחיו להשתייך ל„מילאט" כמבע לגיטימי לאמונה דתית או למסורת עדתית או משפחתית, אבל זאת בהגבלות חמורות: ● אין הוא כופה על האזרחים השתייכות כזאת (כשם שהיא נכפתה בימי התורכים), אלא מניח זאת לרצונם החופשי. ● יתר על כן, ההשתייכות למילאט אין לה כל אחיזה בחוק, והיא אינה מקנה לחברי המילאט שום זכות יתר או חובת יתר בחברה הלאומית. ● וכמובן, חוקים ותקנות לעולם לא ייקבעו על־פי אינטרסים בלבדיים של מילאט אחד.

חוק המדינה, החוק הלאומי, תובע נאמנות לאומית — למדינה — מעל כל נאמנות למילאט. ההתחייבויות האישיות למילאט לא יוכלו כלל להתערב בחובות האזרחים, ובהם גם חברי המילאט, כלפי הלאום.

כל המדינות, שקמו בחבלי הארץ שהיו תחת המשטר התורכי הישן, ביטלו את משטר המילאטים. גם תורכיה החדשה עצמה ביטלה משטר זה. התפיסה המילאטית היא בלתי דמוקרטית, כרוכה בהדבקת תווי מוצא וגזע על האזרחים, בכפיה דתית ובאפליה, ואלה אינן נסבלות בעולם המודרני. רק שתי מדינות, שקמו בחבל עולם זה, מוסיפות לדבוק במשטר המילאטים: לבנון — וישראל. כאן לא די להיות „לבנוני" או „ישראלי": השלטונות יודיעו לך שאתה „שייך" לאחד המילאטים.

בלבנון היה המילאט המרוני הכוח המרכזי שנים רבות. לפני כ־120 שנה היה רוב הר הלבנון מיושב בבני־המילאט המרוני השולט, בייחוד לאחר המלחמה שפרצה ביניהם ובין ה„ג'ונבלטים", כשרבים מן האחרונים נמלטו מהר הלבנון אל המרחבים הפתוחים של החורן ושל מה שנקרא מאז „הר הדרוזים" (מעניין שאיש לא תבע אז להחזיר את הפליטים). לאחר זמן נהפך הגלגל והמילאט המרוני איבד מכוחו העריץ. אז נקבע „הסדר פנימי" של השלטון, ומשרות קבועות בממשל הלבנוני הוקצו לבני מילאטים שונים „לנצח". גם הסדר זה התמוטט, כמו כל מיני „סטטוס־קוו", ו„צבא ההגנה ללבנון" נהפך למעשה למיליציה מרונית, אחת מני רבות שקמו על־פני האדמה האומללה הזאת.

המשטר המילאטי בישראל ניכר גם הוא: כאמור, החוקים והתקנות מחלקים את הישראלים למילאטים. יש מגורים נפרדים לבני־מילאטים שונים, גם אם מרשים פה ושם לאיזו „מובלעת" להתקיים: ערבי לא יוכל לקנות דירה בשיכון „רסקו", ונסיונו לעבור לרובע היהודי בירושלים או לתל־אביב יושם לאל בדרך זו או זו: אין חוק כללי לאזרחים, בני־הלאום, שיאפשר להם נישואים וגירושים בלי להזדקק לשירותי המילאט; יום המנוחה השבועי של האזרח כפוי עליו על־פי המילאט שהוא „שייך" אליו.

הכרזות ועד ראשי המועצות הערביות על הזדהות „עם אחיהם מעבר לגבול" היא פועל יוצא ממשטר המילאטים הישראלי. הרי לאזרחים הערבים בישראל משננים בלי הרף בדיבור ובמעשה שאין הם סתם „ישראלים". לא כך: הם בני מילאט נפרד מן המילאט היהודי. הם „בני מיעוטים". הם לא יגוייסו לצבא הלאומי הישראלי, כדי „שלא יילחמו נגד אחיהם"; עליהם ללמוד במוסדות חינוך נפרדים, „כדי להחזיק במורשת אבותיהם"; אדמות המינהל אינן נמסרות להם, אלא רק באיזורים שיוחדו ל„לא יהודים"; לא יורשה בן המילאט הערבי לגור ב„שכונה יהודית", אלא אם כן יש „מובלעת ערבית", מעין גיטו, בגבולות יישוב יהודי.

„מן „הערבים בישראל" תובע משטר המילאטים הישראלי להזדהות בכל עניין מהותי עם „אחיהם שמעבר לקו הירוק", הלא הם אחיהם בכל תחומי „העולם הערבי". האם יש מקום להתפלא על שלאחר ארבעים שנות היבדלות חריפה והטפה מתמדת בנוסח „לא לנו ולכם לבנות בית" הבינו סוף סוף את „הרמז הדק" והכריזו על נאמנותם ל„אחיהם שמעבר לגבול"? (ההתפרעויות המעטות לא הן העיקר).

המדהים ביותר הוא שגם הציבור הנאור בישראל, הקורא לעצמו „דמוקרטי", „מתקדם", „סוציאליסטי" או „ליברלי" הטוען „יש גבול" ורוצה „שלום עכשיו" — גם הוא משלים עם המשטר המילאטי כמישטר הרצוי של ישראל, ויהיו גבולותיה אשר יהיו. הוא איננו מערער על החלוקה המפלה של הישראלים ל„מיגזרים", גם לא על חוקי ההפליה המרובים. התביעה, לא לספח את השטחים שהועמדו תחת שלטון ישראל לאחר נצחונה במלחמת יוני 1967, אלא להחזיק בהם „באופן זמני", היתה תביעתו של ציבור נאור זה. הוא לא העלה כלל הצעה לפתרון אחר, משוש יותרו להקים מדינה שבה התושבים אינם מפורדים מגבוה למילאטים מתחרים ועויינים, אלא שבה המיגוון באוכלוסיה מבחינת התרבות, הדת, השפה והמסורת — אינו נוגע לשלטונות ואינו מונע ניהול תקין ולא אנואיסטי של מערכותיו, שבה חלוקת כספי הציבור אינה נעשית בעושק כלפי האזרחים שאינם נמנים עם המילאט היהודי המיוחס.

מתברר שהעמדה היסודית של מה שקרוי בארץ „שמאל" — הרצון „לחיות לחוד" — דומה למדי לעמדת ה„ימין", והם שונים זה מזה בעיקר בשאלות טקטיות: איך להגיע לידי „חיים לחוד". כדאי להזכיר לציבור נאור זה כי המילה „לחוד" באפריקנרית מתורגמת בסך־הכל ל„אפרטהייד".

למזלנו, המבנה העקרוני של מדינת ישראל אחר הוא. למרות ההכרזות על „ישראל — מדינה יהודית", ישראל היא באופן חוקי ומהותי — מדינה ישראלית וזוהי מדינה ריבונית הנשלטת על־ידי תושביה הישראלים בלבד. הם הקובעים את חוקיה, וכל אזרחיה — בלי הבדל מוצא ודת — משתתפים בשלטון הישראלי הריבוני, בראש וראשונה על־ידי בחירת נציגיהם למוסד המחוקק. לעומת זאת, יהודי שאינו ישראלי איננו שותף במעשה השלטון.

עקרונית מבטיחים מגילת העצמאות מיספר חוקים, שוויון וזכויות גמור לכל בני הלאום הישראלי, ואחת היא מה דתם ומה עדתם. מכאן שיש לנו: הישראלים, בסיס עקרוני, חוקי ומשפטי, להקים לנו מישטר דמוקרטי אמיתי, שלא יעניק זכויות יתר לבני־מילאט אחד וימנע זכויות מבני־מילאט אחר. הוא לא יתקע באוזני „בני המיעוטים" שבעצם הם אינם רצויים בארצם, ו„צריכים להזדהות" עם כוחות חיצוניים המבקשים להצמיתנו. זאת על אף העובדה שנבחרי העם עד כה העדיפו לחוקק חוקים ולתקן תקנות שבהם מוענקות זכויות יתר לבני־המילאט היהודי, כגון הזכות ליהודי מחו"ל להתאזרח ולהיבחר לכנסת עם בואו לכאן, בלי ללמוד את שפתנו ובלי להישבע אמונים למדינתנו — הלא כך „זכינו" בפלאטו־שרון ומאיר כהנא!

נבחרי העם אף מסרו למנהיגי המילאט את מה שהיה מסור להם בימי התורכים: שליטה בנישואים ובגירושים. את חוקי ההפליה יש לבטל, וכיסוד למדינה יש להעמיד את הבסיס הלאומי הישראלי. אם את זאת לא נעשה, לעולם לא נשיג שלום, ומלחמת תמיד של מיליציות מילאטיות זו בזו נכונה לנו „לנצח". משטר של מילאטים אינו יכול להחזיק מעמד.

(סוף מעמוד 6)

„הם לא צריכים מקלחות"

היה צורך במיבוש דרך לטיפול. אבל בהתקנת מקלחות, כנדרש לבני מקומות לינה מוסדרים, תהיה לגיטימציה למעשה בלתי־חוקי ולמצב שהוא בלאו־הכי בלתי־נסבל".

כשאנו מנסים לצמצם את היקף הנושא למקלחות בשוק הסיטונאי בלבד, ושואלים את דובר העירייה אם אין אפשרות לדרוש כתנאי להפעלת המקום התקנתן של מקלחות, משיב בני כהן שהתנאים הסניטאריים למקום עבודה כזה כוללים מספר מסוים של מתי שימוש ציבוריים, אבל לא מקלחות. שהרי לא מדובר במקום שהייה או לינה. „לדעתנו, הבעיה האמיתית היא שלא הממשלה ולא כל גורם אחר נתנו את דעתם על כך שכ־30 אלף ערבים מהשטחים לנים בתל־אביב והסביבה בצורה לא מוסדרת, לרוב לא חוקית, ובתנאים בלתי־אנושיים. יחד עם זאת, העירייה לא תציב בעיות לגורם פרטי או ציבורי שיוזום הקמת מקלחות בשטח השוק הסיטונאי".

●●●

מקלחות בשוק הסיטונאי כמשל. המעסיקים הישירים לא יתקינו אותן ביוזמתם. ההסתדרות לא מוצאת כלים ומוכנות ללחוץ עליהם. והעירייה כבעלים (וכגורם) מסקת, מודעת לבעיה אך רואה את פתרונה רק במסגרת ארצית. בינתיים, פועלי השוק יוסיפו להגיע במוצאי־שבת לעבודה, נקיים ומגולחים למשעי, ויהפכו במשך שבוע השהייה המותרתית — לכאורה — בשוק הסיטונאי, ל„ערבים מלוכלכים".

לא 30 דקות מכפר־סבא, אלא דקה אחת ממוזיאון תל־אביב, מ„הבימה" ומהקריה.

אליצור נתניה קבעה: גמר ראשון ללא תל־אביב

בנצחון 90:91 הדיחה אליצור נתניה את הנציגה האחרונה מאזור המרכז – הפועל תל־אביב * גיבור הנצחון יואב קדמן, לשעבר מכבי תל־אביב * לינטון טאונס קלע 38 נקודות שלא הספיקו

אליצור נתניה — הפועל תל־אביב 90:91 (53:50)

מאת יצחק ויסהוף

יואב קדמן, בעבר כדורסלן מכבי תל־אביב, נקם אמש את נקמת חבריו מהעבר כאשר העביר את קבוצתו אליצור נתניה לנצחון 90:91 על הפועל תל־אביב במשחק מרתק בשלב רבע גמר גביע המדינה. אליצור נתניה תשחק בשלב חצי גמר גביע המדינה מול המנצחת במשחק הערב בין הפועל ירושלים למכבי נתניה.

קדמן נכנס למשחק בדקה ה־16 במקום אור גורן שצבר עד לדקה זו 3 עבירות. מדקה זו ועד לסיום נותר קדמן על המגרש וגורן ישב על הספסל. יכולתו המצויינת של קדמן בניהול משחק אליצור, בתוספת שמירה מעולה שלו, על ג'ונתן דלזל מתל־אביב, שקלע במחצית הראשונה 15 ובשניה רק שתיים, הפכהו לאיש מספר 1 במשטה. קדמן לא היה בודד במערכה. קארל נברסון עם 19 נקודות ומשחק אחראי עשוהו למספר 2. אולם גם לחוזה וייטמן ולפיל לוקהאת ששיחק מצוע אך לחם כארי (15 כדורים חוזרים) היה מה לומר. טרי פייר וסטיב מלוביק במחצית השניה השלימו יחידה לוחמת מעולה.

הפועל ת"א, לבד מלינטון טאונס המצויין, לא הזכירה את אותה קבוצה לוחמת ומעולה שהדיחה את מכבי ת"א. טאונס קלע 38 נקודות, אך היה כמעט לבדו. לאוואן מרסר כאילו לא היה במשחק. מרסר אמנם סבל מחוסר הספקת כדורים מתחת לסל, אך גם כך תפוקתו היתה מעטה. רק 8 נקודות וחמישה כדורים חוזרים. קארל איימוס השתפר ביכולת הקליעה (10 נקודות) אך בהגנה נכנע לענקי נתניה (6 כדורים חוזרים בלבד). לאסוף היה חלש וזלוטיקמן המחליף לא היה מרוכז. עמוס פרישמן סבל מהחטאות רבות (3 מ־12) עובדה שסייעה לאליצור לצאת בעיקר בסיום להתקפות מתפרצות רבות. דלזל היה מצויין במחצית הראשונה אך העבירות שצבר היו לו לרועץ. לטאונס נרשמו בדקה ה־4 25 עבירות ולדלזל 4 עבירות בדקה ה־27.

עד לדקה ה־14 התנהל משחק שקול — 34:35 לאליצור. הפועל ת"א הצליחה ליצור יתרון משמעותי מבחינתה — 43:51 (19) אך התעלות של נברסון ולוקהאת לקראת סיום המחצית צימקה ל־53:50.

בדקה ה־26 הוליכה עוד הפועל ת"א ביתרון בן 7 נקודות 61:68. שוב מהפך בזכות קדמן, נברסון, לוקהאת וויטמן שהוליכו 10:75 74 דקות לסיום. הפועל ת"א הפכה שוב והוליכה 75:78 (11) ומכאן ועד לסיום לא שמטה אליצור את יתרונה. 80:83, 81:85 (135) 50 שניות לסיום הוליכו המקומיים 87:89, נברסון קלע סל 87:91. כשנותרו 10 שניות לסיום קלע טאונס סל של 3 נקודות — 91:90, אך קדמן הצליח להעביר את השניות האחרונות שהקפיצו את חבריו אל על ואת המאמן צבי שרף לכפתי האוהדים.

שפטו ראובן וירובניק ואברהם זגול לעיני 1200 צופים באולם ישורון בנתניה.

● קלעו לאליצור נתניה: נברסון 19, ויטמן 18, לוקהאת 16, קדמן 13, גורן 13, מלוביק 8 ופייר 4.

● קלעו להפועל ת"א: טאונס 38, דלזל 17, פרישמן 11, איימוס 10, מרסר 8, זלוטיקמן 4 ולאסוף 2.

היסטוריה!

מאת ישראל פז

לראשונה מאז החלו משחקי גביע המדינה ב־1956 לא היה מצב כזה. גמר גביע — ויותר מזה חצי גמר — ללא נציגה תל־אביבית.

אנוש בנתניה נרשמה היסטוריה כאשר אליצור נתניה הדיחה את הפועל תל־אביב, השריד האחרון של המטרופולין מהגביע.

רק פעם לא זכתה קבוצה תל־אביבית בגביע המדינה. היה זה ב־1976 כאשר הפועל גבת/יגור ניצחה בגמר את הפועל תל־אביב — 90: 76 ובשלב מוקדם גם את מכבי ת"א — 66:69.

הקבוצות התל־אביביות שלטו ברמה בגביע המדינה. מכבי ת"א זכתה בו 23 פעם והפועל ת"א — 3.

כל הניסיונות של הקבוצות השונות, ובעיקר הפועל רמת־גן, בין השנים 79־84 וחמש פעמים בגמר) לקחת את הגביע מתל־אביב לא נשאו פרי.

תל־אביב הגדולה נותרת עירומה. אף אחת מנציגותיה לא תופיע בחצי הגמר בהיכל הספורט ביד אליהו ותותיר את הזירה לאחרות. מי חשב שזה יכול לקרות? אולם זה יופיו של הגביע שיש בו הפתעות — והפתעות גדולות.

כמעט פיצוץ

מאת יצחק ויסהוף

דקה ו־31 שניות לסיום המחצית כמעט ופוצץ אמש המשחק בנתניה. ברקה זו פגע חוזה וייטמן בג'ונתן דלזל. דני קורן, יו"ר מחלקת הכדורסל של הפועל תל־אביב, קפץ לעברו של צבי שרף מאמן אליצור.

קורן: "תן הוראה לשחקן המטומטם שלך להרגע. הוא יכול לפצוע לי שחקן."

שרף: "אתה אל תתן לי הוראות".

קורן זרק את חולצת האימונית לעברו של שרף.

שרף: "תלך מפה יה אפס".

השניים זינקו אחד לעבר השני ורק השחקנים משתי הקבוצות הצליחו להפריד בין הניצים.

חיים זלוטיקמן מהפועל תל־אביב קולע לסל אליצור נתניה, חרף נסיון החסימה של סטיב מאלוביק. בסיום צהל מאלוביק בזכות הנצחון 90:91. (צילום: מאיר פרטוש)

שרף: לא להרים את האף

"נקודת המפתח היתה משחק ההגנה שלנו. 36 הכדורים החוזרים שקלטנו לעומת 18 של הפועל ת"א הם שהכריעו את גורל המשחק. בסך הכל בגלל מספר שגיאות לא גמרנו את המשחק בהפרש גדול יותר. עכשיו אסור לנו להרים את האף כמו שהפועל הרימה לאחר הנצחון על מכבי", כך אמר צבי שרף מאמן אליצור נתניה אמש מאושר מהנצחון ומיטולת בחוריו.

"היה משחק טוב של שתי הקבוצות. היתה מלחמה, אליצור קלעה נקודה אחת יותר וניצחה. באופן כללי יש לי הרגשה של החמצה. לא רוצה להגיד האם הבעיות הכספיות המלוות את הקבוצה השפיעו" אמר משה וינקרנץ מאמן הפועל ת"א שאוכזב ממשחק קבוצתו.

גיבור הנצחון יואב קדמן ב־סיום על כתפי האוהדים. (צילום: מאיר פרטוש)

הערב — שני משחקים נוספים בירושלים ובחיפה

שני המשחקים האחרונים בשלב רבע־הגמר בגביע־המדינה בכדורסל יערכו הערב ב־8. אחריהם יקבעו ארבע הקבוצות שיתמודדו בחצי־הגמר ב־22 בפברואר בהיכל־הספורט ביד אליהו.

המשחק המעניין בין השניים ייערך בהיכל־הספורט ברוממה, בו תנסה אליצור נוה־דוד רמלה, עם ארל ויליאמס, להפתיע את מכבי חיפה. החיפנים, באולמם, מועמדים לנצחון. במחזורי הליגה האחרונים השתפרו לאחר פתיחה כושלת. אליצור רמלה תשחק בשאפתנות רבה, אבל ספק אם כוחה יספיק לה במשחק החוץ הקשה.

המשחק השני יהיה הערב בירושלים בין שתי קבוצות תחתית בליגה הלאומית: הפועל ירושלים תזכה, קרוב לוודאי, בכרטיס לחצי־הגמר מול מכבי נתניה, שכבר הרימה־ידיים ושלחה הביתה את כוכביה האמריקנים.

אברטון־נוטינגהאם 0:1

● ליגה אנגלית

האלופה אברטון ניצחה במשחק השלמה בליגה האנגלית את נוטינגהאם 0:1 ובכך שיפרה את מקומה בטבלה. אברטון עלתה למקום החמישי מן המקום השביעי, כשהיא מקדימה בהפרש שערים את וימבלדון וקווינס פארק ריינג'רס. לכ"א 40 נקודות.

פורטסמות ניצחה במשחק חוץ את סאותהמפטון 0:2 ועלתה מן המקום ה־20 למקום ה־19, כשהיא מקדימה את אוקספורד ומפגרת בהפרש שערים אחרי נוריץ', דרבי וקובנטרי. לכ"א 24 נקודות.

עוז: עוד יבואו תוצאות

"נתנו למכבי תל־אביב הרבה יותר מאשר אותם אוהדים צרחנים. ניסיתי להבין אותם אבל לא הצלחתי" אמר אתמול מנהל קבוצת הכדורגל של מכבי תל־אביב, ירון עוז.

עוז שוחח אתמול עם גיורא שפיגל, דרור בר־נור ומיקו בלו והצוות המקצועי החליט להמשיך להעניק אשראי לאותם שחקנים. "עוד יבואו תוצאות" אמר עוז.

להרכב הקבוצה בשבת עשוי לשוב החלוץ אלי דריקס ואפשר שהותיקים בני טבק ומשה גריאני ישולבו בהרכב הפותח.

מילאן — נאפולי 1:4

● ליגות באירופה

קבוצת הכדורגל מילאן הנחילה את ההפסד הראשון העונה לאלופה נאפולי בשיעור 1:4, במחזור ה־13 בליגה האיטלקית בכדורגל, שנערך באיצטדיון סאן סירו במילאנו.

גבור הנצחון היה ההולנדי רוד חוליט, שהוכתר בשבוע שעבר כ"כדורגלן השנה" באירופה. הוא "בישל" את שער המשווה בדקה ה־20 לאנג'לו קולומבו, לאחר שנאפולי הוליכה משערו של הברזילאי קאריקה בדקה העשירית, כששחקני מילאן טענו לנבדל.

בדקה ה־24 היקנה אנטוניו וירדיס "מלך השערים" בעונה שעברה את היתרון הראשון, כאשר חלף בכידרור על שני שחקני הגנה.

הקפטן, הארגנטיני דייגו ארמנדו מאראדונה, שהגיע למילאנו בשבת לאחר חופשת החגים בבואנוס איירס, היה צל של עצמו.

חוליט, שניצח על הקונצרט בצורה מרשימה, כבש את שער השלישי בדקה ה־60 והקיצוני הבין לאומי, רוברטו דונאדוני השלים את הרביעייה בדקה ה־77.

מילאן חזרה למקום השני בטבלה, לאחר שהורדה למקום הרביעי בעקבות החזיז שנזרק במשחק הנצחון על רומא (0:1), שהפך למעשה להפסד.

לנאפולי בראש הטבלה 21 נקודות, לפני מילאן וסמפדוריה — 18 כ"א.

סמפדוריה סיימה בתיקו 1:1 עם אינטר מילאנו.

רומא ירדה למקום הרביעי, בעקבות הפסדה 1:0 לפורנטינה. את שער הנצחון הבקיע רוברטו באג'ו בן ה־20.

הדרבי בטורינו בין קבוצות טורינו ויובנטוס, נסתיים בתיקו 2:2 כשהוולשי איאן ראש בן ה־26, כבש סוף סוף שער מאז ה־1 בנובמבר, בדקה ה־43. את השער הראשון הבקיע אלסיו אנג'לו בדקה ה־58. לטורינו מאסיו קריפה וטוליו גריטי.

יובנטוס מדורגת חמישית עם 14 נקודות, אחרי רומא 17.

תוצאות נוספות: אבלינו — אסקולי 1:1, צ'סנה — פיזה 1:1, פסקארה—קומו 0:2, ורונה — אמפולי 0:1.

אולימפיאקוס — אריס 1:2

קבוצת אולימפיאקוס פיראוס, ניצחה בסאלוניקי את אריס 1:2 במחזור ה־13 בליגה היוונית בכדורגל.

אולימפיאקוס מדורגת עשירית בטבלה עם 10 נקודות, בעוד שאריס מדורגת שביעית עם 14 נקודות אחרי פאנאתינייקוס אתונה (אותו מספר נקודות), שנפרדה בתיקו 1:1 מדרבי אתונאי מא.א.ק. המדורגת רביעית (17).

בראש צועדת לאריסה עם 22 נקודות לאחר תיקו אפס עם אתניקוס. אחריה בדירוג עם 21 נקודות קבוצת אופי מהאי כרתים, שניצחה את הראקלוס 2:3.

אחרי 20 משחקי ליגה נוצחה נאפולי וכוכבה מארדונה. בסיום נאות מארדונה (מספר 10) לבקשות הצלמים והתחבק עם גבור המשחק רנד חוליט. (תצלום: אי. פי.)

במעלה אדומים ניצחו הצהובים את מכבי רמת־גן 97:107

מאת איתן אייל

בחנוכת אולם הכדורסל במעלה אדומים גברה מכבי תל־אביב על מכבי רמת־גן 97:107 לאחר 47:52 במחצית.

קבוצת מכבי רמת־גן הופיעה ללא אמיר כינו הפצוע וליאור אורדיטי אשר השתתף במשחק כדורסל במסגרת צבאית.

מכבי תל־אביב, שהופיעה ללא ווילי סימס, הציגה משחק בינוני כאשר את הטון נותנים קווין מגי, דורון ג'מצ' ומיקי ברקוביץ, תוך משחק הגנה מרושל. במכבי רמת־גן, בה היו עליות וירידות, נתנו את הטון קילינג וסטן מאיו.

האולם נחנך על ידי דוד לוי, שר השיכון וסגן ראש הממשלה אשר אמר שאולם זה הוא תחילת הדרך במעלה אדומים. כמו כן הופיעו ילדי המקום בריקוד־עם ובמופע קארטה.

● קלעו למכבי רמת־גן: מאיו 36, קילינג 30, נאמן 15, רכליס 14 ושוורצמן 2.

● קלעו למכבי תל־אביב: מגי 30, ג'מצ' 23, ברקוביץ 18, באולו 12, דניאל 7, קורנליוס 6, ליפין 5, כהן 4 וארואסטי 2.

מגי שלט ללא עוררין מתחת לסלים, כאשר קלט 18 ריבאונדים. שפטו טור וורניק ומשה משיגודה, לעיני 900 צופים.

חולון — שביעית בטורניר בהולנד

מאת יצחק אבידור, מיוחד ל"על המשמר"

קבוצת הכדורסל של הפועל חולון סיימה אתמול את טורניר חג המולד בהארלם שבהולנד במקום השביעי לאחר נצחון 73:92 על הקבוצה ההולנדית מיניוור המסוקמת שלישית בליגה ההולנדית.

במחצית הוליכו ההולנדים 48:52, אולם משחק טוב של קני אורנג' שקלע 28 נקודות, רייזי בורמור 26 וג'יימס טורי 20 היקנו את הנצחון לחולון.

למיניוור הירבו לקלוע ויליאמס 22, קיסס 16 וקראהרטווט 10.

בבכורה זכתה נבחרת קנדה (חובבים) שניצחה את רד־בוס 77:88.

דנבר — דטרויט 142:151

בליגת האנ.בי.איי. הושגה תוצאה גבוהה, כאשר נבחר נאגטס גברה על דטרויט פיסטונס 142:151.

תוצאות נוספות: בוסטון סלטיקס — גולדן סטייט 110:115 (בירד קלע 41 נקודות וקלט 10 כדורים חוזרים). סיאטל־פילדלפיה 116:114. קליבלנד־פיניקס 107:120. יוסטון רוקטס — וושינגטון בולטס 100:111. שיקאגו בולס — ניו ג'רסי נטס 93:116. אינדיאנה — מילווקי באקס 77:99. דאלאס — סאן אנטוניו 109:116. סאקראמנטו — יוסה 105:107.

רציתי לשחק בישראל

מאת יצחק אבידור, מיוחד ל"על המשמר"

אריק חרטס, המגן הבלגי של הקבוצה ההולנדית ט.אס.ו איינדהובן אמר אמש בראיון טלוויזיה בהולנד שהוא מאוכזב מאד מחוייבות שלא יוכל לשחק בישראל במשחק ב־19 בחודש בין נבחרת בלגיה לישראל.

חרטס לא הוזמן למשחק בארץ וטען בראיון: "אני בכושר מצויין. אני מופתע שלא הוזמנתי. רציתי לשחק בישראל".

2.2 מיליון

במשרדי הטוטו בתל־אביב נערכים לקליטת שיא של טפסים לאחר שהפרס הראשון המריא השבוע למינימום חסר תקדים של 2.2 מיליון שקלים. הפרס הענק התאפשר לאחר שאיש לא ניחש את כל 14 התוצאות הנכונות של משחקי הליגה בשבת האחרונה, שחלקם נסתיימו בהפתעות. גם סך כל הפרסים השבוע בטוטו הגיע לשיעור שיא של מינימום 4.2 מיליון שקלים.

73 משתתפים ניחשו 13 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל כ־4,175 שקלים.

1,260 משתתפים ניחשו 12 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל כ־241 שקלים.

12,884 משתתפים ניחשו 11 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל כ־23 שקלים.

81,257 משתתפים ניחשו 10 תוצאות נכונות, וכל אחד מהם יקבל כ־3.45 שקלים.

ההכנסה במחזור 18/88 היתה: 4,867,513.65 שקלים ולפרסים הופרשו 2,126,613.44 שקלים.

המינימום המובטח לפרס הראשון: 2,20,000 שקלים ולכלל הפרסים 4,200,000 שקלים. הסכומים כוללים את ההעברה.

מטה אשר מהארצית לחצי־גמר גביע הכדורעף

מאת אבנר מילמן

קבוצת הפועל מטה־אשר ב' (לשעבר: געמן) מהליגה הארצית עלתה שלשום לשלב חצי־הגמר בגביע־המדינה לנשים בכדורעף כשהכניעה באולמה תוך 40 דקות את אליצור יבנה 0:3 — (3:15, 4:15, 2:15).

אלחס נאגר, רונית כרמלי ועדי עמיר הצטיינו במטה אשר. שפט יוסוף נג'יב.

מחזיקת הגביע, הפועל בת־ים, בניצחונה של ענת הרשקו, לא התקשתה להכניע במסילות את הפועל בקעת בית־שאן — 0:3 (11:15, 8:15, 7:15). שפט יותם פינשטיין.

במאבק מרתק בכפר־סבא גברה הפועל כפר־סבא על אס"א באר־שבע — 1:3 (12:15, 15:13, 14:16, 4:15). המשחק נמשך 90 דקות. בכפר־סבא הצטיינו: רותי מירון וסיגל אנקרי. בבאר־שבע: דפנה אביגור. שפט נתי הר.

במשחק מעניין אחר ניצחה קרית־חיים, בקרית־אתא, את הפועל איחוד עירון — 1:3 (15:13, 10:15, 10:15, 7:15). שפט אברהם שיצר.

במשחקי חצי־הגמר ב־6 בטבריאר ישחקו: הפועל מטה אשר ב' — קרית־חיים; הפועל בת־ים — הפועל כפר־סבא.

כדורגלן רומני ערק למערב

מאת ש. בן־גבריאל

הכדורגלן הרומני הבינ־לאומי יוהאן קרמר בן ה־25, שהגיע בתייר למערב־גרמניה החליט להישאר בה. הוא ניצל את אשרת התייר שקיבל ב־20 בדצמבר, בבואו למערב־גרמניה עם רכבו.

קרמר נולד בעיר בראשוב, שבה מיעוט גרמני. בשנה האחרונה כיכב במדי האלופה סטיאווה בוקארשט.

הוא נימק צעדו, על הפיקוח מצד אנשי בטחון המדינה על הכדורגלנים הרומנים ואף התלונן על העלבונות שספג בהיותו ממוצא גרמני.

קרמר כבר הגיש את בקשתו להצטרף לשורות קבוצת נירנברג מהליגה הראשונה, אך יהיה עליו להמתין שנה לפי תקנון ההתאחדות, כדי שיוכל להופיע בה.

טלוויזיה

08.00 עד כאן – חדשות קול ישראל. 08.05 שעת כושר. 08.15 אורחות – ז"ס – מה ואת אומרת – בג"צ. 08.40 ראשית קריאה – כלי סורות – שווא 3. 09.00 אנגלית ה'. 09.20 חשבון פשוט ד' – המכונה העשרוני וכו' 10.10 אנגלית ז'. 10.30 רגע עם דודלי – בואו נדבר וכו' 11.00 ערבית מדוברת – ד"ה־ מראג'עה ב'. 11.15 אנגלית ו'. 11.30 ארץ מולדת – ממסבר להתעצמות וכו'. 12.00 אנגלית ח'. 12.25 תלמוד – שניים אוחזין – ורמינהו 1 וכו'. 13.00 גיאוגרפיה כללית – ז"ט – אבנים ומאובנים – היסטוריה של כדור הארץ. 13.30 אנגלית "אייב" – Hello Israel – unusual occupations 13.45 צרפתית – העשרה. 14.00 עד כאן – חדשות קול ישראל. 14.05 מגע – מזון – דלק 4 – הנושא: דלק מזון – המכונות. 14.35 קסים קסם – חלל. 15.00 קשר משפחתי. 15.40 שעת כושר. 15.50 מאתיים שנות לרשות הרואר. 16.00 סידרה דרמתית חדשה – וויליאם הכובש. ארבעה פרקים על וויליאם הכובש, דוכס נורמנדיה שהפך בסופו של דבר למלך אנגליה. הפרק הראשון מתאר את לידתו של וויליאם הכובש. 17.00 ערב חדש – מנחה: רפי רשף. 17.30 "רובינפת לי". 17.55 "הופה היי" – בדרכו להופעה בהרצליה נתקל צוות "הופה היי" במכשף, המפעיל על אנשי הצוות את כשפיו. משתתפים: שלישית "כמו צועני", ציפי שביט, ספי ריבלין, הראלה בר ואהרים. 18.30 קיצור החדשות (ערבית). 18.32 סקירת תכניות (ערבית). 18.36 ספורט (ערבית). 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 כותרות מבט. 20.02 "הצפון והדרום". 21.00 מבט לחדשות. 21.30 תשדירי שירות. 21.35 "מלך הכיתה" הפרק החמישי: "מורה המירים". 22.00 "זה הזמן" – תכנית אירוח שבועית מנחה: רם עברון. 22.50 "סקר מורס" הסרט השלישי: "תפילת המתים" – חלק ג'. 23.50 פסוק של יום. חדשות הלילה.

— ערוץ 2 —

08.30 משפט דמיאניוק – שידור ישיר. 18.30 החתול שמיל: הפעם מארח החתול שמיל את נעמי שמר במיטב השירים לילדים מפרי עטה. 19.00 הקטן בעקבותיך (בשני חלקים). 19.50 היקרה: קטר קיטור 70414 בנסיעתו האחרונה מחיפה ללוד בליווי שירו של אריק לביא. 20.00 ברנבים על בטהובן ופרק תשיעית. 20.30 תקציר משפט דמיאניוק. 21.00 פופ 2 – שירים של מסינה, מדונה, ז'אן מישל ז'אר. 21.30 ברברה סטרייסנד. 21.50 להיטי חו"ל: סקיון, ג'אנט ג'קסון, הרב אלפרט.

רדיו

קול המוסיקה

06.01 "צלילי בוקר". 07.09 "בהאזנה נינוחה". 09.00 "קונצרט בוקר" סמטנה: "בלאניק" – פואמה סימפונית מס' 6 מתוך המחזור "מולדתי": ק.א. הארטמן: קונצ'רטו לכנור ותז. כלי קשת (א. גרטלר עם התז. הפילה. הצ'כית בנצוח ק. אנצ'רל; גריג: סוויטה לירית. היידן: קונצ'רטו מס' 1 בדו־מז'ור לעוגב ותז. (פ. לנהורפר עם הסולנים משטוטגארט; פ.ו'. פטי: חמישיית כלי קשת בלה מינור; מנדלסון: סימפוניה מס' 4 בלה מז'ור. 11.57 "פינת השיר" משירי יוסף שרון. 12.00 "מן הסרטים". 13.05 "בהאזנה נינוחה". 15.00 "הסכרה מוסיקלית" תנוחות הרגש. 16.00 "מאולמי הקונצרטים בעולם" המקהלה ותז. של רדיו ברלין המזרחית היינץ רגנר: ברהמס: סרנדה מס' 2 בלה־מז'ור אופוס 16; שומאן: קונצ'רטו בלה מינור לצ'לו ותז. אופוס 129 (יאן סולרג וכו': מיסה במי במול מז'ור לסולנים מקה. ותז. (ו. גרוליבקה/ר. לנג/ק. קניג/ה.ב. פולסטרג. 18.00 "רגש על הבצע". 19.00 "בין חבריש" ווריאציות: יצירות מאת שופן ודרקיב הקשור ביצירה, בריצ'אלדי, כחוני וג'ופס. 20.05 "אינטרלוד". 20.27 "פינת השיר". 20.30 "מאולמי הקונצרטים בעולם": קונצרט הזוכים בתחרות הבינ"ל ע"ש המלכה אליזבת 1987 – מוצרט: קונצ'רטו מס' 15 בסי במול מז'ור ע'. פלנה – פרס 3א צ'ייקובסקי: קונצ'רטו מס' 1 בסי במול מינור (א. ואקאבאיאשי – פרס 2א רחמנינוב: קונצ'רטו מס' 3 ברה מינור וא. ניקולסקי – פרס 4). 22.30 "פעם ועוד" לורי ספיגל – "פנסקרום" מוסיקת מחשב. 23.00 "מחזורי יצירות": ק.פ.ע. באך: קונצ'רטות היידן סימפוניות.

רשת א'

07.30 "רדיודקל" תכנית יומית בעברית קלה. 08.05 "הפוגה מתונה". 09.05 "טלודיר" שירות מידע למאזינים. 10.05 "שיריקר" – מחולות ושירים. 11.05 "פניני בוקר" מגיש: גדעון הוד 12.05 "מעורב ירושלמי" – עם העמרנים. 13.00 חדשות ותכניות באנגלית. 13.30 חדשות ותכניות בצרפתית. (ו רשת ת). 14.05 "בראש צעיר" – מגזין יומי לילדים ולבני נוער. 16.30 "האוניברסיטה המשודרת". 16.05 "גיל הביניים". 17.10 "צבעי הקשת". 18.06 "פינות ערב" – משדר יומי לנוער דתי ומסורת. 19.05 סיכום המשנה היומית. 19.30 שידורים לעולים. 22.00 חדשות. 22.05 "לכל אדם כוכב" – עם האסטרולוג אילן מקר.

רשת ב'

07.00 "הבוקר הזה". 08.05 "עוסים עניין". 09.05 "ביקור בית", עם רבקה מיכאלי. 10.05 "כל צבעי הרשת" מגזין יומי. 12.10 "אלף־אלף" ב־בית" עם אהוד מנור. 13.05 "בחצי היום" חדשות וזמנים. 14.05 "לראות או לא לראות" – יומן חדשות לתרבות ולאמנות. 14.30 "בת צחוק" הווי והומור. 15.05 "שירים ושעורים". 15.55 "קראו ספר" קוראים ממליצים. 16.05 "יומן כלכלה". 16.30 "על מספרים ואנשים" – מגזין המכון ההורה. 17.05 "רגעי קסם". 18.06 "שעה תופסית" – מגזין שבועי לענייני חנוך. 18.45 היום בכסורם. 19.00 "היום הזה". 19.35 "דין ודברים" – מגזין לענייני חוק ומשפט. 20.05 "סולם הזמירות" – מצער הפזמונים המסורתיים. 22.05 "קפה ראשו" – חירונים מגוונים בהשתתפות המאזינים עם סמוליה רוזן. 00.15 "ג'או ועוד" עם לאה ליאור.

גלי צה"ל

06.05 אוניברסיטה משודרת – תורתו של הרב קוק – אבולוציה והסטוריה. מרצה: פרופ' יוסף בן־שלמה. 06.30 "סוקחים עין". 07.07 "שבע אפס שבע" עם אלכס אנסקי. 08.00 בוקר טוב ישראל. 09.05 "אילה בוקר" עם אלי ישראלי. 10.05 "עשר" – שירים עבריים. 11.05 "נכון לעכשיו" עם רפי רשף. 13.05 "דו רה יומי". 13.55 "40 לאחור" – סיפור היום בתש"ח. עורך ומגיש: דודו דיין. 14.05 "פגישה יומית" עם אורלי יניב. 15.05 "שירים לחג" עם ארז טל. 16.05 "ארבע אחר הצהריים" 16.54 "באופן מילולי" – פינתו של אבשלום קור. 17.00 "ערב טוב ישראל". 18.05 "ספרא וסייפא" – ירחון לענייני ספרות צבאית. עורך ומגיש: איתן גלבוע. 18.45 "משהו עולמי" – מגאזין גלי־צה"ל לענייני חוץ. 19.05 "שירים מכאן" שירים עבריים. 19.57 הודעות לחיילים. 20.05 "בעיקר מוסיקה" – המכללה המוסיקלית המשודרת של גלי־צה"ל. עורך אסף מגיש הרצאה בנושא "ההשפעות המזרחיות על הזמר והפזמון בארץ". 21.00 מבט לחדשות. 21.30 אוניברסיטה משודרת – תורתו של הרב קוק – אבולוציה והיסטוריה. מרצה: פרופ' יוסף בן־שלמה. 22.05 "על הדבש ועל העוקץ". 23.05 "עשרים וארבע־היום שהיה" – עם ירון וילנסקי. 23.55 "כיתת חצות" – עם ד"ר ג'פרי ויגדור – עורך אנציקלופדית "יודאיקה". 00.05 "ציפורי לילה" – עם יותם ראובני. תכנית מוסיקלית בנימה אישית. 02.05 "לא רוצים לישון". 05.05 "צלילי בוקר".

— שידורי צה"ל 2 —

19.05 "רדיו רדיו" – עם יואב קינר. 20.05 "צער והצר" – תכנית הספורט של גלי צה"ל הכוללת דיווחים ישירים ממשחקי הליגה בכדורסל ופרסים באולפן. 21.57 הודעות לחיילים. 22.05 "הפסקת עשר" – עם מיכל ניב. 23.05 "קול הג'אז הזה" – עורך ומגיש: רני קרמל.

קולנוע

תל־אביב

9.30 ,7.15 ,4.10
אסתר: הבטלנים מאיסתר 5, 7.15, 9.40
אורלי: שגעון בחלל 3, 7.15, 9.30
בן־יהודה: אבא גנוב 4.30, 7.00, 9.10
גת: הקיסר האחרון 3.15, 6.15, 9.15
גורדון: נקמתו של חייל 7.00, 9.30
דקל: נאדין, אהבה משויינת 5, 7.15, 9.30
דרייב אין: לה במבה 7.45
הוד: ריקוד מושחת 5, 7.15, 9.30
לימור חדש: ללא מוצא 4.30, 7.15, 9.10
סינמה 1: סגור לרגל שיפוצים
סינמה 2: ילדים חורגים לאלוהים 5, 7.15, 9.30
פאר: יופיו של החטא 5, 7.30, 9.10
פאריס: לא יכולה בלי זה 12, 2, 7.15, 9.30
רב־חן:
חן 1: יום במלכודת 5, 7.30, 9.50
חן 2: מסאל ג'אקט 5, 7.25, 9.45
חן 3: מחלון חדר המיטות 11, 2, 4, 7.40, 9.45
חן 4: המכשפות מאיסטוויק 11, 2, 5, 7.40, 9.45
חן 5: חנות
מעבר לסינה 11, 2, 5, 7.30, 9.40
שחף: הבלתי משוחדים 4.10, 7.00, 9.10
תל־אביב: בסורס הדמים 5, 7.15, 9.10
תכלת: כשהרוח נושבת 4.10, 7.00, 9.15
לב 1: כנפוסו 2, 5, 7, 10.00
לב 2: המשפחה 2, 4.30, 7.15, 9.50
לב 3: זקוף ת'אוזן 2, 5, 8, 10.00
לב 4: מגדל הדבורים 2, 5, 7.50, 10.00

רמת־גן

אואזיס: יום במלכודת 4, 6.40, 9.10
ללי: יופיו של החטא 7.15, 9.10
רב־גן:
גן 1: מחלון חדר המיטות 4, 7.20, 9.40
גן 2: לה במבה 5, 7.20, 9.40
גן 3: גברים גברים 5, 7.10, 9.40
גן 4: ללא מוצא 6.15, 9.15

ירושלים

אדיסון: ריקוד מושחת 4.30, 7.15, 9.40
אירנע: יום במלכודת 4.30, 9.15
רון: לה במבה 4.30, 7.00, 9.00
בית אגרון:
וולט דיסני — במבי 16.30
אני והחברה 18.15
להיות או לא להיות 20.00
בריאן כוכב עליון 21.45
כפיר: ללא מוצא 4.00, 7.00, 9.30
אורגיל: הקיסר האחרון 4.30, 7, 9.15
מיטשל: שגעון בחלל 7.00, 9.00
סמדר: מגדל הדבורים 7.00, 9.15
הבירה: סגור לרגל שיפוצים
אורין
אור 1: יופיו של החטא 4.30, 7.15, 9.15
אור 2: כוכב טוב בבילוניה 4.30, 7.15, 9.10
אור 3: הבלתי משוחדים 4.30, 7.00, 9.00
אור 4: לאבד הבתולים בסיתואנה 4.10, 7.00, 9.00
אור 5: היצאנית המכובדת 4.30, 7.00, 9.00
עדן: אבא גנוב 4.10, 7, 9.00
תיאטרון ירושלים:
מאגון + ז'אן דה פלורט 18.45, 21.45

חיפה

אורה: ריקוד מושחת 4.30, 7.00, 9.15
חן: ז'אן דה פלורט 4.30, 7.00, 9.00
עצמון 1: ללא מוצא 4.30, 7.00, 9.15
עצמון 2: תקוה ותהילה 4.30, 7.00, 9.15
עצמון 3: הבלתי משוחדים 4.30, 7.00, 9.15
רון: אבא גנוב 4, 6.30, 9.00
אורלי: מחלון חדר המיטות 6.45, 9.15
קרן אור המחודש:
מלך ליום אחד 7.00, 9.15
פאר: יום במלכודת 5.00, 7.30, 9.30

נתניה

שרון: אבא גנוב 5, 7, 9.15
סטודיו: יום במלכודת 5, 7, 9.15

חולון

סבוי: לו הייתי כאן 5, 7.15, 9.10
מגדל: יום במלכודת 6.00, 9.00
ארמון: אבא גנוב 5, 7.10, 9.10

בת־ים

עצמאות: המכשפות מאיסטוויק 5, 7.15, 9.10

הרצליה

היכל: אבא גנוב 5.00, 7.15, 9.10
מלון דניאל – האודיטוריום
סיפור אמיתי 7.15, 9.10

באר־שבע

חן: מלתעות 4 4.30, 7.10, 9.10

פתח־תקוה

היכל 1: אבא גנוב 5, 7.15, 9.10
היכל 2: ללא מוצא 5.00, 7.15, 9.10
היכל 3: ריקוד מושחת 7.15, 9.10

עפולה

כיסתרון: הבטלנים מאיסתר 9.00

גבעתיים

הדר: הבלתי משוחדים 7.15, 9.10

ראשון־לציון

רון 1: אבא גנוב 7.30, 9.10
רון 2: ריקוד מושחת 7.30, 9.10

צוותא
לתרבות מתקדמת
יום ב' 4.1 בשעה 20.30
נוצות

הבימה
התיאטרון הלאומי
הערב יום ב', 4.1
מירלה אפרת: 19.00
אנשים קשים: 20.30

עירית חיפה

משרד מהנדס העיר

הועדה המקומית לתכנון ולבניה העיר חיפה

רחוב ביאליק 3, חיפה, טל. כ"כ 04־640775

הודעה על־פי סעיף 149, לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965 ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על־ידי: גב' אגס ישראל — לאשר תוכנית "מצב סופי" ברח' יוסף בוסל 29, חלקה 21 בגוש 11571, קרית־חיים מערבית.

הבקשה כרוכה בחריגות הבאות:
1. עודף שטח בניה מעל למותר.
2. בליטה של 75 ס"מ מקו בנין צדדי.

אפשר לעיין בבקשה באגף לפיקוח ורישוי על הבניה, בבנין העיריה, רח' ביאליק 3, חיפה, בימים: א', ג', ה', בין השעות: 08.00—11.30.

המעוניין להגיש התנגדות לבקשה, ימציאה לפי הכתובת דלעיל, תוך שבועיים מיום פרסום הבקשה.

ב/איתמר ינוביץ
מהנדס העיר

מרחב תכנון מקומי כפר־סבא

הודעה על־פי סעיף 149 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965 בדבר בקשה להקלה ושימוש חורג

הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה כפר־סבא מודיעה בזה כי הוגשה בקשה להתיר על חלקה/ות (ו) 457 בגוש 6427 רחוב השימים פינת הסרון הקלה/ות כלהלן:
1. תוספת 6% לאחוזי הבנייה המותרים — 1489 מ"ר בניוס 3360 מ"ר.
2. הוספת דירה בקומת קרקע באגף דרומי במקום קומת עמודים מפולשת.
3. הוספת קומה באגף דרומי והתאמה ללוח שטחים בתשריט תוכנית כס/22/1).

כל המעוניין יוכל לעיין בבקשה הנ"ל ובתכניות המצורפות אליה, במשרדי הוועדה המקומית בכפר־סבא, רחוב וייצמן 137, בשעות קבלת־קהל, ללא כל תשלום וכן רשאי להגיש התנגדות למתן ההיתר המבוקש.

התנגדויות מנומקות בשני העתקים אפשר להמציא לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה כפר־סבא, עד לתאריך שבועיים מיום הפרסום.

יצחק ולד — יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, כפר־סבא

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה נתניה

ניתנת בזה הודעה כי לוועדה הוגשה בקשה לאישור תוספת/בניית מגורים לבית על חלקה 66 בגוש 8266 רח' בריכת מס' 8 בתריגה, מבוקשת: עד 14% בניה בקומת קרקע בלבד, 25 ס"מ מקו בניין אחורי תכנית 425/87 בח.ב. 5469, ותכנית 25/87 בח.ב. 5392א', גוש 7944, חלקה 7 חריגה מבוקשת כהקלה: עד 6% בנייה, 0.4 מ' בקו בניין צדדי.

את התכנית ניתן לראות במשרדי הוועדה. התנגדויות אפשר להגיש משך שבועיים מיום פרסום מודעה זו.

י. אלרואי, יו"ר הוועדה המקומית

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה פתח תקוה

הודעה

על פי סעיף 149(1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965

ניתנת בזה הודעה, כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה פ"ת בקשה למתן הקלה בגוש 6364 חלקה 35 ברח' יגיע כפיים מס' 7.

לפי תכנית המתאר החלקה הנ"ל נמצאת באזור תעשיה בו מותר להקים בנין בן 3 קומות ו־40% בניה בקומה.

בקשת בעלי החלקה היא להתיר להם להקים בניין בן 2 קומות ו־42.73% בניה בקומה.

כל מי שיש לו התנגדות לבקשה הנ"ל, יואיל להגישה לוועדה תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.

ד. תבורי
יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה — פ"ת

מרחב תכנון מקומי כפר־סבא

הודעה על־פי סעיף 149 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965 בדבר בקשה להקלה ושימוש חורג

הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה כפר־סבא מודיעה בזה כי הוגשה בקשה להתיר על חלקה/ות 149 בגוש 6428 רחוב החייל מס' 7 הקלה/ות כלהלן: 10% בקו בנין אחורי — 7.2 מ' במקום 8.0 מ' באגף חדר המגורים.

כל המעוניין יוכל לעיין בבקשה הנ"ל ובתכניות המצורפות אליה, במשרדי הוועדה המקומית בכפר־סבא, רחוב וייצמן 137, בשעות קבלת־קהל, ללא כל תשלום וכן רשאי להגיש התנגדות למתן ההיתר המבוקש.

התנגדויות מנומקות בשני העתקים אפשר להמציא לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה כפר־סבא, עד לתאריך שבועיים מיום הפרסום.

יצחק ולד — יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, כפר־סבא

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב–יפו

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

לשמוש חורג ממגורים חנות בקומת קרקע ולסגירת מרפסת כהקלה לקו בנין לצד ולאחור בקיר אטום, ולהעברת אחוזים מקומה לקומה ברחוב בן־יהודה מס' 244 גוש 6961 חלקה 69.

תיק בנין 244־0025
בקשה מס' 871052

בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתבתו המדוייקת וטלפון.

התנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

י. בספי, סגן ראש העיריה
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — תל־אביב־יפו

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה גבעתיים

הודעה על־פי סעיף 149 ו־151 לחוק התכנון והבנייה תשכ"ה—1965

גוש 6154 חלקה/ות 106 רחוב ההגנה 46 גבעתיים תיק בניה מספר 294.

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה בקשה להקמת בית מגורים בן 2 קומות מעל קומת עמודים מפולשת עם הקלה של 3% באחוזי בניה ו־10% במרווחים הצדדיים (2.70 מ' במקום 3.00 מ') ועוד הקלה במרווח אחורי (4.67 מ' במקום 5.00 מ').

לכל מי שיש התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ"ל, יואיל להגישה לועדה תוך המועד של 15 מיום הפרסום של הודעה זו, באם לא תתקבל כל התנגדות בתקופה הנ"ל, תובא הבקשה לאישורה של הועדה.

יצחק ירון,
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — גבעתיים
תאריך: דצמבר 1987

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה "זמורה"

מודעה
בהתאם לסעיף 149

הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה "זמורה" ע"י חנוכה יוסף בגוש 3796 חלקה 182 בקרית־עקרון בקשה ליתן אשור להקלה לתוספת שטח של 6% לבית מגורים קיים. ע"י בלייבר שרה ויעקב בגוש 3875 חלקה 172 בגדרה בקשה ליתן אשור להקלה לאישור תשריט חלוקה מס' זמ/70/א' אשר בסטיה מתוכנית זמ/70.

כל מי שיש לו התנגדות להוצאת ההיתר/האשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה "זמורה" רח' בית הפועלים 6, רחובות, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדוייקת.

ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

צ. כהן, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה "זמורה"

חוק תכנון והבנית תשכ"ה—1965 מרחב תכנון מקומי מרכז

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז המרכז, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרכז הפקדה שינוי תכנית מפורטת מס' ממ/8020/8 ביחד עם התשריט המצורף אליו.

עיקרי הוראות השינוי: קביעת בנין דו משפחתי 30% בקומה 45% בשתי קומות 250 מ"ר ליח"ד בתוך 50 מ"ר מרתף כולל מקלט או סככה 15 מ"ר ומחסן מ"ר ליחידה קביעת קו בנין צד 4 מ' לבניה חדשה וקו בנין לחזית לבנין הפקעה לשטח צבורי פתוח ודרך משולבת.

אלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: גוש 3629 חלקה 110 רח' פינסקר.

כל המעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן כל הזכאי לכך עפ"י סעיף 100 לחוק האמור, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

דב שיש, יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה מחוז המרכז

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים
טוור — חביבה רייק 20

חולון
אהרון — הופיין 52

ירושלים
ד"ר בלה — המלך דוד 6

נתניה
תרופה — הרצל 2

פתח־תקוה
גמ"א — חפץ חיים 6

רמת־גן
קופ"ח — המיתר 25

תל־אביב
דיזנגוף — דיזנגוף 152
בלפור — קופ"ח מכבי בלפור 2

חיפה
ינגה — אבן סינא 7

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז

● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב – בימים ב', ד', ו' – כירורגיה ופנימית. ילדים – כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב – בימים א', ג', ה' שבת – כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה

● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

שערי צדק – עיניים, פנימית
בקור חולים – ילדים
הדסה ע"כ – כירורגיה, אורטופדיה, א.א.ג.
משגב לדך – נשים

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שלוך החסתי לרפואת שיניים בישראל

בתל־אביב — בימים א'—ה' בין השעות: 21.00—23.00. בלילות שבת ובערבי חג בין השעות: 24.00—18.00. בשבתות וחגים בין השעות: 21.00—15.00.
הכתובת: רח' בר־כוכבא 49, טל' 284649.
בחיפה: רחוב הגפן 26, קומה ג', טל: 523566. פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה

המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות חגים בין השעות 9.00־24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד.
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המעלית) קומה א'. טל: 294869, 03־285822.

מרכז סיוע לקורבנות אונס

לרעננה והאזור השרון, טל' 052־32432 בימים א'—ה' בשעות 21.00—17.00.

עזרה ראשונה נפשית

ער"ן ירושלים — טל' 02־227171.
ער"ן תל־אביב — טל' 03־5461111.
ער"ן ילדים ונוער, ת"א — טל' 03־261113.
ער"ן חיפה — טל' 04־672222.
ער"ן באר־שבע — טל' 057־418111.
ער"ן נתניה — טל' 053־35316.

סילוק מטורדים

מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106.

מוקד קופ"ח כללית

המוקד ימסור מידע טלפוני בימים א'־ה' ב־08.00־20.00. בימי ו': 08.00־15.00. טלפונים: 03־433300, 03־433500.

יד ביד – אוזן קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה

ירושלים – 02־243158
ת"א – 226027 (24 שעות)
חיפה – 04־329486 (11.00־20.00)
גליל מערבי – 04־922222

קו פתוח להורים במצוקה בימי ב' ו־ד' – טל. 222732.

"קו פתוח" – אוזן קשבת לילדים ובני־נוער 03־221680 (24 שעות)

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה – טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת – טל' 100. אילת – 244: חדרה – 22444.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101. רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — טל' 781111. לוד/רמלה — 101, טל' 08־221022. עפולה — טלפון 065־93334. טבעון — 101. כרמיאל — 04־951401. נהריה — טל' 04־823333. בת־ים — טל' 5511111. באר־שבע — טל' 057־74767. שח"ל בנים רז, טל' 03־330848.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה:
בימים א'־ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג: 11.30

מחיפה לבני־ברק וירושלים
א'־ו': 7.00

מתל־אביב לחיפה:
בימים א'־ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.

מתל־אביב לנהריה:
בימים א'־ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00.

מחיפה, בת־גלים, לתל־אביב:
בימים א'־ה': 6.00, 6.30, 7.10, 8.30, 10.00, 11.05, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.

מנהריה לחיפה ותל־אביב:
בימים א'־ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.33, 18.38.
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35.

* הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ויום אחרי חג בלבד.

חקירה בנסיבות מותו של עובד „מכתשים" שסבל מהרעלת מתאנול

מאת שלי יחימוביץ', כתבת „על המשמר"

משטרת מרחב הנגב פתחה אתמול בחקירת נסיבות מותו של עמי הורניק, מהנדס כימיה במפעל „מכתשים" ברמת־חובב, שנפטר לאחר שלקה בהרעלה חמורה. משך שבועיים היה הורניק מאושפז ביחידה לטיפול נמרץ בביה"ח „סורוקה" כשהוא מחוסר הכרה, וביום שישי נפטר.

בבדיקות שנערכו לו בביה"ח „סורוקה" נמצא, כי בדמו היתה כמות גדולה של מתאנול, חומר כימי המשמש להמסת חומרים. נסיבות המוות לא הובהרו, ואתמול הוציא שופט בימ"ש השלום בבאר־שבע צו לנתיחת הגופה.

האחראי על הבטחון במפעל מכתשים, עמנואל סורקים, אמר, כי לא ידוע לו דבר על נסיבות המקרה, וכי בכל מקרה לא נחקר דבר בכיוון של תאונת עבודה. „כרגע בודקים המשטרה ומשרד העבודה את נסיבות המקרה והם שיסיקו את המסקנות, ולא אנחנו", אמר.

גורמים ברמת־חובב אמרו אתמול, כי לו היתה במקום מרפאה לטיפול בנפגעי הרעלות ייתכן שניתן היה להציל את הורניק. זה שישה חודשים שיש מחלוקת בין מינהלת אתר רמת־חובב, המורכבת מנציגי המפעלים במקום, לבין משרד־הפנים. משרד־הפנים מתנגד להקמת מרפאה באתר, בטענה שהאתר אינו כפוף לשום רשות מוניציפלית. באתר יש חמישה מפעלים, כולם עוסקים בחומרים רעילים, בהם מועסקים החשופים לסכנה יומיומית של הרעלה.

מנהל המחלקה לרפואה תעסוקתית ב„סורוקה", פרופ' רפאל קראל, אמר, כי ברמת־חובב יש צורך דחוף בהקמת מרפאה לטיפול ראשוני. לדבריו, במקרים של הרעלה עשוי טיפול ייחודי נכון להקטין את רמת הנזק.

אלדד שרוני, הממונה על האקולוגיה ברמת־חובב, אמר, כי אופיו של האיזור מחייב הקמת מרפאה כדי למנוע אסונות כבדים, וכי לא צריך לחכות שבאיזור יתרחשו אסונות כגון בהודו ובאלכסנדריה כדי שיבינו שיש צורך במרפאה. לדבריו, היו כבר מקרים של פינוי נפגעים ל„סורוקה" באמצעות כלי־רכב של המפעל, וכי לו היו הנפגעים מקבלים טיפול נכון ומובלים באמבולנס ייתכן שניתן היה להקטין את הנזק.

הצעת חוק לצמצום מקרי אישפוז כפוי של חולי נפש

מאת יוסף שמי, כתב „על המשמר", וסוכנות עתי"ם

הצעת חוק לשינוי סמכויותיו של הפסיכיאטר המחוזי בהוצאת צווי אישפוז הוגשה בימים אלה למשרד־הבריאות על־ידי ראש שירותי בריאות הנפש, ד"ר משה ליטמן, וצוות מקצועי שהוקם במשרד־הבריאות לנושא זה.

על הצעת התיקון לחוק הודיע אתמול ד"ר משה ליטמן במהלך יום עיון לכתבי רפואה בנושא בריאות הנפש שנערך במרכז לבריאות הנפש ע"ש אברבנאל בבת־ים.

לדברי ד"ר ליטמן, לאחר שיאושר התיקון על־ידי שרת הבריאות הוא יועבר לוועדת חוק ומשפט בכנסת.

לפי הצעת התיקון לחוק, יצומצמו סמכויותיו של הפסיכיאטר המחוזי והוא יוכל להוציא צווי אישפוז בכל מקרה כאשר אדם מסוכן לציבור, אך בכל מקרה אחר של אדם המסוכן לעצמו בלבד, יהיה רשאי, ולא חייב, להוציא צו אישפוז כפוי.

תיקון זה יחליף את החוק הישן שנחקק ב־1955, לפיו חייב הפסיכיאטר המחוזי לחתום על צו אישפוז גם נגד רצונו של אדם, כאשר קיימת סכנה שיפגע בעצמו.

ד"ר משה ליטמן מסר, כי מדי שנה מתאשפזים בישראל 12 אלף חולים פסיכיאטרים וב־5 השנים האחרונות חלה ירידה הדרגתית של 30 אחוז באישפוזים של חולים פסיכיאטרים לשנה. הטיפול הקהילתי מאפשר היום לבתי־החולים לחולי נפש לטפל במספר כפול של חולי יום, המקבלים טיפול פסיכיאטרי ונשלחים מדי ערב לקהילה ולביתם הפרטי.

פרופ' אבנר אליצור, מנהל ביה"ח ע"ש אברבנאל, אמר, שאין עדיין מספיק מודעות ציבורית לתמורות שחלו ברפואה הפסיכיאטרית.

טלקס

● **חיים אומן — סגן ראש מינהל הרכש והייצור במשהב"ט**

חיים אומן נתמנה לסגן ראש מינהל הרכש והייצור במשרד הבטחון.

במסגרת תפקידו יהיה אחראי לכל נושאי ההרכשה והייצור המקומי שבתחום חילות היבשה, למרכזים הלוגיסטיים של חילות היבשה, לכל פעולות הסבת יבוא ופיתוח הייצור המקומי ועל תיאום נושאים תקציביים ותיאום נושאים הקשורים בתחום פעילות מנהי"ר עם אירגוני התעשיינים. כן ירכז את פעולות המטה של מנהל הרכש והייצור וינחה פעילות פרוייקטים מרכזיים בתחומים תקציב, התקשרויות, מעקב וביצוע.

אבי בניהו

● **קופ"ח תעניק שירות למבוטחים מארה"ב**

„בלו קרוס" ו„בלו שילדס" יחתמו על הסכם לפיו יהנו מבוטחי חברות אלו משירותי בריאות אמבולטוריים וכן שירותי אישפוז במתקני קופ"ח הכללית. לחברות אלו כ־300 מיליון מבוטחים באמריקה הצפונית, אוסטרליה ומקסיקו.

ההסכם יוסיף לקופ"ח הכללית הכנסה משמעותית שתאפשר מימון הוצאות הכרוכות בהפעלת משמרת שנייה של חדרי הניתוח וצמצום התורים לניתוחים אלקטיביים.

יוסף שמי

● **4.404 מיליון נפש בישראל בסוף 87**

בפרוס שנת 1988 נאמדת האוכלוסיה בישראל 4,404 מיליון נפש, מהם 3,611 מיליון יהודים (82.0%), 615 אלף מוסלמים (14.0%), כ־102 אלף נוצרים (2.3%) ו־75 אלף דרוזים ואחרים (1.7%). על כך מסר דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בהסתמך על נתונים ארעיים ועל הערכות לגבי השבועות האחרונים של השנה.

האוכלוסיה בישראל בשנת 1987 גדלה ב־72 אלף נפש שהם כ־1.7%. האוכלוסיה היהודית גדלה בשנה האחרונה ב־50 אלף [illegible] כ־1.4%.

מספר הלידות ב־1987 נאמד בכ־98 אלף לעומת 99,300 ב־1986; מספר הפטירות בשנה האחרונה דומה לזה של השנה שעברה — קרוב ל־30 אלף.

ב־1987 נרשמה עליה במספר העולים — כ־13 אלף נפש, לעומת 9,500 עולים בשנת 1986. (שע"ח)

תמונות מבית־המשפט — חנה איש־הורביץ

גן־עדן לאסירים נבחרים

המשפט מתקרב לסיומו. התובע, אברהם טל מפרקליטות מחוז תל־אביב, משמיע את נאום הסיכום. הנאשם, איש כבד גוף וסמוק פנים, בן 45, מכורבל ברובון, קווצות שיער משוכות על קרחתו, מאזין. הוא נראה בינוני למדי, לעיתים מחייך, ורוב הזמן מהורהר. השופט המחוזי בתל־אביב, אריה סגלסון, שיש לו שם של שופט מחמיר, מעביר מבטו מהתיקים הכרסתניים המונחים לפניו, אל הנאשם. אולי הוא מעביר בזכרונו את העדויות המדהימות שנשמעו במהלך המשפט.

העדים במשפט סיפרו על גן־עדן מיוחד: „הייתי גר בחדר לבד, סוויטה קטנה. בפנים היה הכל: היה טייפ, סטריאו גדול, היה לי וידיאו, היתה לי טלוויזיה צבעונית, היתה מיטה מעץ, לא כמו כולם, ישנים על ברזל, שמיכות פוך, שני ארונות, מקלחת בתוך החדר, מים חמים, מים קרים וגם שתי כנריות... והייתי מקבל אוכל מבושל מהבית".

אכסניה נפלאה זאת היא בית־המעצר באבו־כביר. ה„אורח" — אסיר ערבי בשם עאדל אשור, שריצה עונשו בין כתלי בית־המעצר כאסיר־עבודה. היו עוד אסירים שנהנו מתנאים חריגים באותו בית־מעצר. העד העיקרי במשפט הוא אסיר יהודי — מ.ג., ששמו ופרטי עדותו, המשתרעת על מאות עמודים, נאסרו לפרסום. אף עד זה נהנה מתנאים מיוחדים, מחופשות לעיתים קרובות, אם זה לחגים, לאירועים משפחתיים או לסתם סידורים, כולל הארכה של חופשות, בהתאם לבקשתו.

עאדל אשור העיד: „היו לי הרבה יציאות הביתה. הוא (הנאשם) היה כותב בכרטסת החופשות המתנהלת בבית־המעצר: 'לרופא שיניים', וככה הייתי הולך הביתה. לא הייתי אצל רופא שיניים בכלל". בפליאה מסויימת אומר: „פעם אחת אפילו הוציאו אותי לליל־הסדר. אני ערבי מוסלמי, איך אני יוצא לליל־הסדר? לאסירים יהודים דתיים לא נתנו". לשם איזון, ככל הנראה, הוא קיבל, אף מבלי שביקש, חופשה גם לליל סילבסטר.

*

מזה קרוב לשנה מתנהל בפני השופט סגלסון משפטו של מרדכי שחר, מי שהיה קצין תעסוקת אסירים בבית־המעצר באבו־כביר, ובתוקף תפקידו היה ממונה על העסקתם של „אסירי־עבודה" ועל תנאי המאסר שלהם. שחר מואשם בעבירות שוחד, מירמה והפרת אמונים. במאות עמודי הפרוטוקול של המשפט נגוללו סיפורים של תנאי מאסר משופרים להדהים עם שפע של חופשות לאסירים נבחרים. לדברי עדי התביעה, הכל בוצע תמורת תשלומים טבין ותקילין לנאשם, אם במטבע ישראלי או בדולרים, במזומן, בשיקים וגם במתנות כמו: עטים, יומנים מהודרים מכורכי עור „סבן סטאר", מציתים, בקבוק בושם, מחשב, חולצות, אוהל קמפינג, סיר טיגון, „טוסטר אובן" וכן תיקון מכשיר וידיאו.

לפי גירסת הנאשם, הוא קיבל מאסירים כספים שהביאו איתם לבית־המעצר בסכומים גבוהים מכפי שהתקנות מרשות ושמר את הכספים עבורם.

אבל עאדל העיד: „בית־המעצר זה בית־זונות גדול, תן כסף, בלי כסף אתה מת מרעב". העדים גם סיפרו, כי כאשר הם היו חוזרים לבית־המעצר מחופשותיהם, מוטי שחר היה עורך את הבדיקה על גופם, במקום היומנאי, כמקובל. בדרך זאת ניתן להגניב חפצים לבית־המעצר. בדרך זאת גם נתנו למוטי את הכסף שהביאו עבורו. מוטי, לדברי העדים, גבה מהם כסף גם בעת החופשות, במקומות מיפגש שונים בעיר.

*

מוטי מאזין לדברי הסיכום ולנגד עיניו עולות אולי תמונות מן הימים הטובים ההם. ארשת פניו מהורהרת. האם הוא מהרהר במה שצפוי לו אם יורשע בדינו? או בפגישה שלו, שהיה כל יכול, עם חבריו לשער, כשהפעם הוא בבגדי אסיר?

בפלילים

פקיד בכיר במע"מ חשוד בשוחד ובסחיטה

מאת זהבה מוזס, כתבת „על המשמר"

פקיד בכיר במס הכנסה ברחובות, תושב העיר בן 41, נעצר אתמול על־ידי חוקרי מרחב השפלה בחשד בקבלת שוחד ובסחיטה.

האיש, העובד בנהלת מס ערך מוסף, נתפס לאחר חקירה סמויה שניהל צוות חקירה של מרחב השפלה בראשות פקד אלי נוימן בחשד לקבלת שוחד וסחיטה בנישומי מס ערך מוסף ברחובות.

בידי החוקרים נצברו ראיות לכאורה לכך שהחשוד נטל שוחד של בעלי עסקים בעיר כדי לעוור את הדרתם. לאחר מכן נטל מהם באמצעות איום סכומים הנעים בין 1000 ל־10000 דולר עבור סגירת תיק.

במשטרה נמסר כי החקירה בעיצומה וצפויים מעצרים נוספים. החשוד יובא מחר בפני שופט להארכת מעצרו.

עבריין נורה במהלך מאבק עם שוטרים

מאת זהבה מוזס, כתבת „על המשמר"

משטרת מחוז תל־אביב תמנה קצין בודק לבירור נסיבות פציעתו של תושב יפו בן 27, עבריין המוכר למשטרה, שנפצע אתמול בצהריים משתי יריות בידו תוך כדי מאבק עם שוטרים שניסו לעוצרו.

השוטרים הבחינו בצעיר, המוכר כעבריין, סמוך לשעה 14.30 ברחוב זלמן נייזל ביפו וניגשו לעוצרו בחשד של החזקת סם ובליעתו. החשוד גילה התנגדות למעצרו והתפתח מאבק בינו לבין השוטרים במהלכו נורו שתי יריות והוא נפצע בידו השמאלית ואושפז בבית־החולים „איכילוב".

מואשם ברצח אמו על־ידי הטבעתה

תושב צפת מואשם ברצח אמו הישישה בדם קר.

סגן בכיר ראשון לפרקליטות מחוז חיפה, עו"ד רינה רויטגורנר, הגישה אתמול כתב־אישום באשמת רצח בכוונה תחילה נגד מרדכי בן צבי (51) מצפת המואשם בכך שהטביע את אמו במימי נחל נעמן.

התביעה טוענת, כי בלבו של הנאשם גמלה ההחלטה לרצוח את אמו, אנה אנטוניה בת ה־80. הנאשם הסיע ב־1 בדצמבר את אמו במכוניתו. בדרכם לחיפה, בסמוך לכפר מג'דל כרום, הם סעדו ארוחה במסעדה מקומית, שם לגמה האם גם משקאות חריפים. התביעה טוענת, כי הנאשם ואמו המשיכו בנסיעה אולם בדרך, ליד הגשר החוצה את נחל הנעמן, פנה הנאשם עם רכבו אל שפת הנחל כדי לאפשר לאמו לשטוף את פניה ולהתרענן. התביעה טוענת, כי כשרכנה האם למי הנחל — דחף אותה הנאשם אל המים והטביע אותה ולאחר מכן הדף את גופתה באמצעות צינור גומי שמצא בשטח לאמצע הנחל.

התביעה טוענת, כי הנאשם המית את אמו הישישה בכוונה תחילה, בדם קר, מבלי התגרות מצדה, בנסיבות בהן יכול היה להבין את תוצאות מעשיו.

סגן נשיא בית־המשפט המחוזי בחיפה, השופט אליעזר רוזיבה, ציווה להאריך אתמול את מעצרו של הנאשם לשבוע ימים, עד למועד שבו יקיים בית־המשפט דיון בבקשת התביעה הכללית לצוות על הארכת מעצרו עד תום בירור דינו.

(עתי"ם)

לחברתנו נעמי כץ
משתתפים בצערך במות אחיך
יעקב כץ
בניכר
בית ברעם

לחברינו אורית וגלעד רווה והמשפחה
משתתפים באבלכם במות האם
רחל רפאלי ז"ל
ההלוויה תתקיים היום, יום שני, 4.1.88, בשעה 15.00 בקיבוץ עין המפרץ
האוטובוס יוצא מבית המנוחה רח' מעיין 5 הכרמל חיפה, בשעה 14.00
קיבוץ עין המפרץ

למשפחות אלון ווינר לקיבוץ מזרע
אתכם באבלכם הכבד על מותו של
שחר
קיבוץ שריד

לטמירה וגיורא ריץ
אתכם בצערכם במות האב
שלמה ליפשיץ
קיבוץ רמות־מנשה

לחברנו מוטי שחר ומשפחתו
תנחומים במות
אביך
קיבוץ ניר־דוד (תל־עמל)

לחברנו דני דונייבסקי ולמשפחה
משתתפים באבלכם במות
האם
קיבוץ שובל

הקרב על השליטה ב„דובק" נדחה; ייצור הסיגריות הופסק

העובדים השביתו את הייצור בתביעה להעלאת מחירי הסיגריות ● יו"ר הדירקטוריון יצחק ברמן פורש מתפקידו

מאת אודי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

בימים הקרובים עלול להיווצר מחסור בסיגריות, לאחר שייצורן במפעלי „דובק" הופסק ביום חמישי ולא יחודש „עד שמשרד־התעשייה־והמסחר לא יאפשר להעלות את מחירי הסיגריות", כפי שתובע ועד עובדי החברה.

ההכרעה במאבק השליטה ב„דובק" נדחתה בשלב זה בחודשיים, לאחר שאסיפת בעלי המניות, שהיתה אמורה להיערך אתמול, נדחתה ל־6 במארס. האסיפה זומנה אתמול על־ידי קבוצת האופוזיציה בחברה, שמבקשת לשנות את הרכב מועצת המנהלים ולהדיח את משפחת גהל מניהול החברה.

בישיבת הדירקטוריון שקדמה לאסיפה המתוכננת דרשו נציגי עזבונות פוליקנסקי ושנור לדחות את האסיפה ב־30 יום, אולם משפחת גהל ביקשה דחייה ב־6 חודשים. היו"ר יצחק ברמן הציע פשרה, לפיה תתקיים האסיפה בעוד חודשיים, וביום זה יסיים ברמן את תפקידו כיו"ר דירקטוריון „דובק".

יצויין, כי נציגי האופוזיציה בדירקטוריון ביקשו לדחות את כינוס האסיפה כדי להשלים את המגעים שהם מנהלים עם דוד מושביץ ודוד יגלום, לצורך השגת רוב מוחלט שיאפשר השתלטות על החברה.

קבוצת האופוזיציה נתקלת בהתנגדות קשה ביותר של עובדי החברה, שתומכים במופגן במשפחת גהל. לזרח גהל יש גם הסכם פרישה המבטיח לו מיליון דולר נטו, אם יאלץ לפרוש מהחברה, כך שהדחתו עלולה לעלות ל„דובק" בלמעלה מ־4 מיליון דולר.

למשרד־התעשייה־והמסחר נמסרה, לפני כשלושה שבועות, המלצה של רואה חשבון חיצוני להוזיל את מחירי הסיגריות ב־3 אחוזים, אולם מנכ"ל המשרד דרש עדכונים נוספים. במשרד אומרים, כי צפויה החלטה בנושא זה בימים הקרובים, ועד אז, כאמור, הודיעו עובדי „דובק" כי ישביתו את הייצור.

„זרחו! זרחו!" — צעקו העובדים והניפו אגרופים

מאת אודי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

רק נוכחותו של דוד מושביץ היתה חסרה אתמול במשרד „דובק", כדי להפוך את המהומה שפרצה שם לאלימות נטולת רסן.

למשרדי החברה ברחוב לילנבלום בתל־אביב הגיעו אתמול למעלה מ־200 מעובדי „דובק" וכבר ברחוב הפגינו את עמדתם: „לא ניתן לחם להדיח את גהל, זרח! זרח! זרח!" — צעקו והניפו אגרופים. אחר־כך פרצו עשרות עובדים לאולם הישיבות של דירקטוריון החברה, קפצו על שולחן הדירקטוריון, לנגד עיניו של היו"ר יצחק ברמן, וצעקו: „שום ישיבה לא תתקיים כאן". ברגעים אלה איבדו ראשי ועד העובדים את השליטה על המתרחש ובמקום פרצה השתוללות מלווה בדחיפות, צעקות, קריאות גנאי נגד מושביץ והטחת כסאות ברצפה.

עובדים אחרים שהמתינו מחוץ לבניין החלו להתפרץ אליו לאחר כרבע שעה וגם שני אנשי הביטחון שהציבה הנהלת „דובק" בפתח לא הצליחו לעמוד בהתנפלות.

בשעה 11:30, חצי שעה לאחר המועד שבו היתה אמורה להתכנס האסיפה, ביקש ברמן להכריז על הסיום הפורמלי. במאמצים ניכרים הצליחו ראשי הוועד להוציא את העובדים מחדר הישיבות ואיפשרו לברמן להכריז: „אין קוורום לאסיפה, ולכן אני מודיע שהאסיפה לא תתקיים". דבריו לוו בשירת „עוד אבינו חי" ודפיקות קצובות על הדלתות. כשיצא ברמן, ליוו אותו העובדים בצעקות: „אין אדם יותר ישר מברמן".

הקמח לסוגיו מתייקר ב־7%; החשמל לצריכה ביתית — ב־4%

מאת כתבנו הכלכלי בת"א

מחיר הקמח לסוגיו יועלה מהיום ב־7 אחוזים, ובעקבות זאת אושרה העלאה בשיעור של 9 אחוזים במחירי הלחמים הלא־מסובסדים, חלות מתוקות, לחמניות ופיתות.

מחירי הלחם האחיד והלחם הלבן יישארו ללא שינוי. מחירי האיטריות ומוצרי הפסטה יועלו ב־5.6 אחוזים ומחירי מצות חמץ או קמח מצה יועלו ב־3 אחוזים.

להלן דוגמאות לכמה מהמחירים החדשים: לחם קימל — 0.59 ש"ח, חלה — 0.68 ש"ח, לחמניה 50 גר' — 0.11 ש"ח, לחם כהה ארוז ופרוס — 0.83 ש"ח, קמח חיטה לבן (1 ק"ג) — 0.82 ש"ח, קמח תופח „אסם" (1 ק"ג) — 1.74 ש"ח, מקרונים, ספגטים (חבילה 250 גר') — 0.79 ש"ח, איטריות או פתיתים (חבילה 500 גר') — 1.25 ש"ח.

ממשרד האנרגיה נמסר אתמול, כי החשמל לצריכה ביתית מתייקר ב־4 אחוזים, ואילו החשמל לתעשייה מוזל ב־6 אחוזים.

סופית: ורטהיימר לא ירכוש את מפעל „מנועי בית־שמש"

גורל המפעל יוכרע על־ידי הממשלה או ועדת השרים המיוחדת בראשות פרס

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

התעשיין סטף ורטהיימר החליט אתמול סופית שלא לקבל לידיו את מפעל „מנועי בית־שמש". לפיכך יוכרע עתה גורל המפעל על־ידי הממשלה או ועדת השרים המיוחדת לעניין „מנועי בית־שמש", שבראשות ממלא מקום ראש הממשלה, שמעון פרס.

מנכ"ל משרד־האוצר, ויקטור מרינה, קיבל אתמול את תשובתו של סטף ורטהיימר והביע צער על כי התעשיין מהצפון החליט „לרדת" מהעניין ולא להפוך לבעליו של המפעל.

סטף ורטהיימר היה המועמד הרציני היחיד בחודשים האחרונים אשר ניסה להציל את המפעל הכושל, שנקלע להפסדים של עשרות מיליוני שקלים במהלך השנה האחרונה בלבד.

ורטהיימר היתנה את קבלת המפעל לידיו בפיטורי למעלה מ־200 עובדים וקבלת הזמנות ממשרד־הביטחון בהיקף של עשרות מיליוני דולרים בשנים הקרובות.

ורטהיימר טען, כי במשך זמן רב שמע על קיום מגעים עימו „דרך העתונים" ולמעשה לא קיים עימו משרד־האוצר משא־ומתן רציני על רכישת המפעל.

במשרד־האוצר הביעו אתמול גורמים בכירים צער רב על כי ורטהיימר נסוג מהחלטתו לקבל לידיו את המפעל והובע חשש שגורמים אחרים המתעניינים במפעל יימצאו פחות מתאימים ממנו.

במפעל „מנועי בית־שמש" מועסקים 650 עובדים, ואם לא יימצא לו קונה יהיה צורך לסגור את המפעל ולפטר את כל עובדיו, שעיקרם תושבי העיירה הסמוכה בית־שמש. במקרה כזה תהפוך בית־שמש לאחד ממוקדי האבטלה החמורים ביותר בארץ.

עובדי „סולתם" חזרו לעבודה בלי שתובטח תעסוקה מלאה

מאת קובי מנדל, כתב „על המשמר"

860 עובדי מפעל „סולתם" שבו אתמול לעבודה סדירה, לאחר חמישה חודשי היעדרות של חלק מהם. העבודה חודשה כרגיל, ללא תקריות כלשהן.

מנכ"ל המפעל, ד"ר אליעזר ברק, מסר אתמול, כי רק בתוך חודשיים־שלושה ניתן יהיה לדעת בבירור לכמה עובדים תימצא תעסוקה מלאה. „אנו ממשיכים במו"מ עם ועד העובדים ומועצת פועלי חיפה על הסכם משותף שתכליתו צמצום עלויות. רק אם נשיג זאת, יש לנו סיכוי לשרוד ולעמוד מול מתחרינו בחו"ל. בעלות הייצור הנוכחית איני רואה שום סיכוי לקבל אף את מעט ההזמנות הקיימות", אמר ד"ר ברק והוסיף, כי „בתקופת פסק הזמן לא זכינו לסיוע הממשלתי שדובר בו רבות, ומחסנינו מלאים, כפי שהיו בסוף אוגוסט 1987, בסחורה בשווי 80 מיליון דולר".

בידי מפעל „סולתם" אין עדיין מספיק הזמנות שיוכלו להבטיח תעסוקה מלאה לכל עובדי המפעל. בחודשים הבאים יוכרע גורלן של מספר הזמנות עליהן מתמודד המפעל, ובכללן המכרז לאספקת מרגמות לצבא האמריקני. בפסק הזמן מאז חודש אוגוסט עשו נציגי המפעל מאמצים רבים לאתר לקוחות ולקבל הזמנות גם בתחום האזרחי.

„אין זה סוד ששוק הנשק העולמי מצוי במצב של האטה. לכך יש להוסיף את ההגבלות הפוליטיות החלות עלינו כיצרן ישראלי ואת עלויות הייצור הגבוהות המונעות מאיתנו להתחרות עם יצרנים חדשים בתחום זה", אמר מנכ"ל „סולתם".

● המחנך הוותיק יצחק שפירא, נשיא בית הספר הריאלי העברי בחיפה, הגיע לגבורות ולרגל האירוע נערכה לכבודו בשבוע שעבר מסיבה רבת־משתתפים ובהם מורים, בוגרים ותלמידים.

● לראשונה במערכת החינוך הפיק משרד־החינוך־והתרבות מערכות לימוד ממוחשבות בערבית לתלמידים יהודים ולתלמידים ערבים.

מזג אוויר

הטמפרטורות: ירושלים 14־7, רמת־הגולן 13־5, צפת 11־6, טבריה 18־11, נצרת 14־6, עפולה 17־8, שומרון 15־7, תל־אביב 20־13, נמל התעופה 21־9, יריחו 21־12, עזה 22־11, באר־שבע 20־8, אילת 23־14. (עתי"ם)

ביה"ח רמב"ם בחיפה בקשיי תקציב חמורים

מאת קובי מנדל, כתב „על המשמר"

חובותיו של המרכז הרפואי רמב"ם בחיפה מסתכמים ב־3.8 מיליון ש"ח ויגיעו עד סוף חודש מארס ל־4 מיליון ש"ח.

סגן מנהל בית־החולים, ד"ר צבי בן־ישי, אמר לכתבנו, כי החובות לספקים נובעים מהתקציב הלקוי, שאמור היה להספיק ל־10 חודשים בלבד. לדבריו, נתון ביה"ח ללחצים כבדים מצד הספקים השונים, המאיימים להפסיק את המשלוחים.

„בתחומים מסויימים עברנו את הקו האדום. מלאי תרופות האנטיביוטיקה יספיק לימים ספורים בלבד וכן גם התרופות לחולי סרטן. נאלצנו להוציא ממחסני החירום שמיכות וסדינים משום שלא היה כסף לרכישתם", ציין ד"ר בן־ישי.

הוא הוסיף, כי ביה"ח יוכל להמשיך ולתפקד רק עוד מספר שבועות.

עוד מסר סגן מנהל ביה"ח רמב"ם, כי כ־100 רופאי ועובדי המעבדות של ביה"ח מאיימים להכריז על סכסוך עבודה, לאחר שמזה כשנתיים לא קיבלו ביגוד.

נוער מפ"ם: מקומו של שליטא ב„כך"

נוער מפ"ם גינה אתמול בכל תוקף את ח"כ בני שליטא, על הצעתו לרצוח 50 ערבים, וקרא לו להצטרף לתנועתו של כהנא, כי רק בה יכירנו מקומו.

„ההומניסט הדגול, הרגיש לחיי־אדם, ח"כ בני שליטא, מציע לרצוח 50 ערבים, ואז, הוא אומר, תשקוט הארץ 30 שנה. אחרי שהוא ירצח 50 ערבים, יצאו לרחוב 5,000 איש להפגין נגד הרצח וח"כ שליטא יאמר שדרושה יד־חזקה לדכא את המסיתים," נאמר בהודעת נוער מפ"ם.

„את אמירתו האחרונה הוא מכסה בעלה־תאנה צדקני של רגישות לחיי־אדם, אך המלך עירום: ברגע של אמת, אומר ח"כ שליטא, להרוג 50 ערבים ולא 50 פורעים, אנרכיסטים, אש"פיסטים או אחרים. כל נסיון להצטדק לא יכסה על הבושה. זיכרונו ההיסטורי הסלקטיווי של שליטא אינו מתיר לו התבוננות בתקדימים היסטוריים של מאבקים לאומיים, אחרת, איך ניתן להסביר את הצעתו השנונה לדכא ביום 'יומיים' התקוממות תנועה לאומית נגד שילטון כיבוש. מקומו ברשימתו של כהנא וכדאי לו להפסיק להתכסות בכסות הליברל," נאמר בהודעה.

„כלל" קיבל אופציה להשתלט על „כבלי ציון"

מאת אודי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

קונצרן „כימיקלים לישראל" הסכים לתת לקונצרן „כלל" אופציה לרכישת כל מניות „כבלי ציון" שנותרו בידי „כימיקלים לישראל", תוך שלוש שנים.

אתמול אישר דירקטוריון „כימיקלים לישראל" את ההסכם למכירת כ־33 אחוז ממניותיו ב„כבלי ציון". המניות נמכרו לקונצרן „כלל", לו שותפה קבוצת משקיעים מדרום־אמריקה במסגרת חברת „ישאל".

„כבלי ציון" נמנית על הקונצרן הממשלתי „כימיקלים לישראל" משנת 1971, ועד לפני המכירה החזיקה כי"ל בכ־66 אחוז ממניות החברה. שאר מניות „כבלי ציון" מוחזקות בידי הציבור.

ב„כימיקלים לישראל" אמרו אתמול, כי כתוצאה מהעיסקה נוצרת שותפות בין שניים מהקונצרנים המובילים במשק, ושותפות כזו עשויה להניב במשך הזמן שותפויות נוספות.

גדליה גל: התק"ם נטש חבריו להתיישבות

מאת יוסף גלילי, כתב „על המשמר"

„התק"ם נטש חבריו להתיישבות, כי הוא מאמין שיקבל את חלקו בסיוע ולכן החליש את המאבק המשותף" — אמר גדליה גל בכנס פעילי מושבים שנערך אתמול בת"א.

גל הסביר, כי קיימת הרגשה שהתק"ם נוטש את המערכה. „אמנם התק"ם טוען שברצונו לעזור לנו, אך בפועל זה לא מתרחש" אמר והוסיף, כי „יש להיווכח אם לסיכומים האופטימיים בין שר החקלאות ובין האוצר, יש כיסוי. אם לא — נחדש את מאבקנו".

נציגי עובדים יוכשרו בנושאי ניהול שתפני

מאת כתבנו לענייני עבודה

הוועדה המרכזת של ההסתדרות אישרה אתמול את הצעת האגף לדמוקרטיה תעשייתית לפתיחת מסלול חדש להכשרת נציגי עובדים בנושא הניהול השתפני. את ההצעה העלתה יו"ר המחלקה, רעיה רטיג (מפ"ם). המסלול יהיה במסגרת המרכז ללימודי עבודה וניהול במכללת בית ברל.

רטיג אמרה בישיבה, שתוכנית הלימודים נבנתה בהסתמך על הידע והנסיון שהצטברו באגף במהלך 10 השנים האחרונות, בהן קיימנו קורסים לנציגי עובדים בהנהלות בשלוש אוניברסיטאות בארץ, במגמה להעמיק את ההכשרה הניתנת לעובדים תוך התייחסות לתפקידיהם הספציפיים במערכות הארגוניות בהן הם מועסקים.

חינוך מיני — תוכנית חובה בבתי־ספר

מאת יצחק שור, כתבנו לענייני חינוך

תוכניות לימודים בתחום החינוך המיני מופעלות ב־80 אחוז מבתי־הספר הממלכתיים העל־יסודיים, ב־75 אחוז מחטיבות הביניים וב־50 אחוז מבתי־הספר היסודיים — כך עולה מסקר שערכו ד"ר עזרא זיונר מן השירות הפסיכולוגי ואלה בר־גיא, מנהלת היחידה לחינוך לחיי משפחה ולחינוך מיני במזכירות הפדגוגית של משרד־החינוך.

תוצאות הסקר מתבססות על שאלונים מן השנים תשמ"ד־תשמ"ז. כ־800 מתוך 1600 מוסדות השיבו לשאלונים. המורים מקדישים לחינוך מיני בין 4 ל־10 שעות בשנה. במחצית המקרים מעבירות יועצות את הנושא. ב־17 אחוז מבתי־הספר עוסקים בנושא זה המחנכים, ב־11 אחוז עוסקים בנושא האחיות, בעשרה אחוזים מן המקרים עוסקים בנושא מורים מקצועיים ובתשעה אחוזים עוסקים בנושא מומחים מן החוץ.

מנכ"ל משרד־החינוך, ד"ר שושני, קבע, כי תוכנית החינוך לחיי משפחה וחינוך מיני תהפוך השנה מרשות לחובה, אך המשרד לא העמיד שעות הוראה לשם ביצוע התוכנית. מנהלת היחידה העוסקת בנושא זה במזכירות הפדגוגית עובדת בהיקף של חצי משרה בלבד.